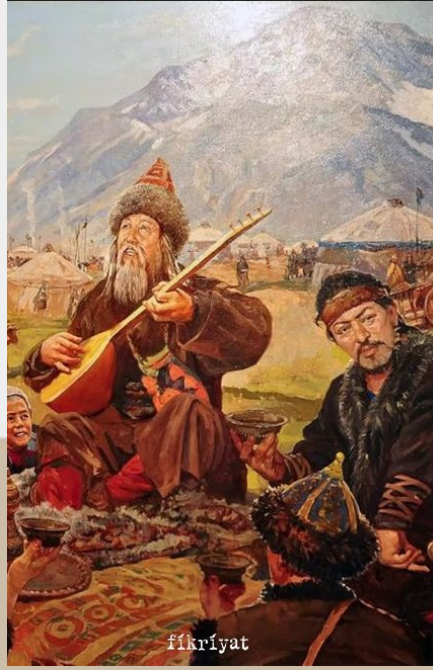
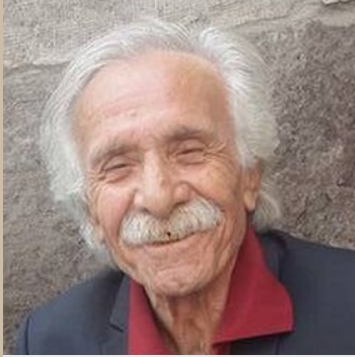

Erciyes

ISSN 1300-4689

Aylık Fikir Sanat Dergisi

45
YIL

fikriyat

YIL:45

SAYI:529

OCAK

2024

<i>Milletlerin Zenginliğinin Kaynağı: Birlik ve Çeşitlilik</i>	
Âlim GERÇEL.....	1
<i>Emir Kalkan'ın "Bereket Lokantası" Hikâyesinde Anlatı Tasarımı, Arketipler ve Stereotipler</i>	
Mehmet BİLGEHAN.....	6
<i>Ben Türk Milletiyim (Şiir)</i>	
Erol ALBAYRAK.....	14
<i>Nasreddin Hoca Fıkrasındaki Gazetecilik ve Bilginin Değeri</i>	
Mehmet Garip SİPER.....	15
<i>Anavatan'da Kültür ve Yönetişimin Başlangıçları</i>	
Osman KARAKEBELİ.....	22
<i>Yerel Ağzın Hikâyelerde İletişim Aracı Olarak Rolü ve Emir Kalkan'ın Bereket Lokantası Hikayesine Yansımaları</i>	
Selma KARA.....	34
<i>Antik Ve Ortaçağda Astroloji Temelinde Duruid Astrolojisi</i>	
Serap YILDIZ.....	40
<i>Doğuşun Muştuları (Şiir)</i>	
DUR/BİLMEZ (Bayram DÜRBİLMEZ).....	46
<i>Ahmet Kabaklı ve Millî şuur</i>	
M. Halistin KUKUL.....	47

MİLLETLERİN ZENGİNLİĞİNİN KAYNAĞI: BİRLİK VE ÇEŞİTLİLİK

Alim GERÇEL

Özet

Türk milletinin birliği ve çeşitliliği, tarih boyunca medeniyetler kuran bir zenginlik kaynağıdır. Çeşitlilik, farklı kültür ve kimliklerin harmoni içinde birleşmesiyle toplumsal barışı güçlendirir. Dış güçler, bu çeşitliliği kaosa dönüştürerek birliği bozmaya çalışmaktadır. Türk-Kürt kardeşliği, tarihsel bir gerçeklik olarak korunmalı ve fitneye karşı güçlendirilmelidir. Ziya Gökalp'in sosyolojik anlayışı, birliği yeniden inşa etmede rehber olmalıdır. Toplumsal bilinçlenme ve kültürel politikalar, ayrılıkçı hareketlere karşı en etkili silahlardır. Milli mutabakat, Türk milletinin geleceğini inşa ederek birliği pekiştirecektir.

Anahtar kelimeler: Birlik, çeşitlilik, Türk milleti, kardeşlik, dış güçler, toplumsal bilinçlenme, milli mutabakat

The Source of Nations' Wealth: Unity and Diversity

Abstract

The unity and diversity of the Turkish nation are a rich source of strength that has built civilizations throughout history. Diversity, with the harmonious integration of different cultures and identities, strengthens societal peace. External forces attempt to disrupt this unity by

turning diversity into chaos. Turkish-Kurdish brotherhood, a historical reality, must be preserved and strengthened against divisive influences. Ziya Gökalp's sociological perspective should guide the reconstruction of unity. Social awareness and cultural policies are the most effective tools against separatist movements. National consensus will reinforce unity and shape the future of the Turkish nation.

Keywords: Unity, diversity, Turkish nation, brotherhood, external forces, social awareness, national consensus.

Giriş

Türk milletinin birliği ve çeşitliliği önemli bir zenginlik kaynağıdır. Bu potansiyelin farkına varılmadan, geleceğe sağlam adımlar atmamız mümkün olamaz. Türk milleti olarak, birliğin içindeki çeşitliliği ve çeşitliliğin içindeki birliği anlamalıyız. Birliğin içinde mevcut olan çeşitliliği, çeşitliliğin içinde tıpkı bir cevher gibi saklı duran birlik ve zenginliği görmeden, göremeden, üstelik bunu göstermeden milletler ailesi içerisinde ilerlemek mümkün değildir.

Çeşitlilik, farklı kültürler, kimlikler ve bakış açılarıyla zenginleşen bir toplumu tanımlar; birlik ise bu farklılıkların bir arada harmoni içinde var olmasını gerekir. Türk milleti, tarih boyunca farklı unsurları bir potada eriterek büyük medeniyetler kurmuştur. Bu medeniyete dayalı devlet düzeni bilinci başta Bilge Tonuyukuk tarafından ortaya konmuş "Bilge Kağan" liderliğinde hayata geçirilmiş ve çağlar içinde kurulan Türk devletleriyle gelenek haline gelmiştir. Bu devlet geleneğimizi zamanımızda örnek alan devletlerin kurulduğunu tarih araştırmacıları ifade etmektedir. Ancak bize ait olan bu devlet bilinci modern dünyada da bize rehber olmak zorundadır.

Neredeyse çeyrek asırdır, dış güçler, ayrılıklarımız gibi görülen çeşitliliğimizi, kaosa dönüştürerek devletimizin geleceğine çorap örmeğe çalışmaktadır. Türk milleti, farklı etnik, kültürel ve tarihsel unsurları barındıran bir yapıya sahiptir. Farklı gibi görülen etnik farklılıklar asırlar boyu

şemsiye bir kültür altında gelişerek çağımıza intikal etmiştir. Aynı şemsiye kültürden beslenen çeşitliliğimiz, bir "cevher" gibi değerli bir potansiyeldir, ancak bu cevher birlikle işlenebilir.

Milletlerarası mücadelede başarılı olmanın yolu iç potansiyeli realize etmekten geçer. Çeşitliliğimizi kendi lehimize çevirerek ülkemizde doğusu ve batısıyla, ekonomik, siyasi ve kültürel kazanımları elde edebiliriz. Çeşitliliğimizi ayrılmış göstermeye çalışan dış güçlerin içimizde desteklediği bölücü hareketler ve terör yandaşlarının yarattığı ve önümüze koyduğu engelleri artık kendi müte-hassıslığımız ile bıçak altına yatırmak zorundadır. Derhal pasiflikten çıkıp aktif bir çaba göstermenin zamanı gelmiştir

Tarihin en kadim zamanlarından beri çeşitliliğimiz ilk çağlar bu yana kurulan geleceğe bağlı devlet bilinci zenginlik ve barış kaynağımız olmuştur. Türk milletinin birliğini ve çeşitliliğini özellikle etnik unsurlarla kurulan tarihsel bağ üzerinden çağın şartlarına uygun olarak yeniden ve doğru biçimde okumak gerekir. Birlik ve çeşitliliğin farkına varmak, bunu korumak ve geleceğe taşımak için bu meselenin sosyolojik açıdan Ziya Gökalp'in sosyolojik anlayışıyla yeniden değerlendirilmelidir.

Türk kimliği bünyesinde ve şemsiye kültür altında şekillenen kardeşliğimiz tazelenerek milli mutabakatla yeniden güncellenmelidir. Anadolu'daki çeşitlilik Türk milletinin birliğinde yükselme açısından çok değerli ve işlenmeye hazır bir "cevher" gibi önümüzde durmaktadır. İçimizdeki etnik yapıları son 150 yıldır dış güçler ve içteki

ayrılıkçılar, maalesef gayretli çalışmalara aramızda derin ayrılıklar ve ölümcül uçurumlar yaratma potansiyeline sahip olmuşlardır. Son 150 yıldır her dış meselemizde içimizde terör odaklı mihrakları destekleyen dış güçler bu meseleyi yaratıkları kaoslarla kangren haline getirmeyi planlamaktadırlar. Türk milleti olarak kaoslarla yaratılmaya çalışılan ayrılıkçı hareketlere karşı kendi sosyolojik gerçeklerimize ve tarihimize uygun çözümler aramak zorundayız. Bu mesele, kalıcı ve kesin olarak, tarihsel kardeşlik anlayışıyla çözülebilir Birliktelik için birlikte bir toplumsal çaba çağrısıdır: Bu uçurumlar, bin yıllık kardeşlik bağlamında çözülebilir.

Bu ayrılıklar dış ve iç ayrılıkçılar tarafından çıkarılmış yapay gerçekliklerdir. Ancak dış-iç ayrılıkçıların yarattığı yapay ayrılıkların tarihsel kardeşliği gölgelemektedir. Ölümcül uçurumlar, dış güçlerin ve içteki fitnecilerin yarattığı nifak tohumlarıdır. Bin yıllık kardeşlik, ortak tarih, kültür ve inançla şekillenmiş önemli bir bağdır. Ancak bu bağ, bilinçli bir çabayla korunmazsa zayıflar. Bu uçurumları kapatmak için kararlı adımlar atmak ve adım adım pozitif bir sonuca yürümek gerekir. Geçmişteki yaraları sarmak, geleceğe umutla bakmamızı sağlar. Ülkemizde aramıza sokulmaya çalışılan ayrılıklar (terör, nifak, dış müdahaleler), kesin ve kalıcı bir şekilde çözümediği sürece, bin yıldır süregelen kardeşlik bağı tam anlamıyla hayata geçirilemez ve yaygınlaştırılmaz.

Öteden beri insani, İslami ve milli irtibatlarımızı sabote etmek amacıyla birliğimizi bozabilecek her unsuru kaşımaya çalıştılar. Bunun için aramızda nifak yaratacak her türlü yalanı ve iftirayı atabilmek için en hasas noktalarımıza dokunmaya çalıştılar. Kötüleme ve iftira, düşmanlık yaratmak için kullanılan manipülatif araçlardır. Bu çabalar, halkların doğal dostluğunu baltalamayı amaçlar.

Bilindiği gibi özellikle Müslüman kimliğe dayalı etnik yapılara insani, İslami ve milli irtibatlarımız” asırlardır sevgi, saygı, bağlılık hatta kıza alış verişlere dayanan evliliklerle perçinlenmiş bir tarihi gerçekliktir. “İnsani, İslami ve milli irtibatlarımız çok boyutlu bir yapıya sahiptir. “İnsani” irtibat, evrensel bir dayanışmayı, “İslami” irtibat ortak inancı, “millî” irtibat ise ortak kimliği temsil eder. Bu, birliğin farklı düzlemlerdeki gücünü ifade eder. “

Özellikle günümüzde, “Türk-Kürt kardeşliği”ni hedef alan dış güçler ve ayrılıkçı unsurlar özellikle

PKK gibi örgütle yıllarca aramızdaki birliği bozmaya çalışmaktadırlar. Aramıza bu örgütler vasıtasıyla fitne sokulmaktadır ve biliyoruz ki fitne küfürden bile tehlikeli bir ateştir.

PKK vasıtasıyla, Türk milletinin birliğini yok etmek için en yıkıcı ve acımasız dedikodular kasıtlı bir şekilde yayılmış ve topluma sunulmuştur. Bu, milletin bütünlüğüne yönelik sistematik bir saldıdır ve bu tehdit, milletin hayati yapısını zehirlemektedir.” Asılsız dedikoduların, milli benliğimize ve milletin hayati dokusuna zarar vermektedir. Bu, birliğin sadece politik değil, aynı zamanda toplumsal ve manevi bir mesele olduğunu anlatmak zorundayız. Fitne, insanları birbirine düşüren, güveni zedeleyen ve kaos yaratan bir beladır. Dedikodular, Türk milletinin birliğini hedef alan zehirli oklar gibidir. Bu tür eylemler, milletin dayanışma ruhunu çökertmeyi amaçlar. Bu fitneyi kökünden kazıyacak cesur kararlar alınmalıdır. Halkı bilinçlendirmek ve bir araya getirmek, bu tehdidi ortadan kaldırmaktır. Fitneye göz yumulursa, toplumsal doku geri dönülmez şekilde zarar görür.

Bu coğrafta “Türk ile Kürt’ün alın yazısı bir yazılmıştır.” “Türkiye Cumhuriyeti devleti hepimizin, Türk vatani hepimizin, dahası hepimiz Türk milletiyiz.” “Devletimiz, vatanımız ve milletimiz hepimize aittir; hepimiz Türk milletiyiz. Aitlik, bir milletin ortak sahiplik ve sorumluluk bilincidir. Bu, Türk milletinin birliğini pekiştiren temel taşır.

Türk milletinin birliği ve çeşitliliği önemli bir zenginlik kaynağıdır. Bu potansiyelin farkına varılmadan, geleceğe sağlam adımlar atmamız mümkün olamaz. Türk milleti olarak, birliğin içindeki çeşitliliği ve çeşitliliğin içindeki birliği anlamalıyız. Birliğin içinde mevcut olan çeşitliliği, çeşitliliğin içinde tıpkı bir cevher gibi saklı duran birlik ve zenginliği görmeden, görmeden, üstelik bunu göstermeden milletler ailesi içerisinde ilerlemek mümkün değildir. Çeşitlilik, farklı kültürler, kimlikler ve bakış açılarıyla zenginleşen bir toplumu tanımlar; birlik ise bu farklılıkların bir arada harmoni içinde var olmasını sağlar. Türk milleti, tarih boyunca farklı unsurları bir potada eriterek büyük medeniyetler kurmuştur. Bu medeniyete dayalı devlet düzeni bilinci başta Bilge Tonyukuk tarafından ortaya konmuş, “Bilge Kağan” liderliğinde hayata geçirilmiş ve çağlar içinde kurulan Türk devletleriyle gelenek haline gelmiştir. Bu devlet geleneğimizi zamanımızda örnek alan devletlerin kurulduğunu tarih

araştırmacıları ifade etmektedir. Ancak bize ait olan bu devlet bilinci modern dünyada da bize rehber olmak zorundadır. Neredeyse çeyrek asırdır, dış güçler, ayrılıklarımızmış gibi görülen çeşitliliğimizi kaosa dönüştürerek devletimizin geleceğine çorap örmeğe çalışmaktadır. Türk milleti, farklı etnik, kültürel ve tarihsel unsurları barındıran bir yapıya sahiptir. Farklı gibi görülen etnik farklılıklar asırlar boyu şemsiye bir kültür altında gelişerek çağımıza intikal etmiştir. Aynı şemsiye kültürden beslenen çeşitliliğimiz, bir “cevher” gibi değerli bir potansiyeeldir, ancak bu cevher birlikle işlenebilir.

Türk milletinin çeşitliliği, tarihsel bir zenginlik olarak medeniyetlerin temelini oluşturmuştur. Çeşitlilik, Türk milletinin kültürel ve tarihsel birikiminin en önemli unsurlarından biridir. Farklı etnik gruplar, diller, gelenekler ve inançlar, Türk tarihinin geniş coğrafyasında bir araya gelmiştir. Göktürklerden Osmanlı’ya, farklı topluluklar bir şemsiye kültür altında birleşerek güçlü devletler kurmuştur. Bu çeşitlilik, sanattan mimariye, edebiyattan müziğe kadar her alanda zengin bir miras bırakmıştır. Örneğin, Anadolu’daki Selçuklu eserleri, farklı kültürel etkilerin harmonik bir sentezini yansıtır. Bu sentez, Türk milletinin farklılıkları birleştirme yeteneğinin bir göstergesidir. Tarih boyunca bu çeşitlilik, Türk devletlerinin gücüne güç katmıştır. Türk milletinin çeşitliliği, bir zenginlik olarak medeniyetlerin temelini oluşturmuş ve birliği güçlendirmiştir.

Birlik, Türk milletinin tarihsel başarısının anahtarıdır. Birlik, farklı unsurların ortak bir hedef etrafında kenetlenmesini sağlayan bir değerdir. Türk tarihi, bu birliğin sayısız örneğiyle doludur. Orhun Yazıtları’nda Bilge Kağan, milletin birliğini vurgulayarak devletin bekasını sağlama çağrısı yapmıştır. Bu bilinç, Türk devlet geleneğinin temel taşlarından biri olmuştur. Farklı coğrafyalarda, farklı dönemlerde kurulan Türk devletleri, bu birliği koruyarak ayakta kalmıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nun çok uluslu yapısı, bu birliğin modern bir örneğidir. Birlik, çeşitliliği bir tehdit olarak değil, bir güç olarak görmeyi gerektirir. Birlik, Türk milletinin tarihsel başarısının anahtarı olmuş ve gelecekte de aynı rolü oynayacaktır.

Çeşitliliğin bir tehdit olarak görülmesi, dış güçlerin manipülasyonudur. Dış güçler, Türk milletinin çeşitliliğini bir zayıflık unsuru olarak kullanmaya çalışmaktadır. Son iki yüzyıldır, özellikle

19. yüzyıldan itibaren, yabancı devletler ve ayrılıkçı hareketler, etnik ve kültürel farklılıkları kaosa dönüştürmek için çaba göstermiştir. Osmanlı’nın son dönemlerinde başlayan bu süreç, Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Örneğin, bazı dış aktörler, etnik farklılıkları körükleyerek toplumsal huzuru bozmayı hedeflemiştir. Bu manipülasyonlar, Türk milletinin tarihsel kardeşlik bağlarını zayıflatmayı amaçlar. Ancak, bu yapay ayrımlar, Türk milletinin özündeki birliği gölgeleyemez. Çeşitliliğin bir tehdit olarak görülmesi, dış güçlerin manipülasyonu olup, bu oyuna karşı uyanık olunmalıdır.

Türk devlet geleneği, çeşitliliği birleştirme sanatıdır. Türk devletleri, tarih boyunca farklı unsurları bir potada eriterek güçlü bir yönetim modeli oluşturmuştur. Bu gelenek, Bilge Tonyukuk’un devlet aklı ve Bilge Kağan’ın liderliğinde şekillenmiştir. Göktürkler döneminde, farklı boylar ortak bir hedef etrafında birleşerek güçlü bir devlet kurmuştur. Osmanlı’da ise millet sistemi, farklı din ve kültürlerden toplulukların bir arada yaşamasını sağlamıştır. Bu sistem, adalet ve hoşgörü üzerine inşa edilmiştir. Modern Türkiye Cumhuriyeti de bu geleneği devam ettirerek çok kültürlü bir toplum yapısını korumuştur. Bu gelenek, günümüzde de devlet yönetiminde rehber olmalıdır. Türk devlet geleneği, çeşitliliği birleştirme sanatı olarak, Türk milletinin gücünü artırmaya devam edecektir.

Çeşitliliğin bir cevher gibi işlenmesi, toplumsal barışın temelidir. Çeşitlilik, Türk milletinin potansiyelini ortaya çıkaran bir hazinedir. Farklı etnik ve kültürel unsurlar, bir araya geldiğinde yaratıcı ve güçlü bir toplum yapısı oluşturur. Ancak bu çeşitlilik, bilinçli bir şekilde işlenmezse, kaos yaratma potansiyeline sahiptir. Eğitim, kültür ve sanat alanlarında çeşitliliğin değerini vurgulayan politikalar geliştirilmelidir. Örneğin, farklı kültürel mirasların korunması ve tanıtılması, toplumsal dayanışmayı artırır. Çeşitliliği bir tehdit olarak değil, bir zenginlik olarak görmek, toplumsal barışı güçlendirir. Çeşitliliğin bir cevher gibi işlenmesi, toplumsal barışın temelini oluşturur ve milletin geleceğine katkı sağlar.

Dış güçlerin ayrılıkçı oyunları, Türk milletinin birliğine zarar vermeyi amaçlar. Dış güçler, Türk milletinin birliğini bozmak için ayrılıkçı hareketleri desteklemektedir. Özellikle son 150 yıldır, bu

güçler, etnik farklılıkları kaosa dönüştürmek için propaganda ve destek mekanizmaları kullanmıştır. PKK gibi terör örgütleri, bu stratejinin bir aracı olarak ortaya çıkmıştır. Bu örgütler, Türk-Kürt kardeşliğini hedef olarak toplumsal dokuyu zedelemeyi amaçlamıştır. Ancak, Türk milleti, tarih boyunca bu tür oyunlara karşı direnç göstermiştir. Birlik ruhu, bu tür tehditlere karşı en büyük kalkandır. Dış güçlerin ayrılıkçı oyunları, Türk milletinin birliğine zarar vermeyi amaçlasa da, bu tehditlere karşı birlikle mücadele edilmelidir.

Türk-Kürt kardeşliği, tarihsel bir gerçekliktir ve korunmalıdır. Türk ve Kürt halkları, asırlardır ortak bir tarih ve kültürle iç içe yaşamıştır. Bu kardeşlik, evlilikler, ortak değerler ve kültürel etkileşimlerle güçlenmiştir. Anadolu'nun her köşesinde, bu iki halkın bir arada yaşadığı köyler, şehirler ve aileler bulunmaktadır. Ortak inançlar, gelenekler ve tarih, bu bağı perçinlemiştir. Ancak, son yıllarda PKK gibi örgütler, bu kardeşliği hedef olarak fitne tohumları ekmeye çalışmıştır. Bu fitneye karşı, Türk ve Kürt halklarının ortak değerleri vurgulanmalıdır. Türk-Kürt kardeşliği, tarihsel bir gerçeklik olarak korunmalı ve güçlendirilmelidir.

Ziya Gökalp'in sosyolojik anlayışı, birliği yeniden inşa etmede rehberdir. Ziya Gökalp, Türk milletinin birliğini ve çeşitliliğini sosyolojik bir çerçevede ele almıştır. Onun "hars" ve "medeniyet" kavramları, Türk toplumunun hem yerel kültürlerini hem de evrensel değerlerini korumasını vurgular. Gökalp'e göre, farklı kültürel unsurlar, ortak bir milli kimlik altında birleşebilir. Bu anlayış, modern Türkiye için de geçerlidir. Farklı etnik grupların kültürel zenginlikleri, Türk kimliği altında birleşerek güçlü bir toplum oluşturabilir. Bu çerçevede, eğitim ve kültür politikalarında rehber olmalıdır. Ziya Gökalp'in sosyolojik anlayışı, birliği yeniden inşa etmede rehber olarak kullanılmalı ve Türk milletinin potansiyelini ortaya çıkarmalıdır.

Toplumsal bilinçlenme, ayrılıkçı hareketlere karşı en etkili silahtır. Toplumsal bilinç, Türk milletinin birliğini korumanın temel taşıdır. Halkın, dış güçlerin ve ayrılıkçıların oyunlarına karşı bilinçlenmesi, toplumsal dayanışmayı güçlendirir. Eğitim sistemi, medya ve sivil toplum kuruluşları, bu bilinçlenmeyi desteklemelidir. Örneğin, tarih derslerinde Türk milletinin birleştirici unsurları vurgulanmalıdır. Aynı zamanda, medya aracılığıyla ortak değerler öne çıkarılmalıdır. Toplumsal

bilinçlenme, fitne ve nifak tohumlarını etkisiz hale getirir. Toplumsal bilinçlenme, ayrılıkçı hareketlere karşı en etkili silah olarak, Türk milletinin birliğini koruyacaktır.

Terör örgütleri, Türk milletinin birliğine yönelik en büyük tehdittir. Terör örgütleri, Türk milletinin birliğini bozmak için sistematik bir şekilde kullanılmaktadır. PKK gibi örgütler, Türk-Kürt kardeşliğini hedef olarak toplumsal dokuyu zedelemeye çalışmaktadır. Bu örgütler, dış güçlerin desteğiyle kaos yaratmayı amaçlar. Ancak, Türk milleti, bu tür tehditlere karşı tarih boyunca direnç göstermiştir. Güvenlik politikaları, toplumsal bilinçlenme ve kardeşlik ruhu, bu tehdidi ortadan kaldırılabılır. Terörle mücadele, sadece askeri değil, aynı zamanda sosyolojik bir meseledir. Terör örgütleri, Türk milletinin birliğine yönelik en büyük tehdit olsa da, bu tehdit, birlik ve kararlılıkla bertaraf edilebilir.

Milli mutabakat, Türk milletinin birliğini güçlendiren bir adımdır. Milli mutabakat, farklı kesimlerin ortak değerler etrafında birleşmesini sağlar. Türk milleti, tarih boyunca zor zamanlarda bir araya gelerek güçlü bir dayanışma göstermiştir. Bu mutabakat, etnik, kültürel ve siyasi farklılıkları aşarak ortak bir hedef etrafında birleşmeyi gerektirir. Örneğin, Kurtuluş Savaşı'nda farklı gruplar, bağımsızlık için birleşmiştir. Günümüzde de benzer bir mutabakat, ayrılıkçı hareketlere karşı etkili olacaktır. Milli mutabakat, toplumsal barışı ve birliği güçlendirir. Milli mutabakat, Türk milletinin birliğini güçlendiren bir adım olarak, geleceğe umutla bakmayı sağlar.

Kültürel politikalar, çeşitliliği bir zenginlik olarak öne çıkarmalıdır. Kültürel politikalar, Türk milletinin çeşitliliğini bir güç olarak kullanmalıdır. Farklı kültürel unsurların korunması ve tanıtılması, toplumsal dayanışmayı artırır. Örneğin, yerel festivaller, müzik ve sanat etkinlikleri, farklı kültürlerin bir arada kutlanmasını sağlar. Eğitim sisteminde, farklı kültürel miraslara yer verilmesi, genç nesillerde birlik bilincini güçlendirir. Kültürel politikalar, ayrılıkçı söylemleri etkisiz hale getirir. Çeşitliliği bir zenginlik olarak gören politikalar, Türk milletinin birliğini pekiştirir. Kültürel politikalar, çeşitliliği bir zenginlik olarak öne çıkararak, Türk milletinin geleceğini güçlendirecektir.

Sonuç

Türk milletinin birliği ve çeşitliliği, geleceğin

teminatıdır. Birlik ve çeşitlilik, Türk milletinin en büyük gücüdür. Bu iki değer, tarih boyunca Türk devletlerini ayakta tutmuş ve medeniyetler kurmasını sağlamıştır. Farklı etnik ve kültürel unsurlar, bir şemsiye kültür altında birleşerek güçlü bir toplum oluşturmuştur. Bu birikim, modern dünyada da Türk milletinin yolunu aydınlatmalıdır. Dış güçlerin ayrılıkçı oyunlarına karşı, bu değerlere sahip çıkılmalıdır. Eğitim, kültür ve toplumsal bilinçlenme, birliği ve çeşitliliği korumanın anahtarıdır. Türk milletinin birliği ve çeşitliliği, geleceğin teminatı olarak, güçlü bir Türkiye'nin temelini oluşturacaktır.

Dış güçlerin oyunlarına karşı uyanık olunmalıdır. Dış güçler, Türk milletinin birliğini bozmak için ayrılıkçı hareketleri desteklemektedir. Bu oyunlar, tarih boyunca farklı şekillerde ortaya çıkmış ve Türk milletinin dayanışmasını hedef almıştır. Ancak, Türk milleti, bu tehditlere karşı tarihsel bir direnç göstermiştir. Toplumsal bilinçlenme ve milli mutabakat, bu oyunları bozmanın en etkili yoludur. Eğitim ve medya, halkı bu konuda bilgilendirmelidir. Dış güçlerin oyunlarına karşı uyanık olmak, Türk milletinin birliğini koruyacak ve geleceğe güvenle bakmasını sağlayacaktır.

Türk-Kürt kardeşliği, Türk milletinin birliğinin temel taşlarından biridir. Türk ve Kürt halkları, asırlardır ortak bir tarih ve kültürle iç içe yaşamıştır. Bu kardeşlik, evlilikler, ortak değerler ve kültürel etkileşimlerle güçlenmiştir. PKK gibi terör örgütleri, bu bağı hedef alarak fitne yaratmaya çalışmaktadır. Ancak, bu fitneye karşı halkın bilinçlenmesi ve ortak değerlerin vurgulanması gerekir. Türk-Kürt kardeşliği, toplumsal barışın temelidir. Türk-Kürt kardeşliği, Türk milletinin birliğinin temel taşlarından biri olarak, korunmalı ve güçlendirilmelidir.

Toplumsal bilinçlenme, fitne ve nifak tohumlarını yok eder. Toplumsal bilinç, Türk milletinin birliğini korumanın en etkili yoludur. Halkın, dış güçlerin ve ayrılıkçıların oyunlarına karşı bilinçlenmesi, toplumsal dayanışmayı güçlendirir. Eğitim sistemi, medya ve sivil toplum kuruluşları, bu bilinçlenmeyi desteklemelidir. Ortak tarih ve değerler, genç nesillere aktarılmalıdır. Toplumsal bilinçlenme, fitne ve nifak tohumlarını etkisiz hale getirir. Toplumsal bilinçlenme, fitne ve nifak tohumlarını yok ederek, Türk milletinin birliğini pekiştirecektir.

Kültürel politikalar, çeşitliliği bir güç olarak kullanmalıdır. Kültürel politikalar, Türk milletinin çeşitliliğini bir zenginlik olarak öne çıkarmalıdır. Farklı kültürel unsurların korunması ve tanıtılması, toplumsal dayanışmayı artırır. Eğitim, sanat ve medya, bu çeşitliliği birleştirici bir unsur olarak kullanmalıdır. Örneğin, yerel kültürlerin tanıtıldığı festivaller, birlik ruhunu güçlendirir. Kültürel politikalar, ayrılıkçı söylemleri etkisiz hale getirir. Kültürel politikalar, çeşitliliği bir güç olarak kullanarak, Türk milletinin birliğini sağlamlaştıracaktır.

Terörle mücadele, sosyolojik ve kültürel bir yaklaşımla desteklenmelidir. Terör, Türk milletinin birliğine yönelik en büyük tehditlerden biridir. PKK gibi örgütler, Türk-Kürt kardeşliğini hedef alarak toplumsal dokuyu zedelemektedir. Bu tehditle mücadele, sadece askeri yöntemlerle değil, sosyolojik ve kültürel yaklaşımlarla da desteklenmelidir. Eğitim, medya ve kültürel etkinlikler, halkı bir araya getirmelidir. Terörle mücadele, toplumsal dayanışmayla güçlenir. Terörle mücadele, sosyolojik ve kültürel bir yaklaşımla desteklenerek, Türk milletinin birliğini koruyacaktır.

Milli mutabakat, Türk milletinin geleceğini inşa eder. Milli mutabakat, farklı kesimlerin ortak değerler etrafında birleşmesini sağlar. Türk milleti, tarih boyunca zor zamanlarda bir araya gelerek güçlü bir dayanışma göstermiştir. Bu mutabakat, etnik, kültürel ve siyasi farklılıkları aşarak ortak bir hedef etrafında birleşmeyi gerektirir. Eğitim ve kültür politikaları, bu mutabakatı desteklemelidir. Milli mutabakat, Türk milletinin birliğini pekiştirir. Milli mutabakat, Türk milletinin geleceğini inşa ederek, güçlü bir toplum yaratacaktır.

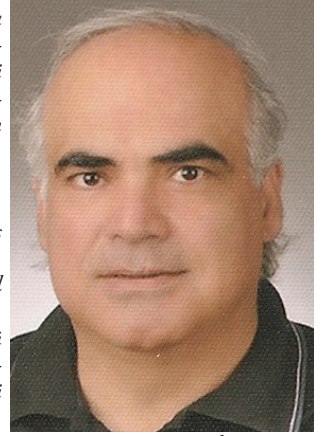
Türk milletinin birliği ve çeşitliliği, tarih boyunca medeniyetler kuran bir zenginlik kaynağıdır. Farklı etnik ve kültürel unsurlar, şemsiye bir kültür altında birleşerek güçlü bir toplumsal yapı oluşturmuştur. Bilge Tonyukuk ve Bilge Kağan'ın öncülüğündeki Türk devlet geleneği, çeşitliliği birleştirme sanatını modern dünyaya taşımıştır. Dış güçler, son 150 yıldır bu çeşitliliği kaosa dönüştürerek birliği tehdit etmektedir. Ayrılıkçı hareketler, tarihsel bağları zayıflatmayı hedeflerken, bu bağlar korunmalı ve güçlendirilmelidir. Ziya Gökalp'in sosyolojik anlayışı, birliği yeniden inşa etmede rehber olmalıdır. Toplumsal bilinçlenme, eğitim ve kültürel politikalar, fitne ve nifak tohumlarını yok edecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

EMİR KALKAN'IN "BEREKET LOKANTASI" HİKÂYESİNDE ANLATI TASARIMI ARKETİPLER VE STEROTİPLER

Mehmet BİLGEHAN

Özet:

Emir Kalkan'ın "Bereket Lokantası" hikâyesi, Afyonkarahisar'ın köy garajında geçen mizahi bir anlatıyla toplumsal meseleleri işler. Hikâye, Şakir Efendi'nin lokantasında köylülerle kurduğu ilişkiler üzerinden şehir-köy çatışmasını eleştirir. Şakir Efendi, kurnaz ama sevecen bir esnaf olarak, bilge ve trickster arketiplerini birleştirir. Köylüler, saftıkları ve çaresizlikleriyle masum arketipini temsil eder. Köy garajı, şehrin dışına sürülmüş bir mekân olarak köylülerin toplumsal dışlanışını simgeler. Hikâyenin dramatik iskeleti, Türk köylüsünün emeğinin sömürülmesi üzerine kuruludur. Afyonkarahisar'ın yerel ağzı, anlatıma özgünlük ve canlılık katar. Şakir Efendi'nin köylülere kelle paça dayatması, emeğin değersizleştirilmesini mizahi bir dille eleştirir. Hikâye, "emeğin kutsallığı, ancak sömürü karşısında çaresizliği" fikrini işler. Mekânlar, özellikle Bereket Lokantası, hikâyede birer karakter olarak işlev görür. Kalkan, Dede Korkut geleneğinin yalın ama vurucu dilini çağdaş bir formda kullanır. Köylüler, şehirle karşılaşmalarında iradeleri bastırılan bireyler olarak çizilir. Şakir Efendi, şehir hayatının kurallarını çözmüş bir persona olarak otorite kurar. Hikâye, arketip ve stereotiplerle toplumsal hiyerarşiyi hicveder. Köylülerin saftığı, kurnaz esnaf ve tepkisiz halk stereotipleriyle çatışma yaratır. Anlatı, şehirleşme ve kültürel yozlaşma gibi sorunları mizahi bir çerçevede işler. Kalkan'ın kelime seçimi, ağuların özlü anlatımına özenir. Hikâye, bireysel bir lokanta sahnesinden toplumsal bir tabloya dönüşür. Jung'un arketiple-riyle köylülerin bireyleşememe hali vurgulanır. "Bereket Lokantası", Anadolu insanının emeğini ve çaresizliğini evrensel bir bağlama taşır.

Anahtar Kelimeler: Bereket Lokantası, Şakir Efendi, Türk köylüsü, Afyonkarahisar, şehir-köy çatışması, emeğin sömürüsü, yerel ağız, arketip, stereotip, mizahi eleştiri

Narrative Design, Archetypes, and Stereotypes in Emir Kalkan's Short Story 'Bereket Lokantası'

Abstract

Emir Kalkan's "Bereket Lokantası" story, set in the village bus terminal of Afyonkarahisar, addresses societal issues through a humorous narrative. The story critiques the urban-rural divide through the interactions between Şakir Efendi and villagers in his diner. Şakir Efendi, a cunning yet affable tradesman, embodies the archetypes of the wise guide and trickster. The villagers, with their innocence and helplessness, represent the archetype of the naive. The village bus terminal, relegated to the city's outskirts, symbolizes the social exclusion of villagers. The story's dramatic structure is built on the exploitation of the Turkish villager's labor. Afyonkarahisar's local dialect adds authenticity and vibrancy to the narrative. Şakir Efendi's insistence on serving kelle paça (head soup) to villagers critiques the devaluation of their labor with humor. The story explores the idea of "the sanctity of labor, yet its helplessness against exploitation." Locations, particularly Bereket Lokantası, function as characters in the story. Kalkan employs the concise yet impactful language of the Dede Korkut tradition in a contemporary form. Villagers, stripped of agency when encountering the city, are depicted as suppressed individuals. Şakir Efendi, having mastered urban life's rules, establishes authority as a persona. The story uses archetypes and stereotypes to satirize social hierarchies. The villagers' naivety clashes with stereotypes of the cunning tradesman and passive populace. The narrative addresses issues like urbanization and cultural erosion within a humorous framework. Kalkan's word choice reflects the succinct style of laments. The story transforms a simple diner scene into a broader societal tableau. Drawing on Jung's archetypes, it highlights the villagers' lack of individuation. "Bereket Lokantası" elevates the Anatolian people's labor and struggles to a universal context.

Keywords: Bereket Lokantası, Şakir Efendi, Turkish villager, Afyonkarahisar, urban-rural conflict, exploitation of labor, local dialect, archetype, stereotype, humorous critique

Giriş

McKee, "Öykü" adlı eserinin giriş bölümünde "Hikâye kurallarla değil, ilkelerle ilgilidir." der ve "Sanatçı biçimin efendisidir." diyerek ekler. McKee'ye göre: "Güzel anlatılmış bir öykü; içinde yapı, ortam, karakter ve fikrin kusursuzca birleştiği senfonik bir bütünlüktür". diye devam eder. Ona göre "öykü" dediğimiz şey: özgünlükle ilgilidir.

Yapı (Structure): Hikâyenin (öykü) dramatik iskeletidir. Olayların belirli bir neden-sonuç ilişkisiyle, artan gerilim ve dönüşüm içinde düzenlenmesidir. McKee'ye göre yapı, karakterin içsel değişimini besleyen ve okuyucuyu (ya da izleyici) duygusal olarak sürükleyen olay örgüsüdür.

Ortam (Setting): Hikâyenin geçtiği zaman ve mekân boyutudur. Sadece fiziksel bir yer değil, aynı

zamanda kültürel, toplumsal ve duygusal bağlamı da kapsar. Ortam, karakterlerin davranışlarını etkiler ve temayı güçlendirir.

Karakter (Character): Hikâyede eylemleri gerçekleştiren kişilerdir. McKee'ye göre karakter, sadece özellikleriyle değil, aldığı kararlar ve değişimiyle tanımlanır. Gerçek karakter, çatışma anlarında yaptığı tercihlerle ortaya çıkar.

Fikir (Idea/Controlling Idea): Hikâyenin temel anlamı ya da temasıdır. "Ne anlatıyor?" sorusuna verilen cevaptır. McKee bunu genellikle bir yargı cümlesiyle tanımlar: "[X] başarısı [Y] değerine bağlıdır." Fikir, anlatının duygusal ve ahlaki özü olarak yapı, karakter ve ortamlarla birlikte işlenir.

Torosların bağrında filizlenmiş, "Kayseri" toprağında yetişmiş yazar, şair, entelektüel bir Türk aydını; Avşar illerinin sözcüsü, Anadolu Türk'ünün hikâyecisi Emir Kalkan "Türk düğünü" adlı eserinin

ilk hikâyesi Bereket Lokantası'nda, kendi biçiminin efendisi bir yazar olarak hikâyenin yapısını, ortamını, karakterleri ve fikirleri belirlerken Afyonkarahisar özelinde Türkiye genelinde sosyal bir probleme ile ilgili bir sorun üzerinden hikâyesini kurgular.

Hikâyenin dramatik iskeleti daha çok "Türk Köylüsü"dür. Hikâyenin geçtiği ortam doğrudan Afyonkarahisar'ın kenar mahallelerine itilmiş bir köy garajı ve orada seçilmiş bir karaktere ait "Bereket Lokantası"dır. Hikâye kahramanı lokantanın sahibi Şakir Efendi görülse de aslında hikâyede hiç bir diyalogları olmasa da doğrudan Afyonkarahisarlı köylülerdir.

Hikâyede köylüler Emir Kalkan'n yarattığı sembollerle ve duygularıyla yer alırlar. Türk köylüsü hikâyede doğrudan arke ve stero tiolerle karşımıza çıkarlar. Hikâyede köylülerin doğrudan şehir içersine katılmalarını engelleyen tek taraflı alınan karar ve uygulamalara boyun eğmek zorunda kalan Türk köylüsünün dramı anlatılır.

Hikâye, lokantasına bir yerde gelmek zorunda kalan köylülere istedikleri yerine kendi mөнüsündekileri yemeye ikna eden bir esnafın kıvrak zekâsı ve yönetim ve toplum eleştirisi temeline oturur.

"Bereket Lokantası"nda ise Afyonkarahisar ağzının özelliklerini farkederiz. Konuşmalar, hikayedeki ifadeleri yerel ağız ile doğrudan ve renkli bir biçimde aktarır."De baa!", "goleyine mi kazanıyosun sen parayı!", "gi içeri" gibi ifadelerle Afyon insanının gündelik dili sahnelenmiştir. Bu üslup sayesinde, karakterin yerel ve halktan biri olduğu, hatta biraz da "laf cambazı" olduğu vurgulanır.

Emir Kalkan'ın hikâyesinde bütün saflığıyla, temizliğiyle -Afyonkarahisar özelinde- Anadolu insanını buluruz. En doğal haliyle Anadolu insanın saflığı ve temizliği karşımıza çıkar. Hikâyede gürül gürül, iyisiyle kötüsüyle, acısıyla tatlısıyla, Afyonkarahisar özelinde Anadolu insanı saflığını ve temizliğini buluruz.

Hikâyede her söz, yerli yerinde kullanılırken adeta, bir gergef, bir nakış işler gibi tek bir ilmeği eksik bırakılmamış. Kalkan, kelime seçiminde ve cümle kurgusunda bir hadiseyi en kısa yoldan anlatmak ister, ona göre söz: "Vurdu mu yıkamalıdır!".

Kalkan, üslup olarak ağıtların halk edebiyatında olayları en kestirmeden anlatığına inanmakta ve her zaman ağıtlardaki estetik dram anlatısına özenmiştir. Bu nedenle emir kalkan kendisine sorulduğunda, "Ben sözünü uzatmam, vurur geçerim, bu yüzden ağıtlara çok şey borçluyum." diyerek ağıtların bu anlatıdaki ustalığına hakkını teslim etmiştir.

Emir Kalkan, yazdığı hikâye özelinde doğrudan Türk toplumunun yaşadığı değişim ve dönüşüm sürecini kendine temel mesele edinmiştir. Bu bağlamda eserlerinde köy-kent sorunlarını, kültür yozlaşmalarını, irdelemiştir.

Hikâyelerinin tip havuzundaki karakterlere yöresel ağız özelliklerini öykülerindeki kahramanlarına başarılı bir şekilde kullanmıştır. "Bereket Lokantası" adlı öyküsünde de yazar, buna güzel bir örnek verir ve Pehlivan Şakir Efendi, köylü garajındaki lokantasının önünde adeta bir orta oyuncusu gibi yöresel ağız başatıyla kullanarak karakteri canlandırır.

Kullandığı yöresel ağızla lokantasına kendi arzu ettiği yemeği yemek üzere gelen köylüler yöresel ağızla ve takındığı babacan tavrıyla, tatlı diliyle köylü müşterisine ısmarlamak istediği yemeği değil, bol nasihatle beraber kendi istediği yemeği verir:

Emir Kalkan hikâyelerinde sözü gevelemeden, en az cümleyle anlatacağın ifade eder. Bunun nedeni, o hikâyelerini yazmadan metne dönüştürmeden hikâyeye öylesinde zihninde yoğunlaşır ki hikâye onun için adeta dağlayarak dile gelir ve hikâye onun içinde yazılıp biter. Sonra sözler ıkınmadan Dede Kokut lisan-ı haliyle kâğıda dökülür. Bu nedenle emir kalkanın hikâyelerinde dil doğrudan doğruya Türk Halk Hikâyeciliğinin, Dede Korkut lisanın çağdaş bir formu olarak dile gelir ve şekillenir.

Emir Kalkan'ın Hikâyelerinde hikaye tip ve karakteri Anadolu insanı üzerinde arketip karakterler olarak şekillenirler. bu nedenle hikâyede karakterler yazarın kendi imgelem kabiliyeti ile ortaya çıkar. Hikâye karakterinin yaşamı yazarın imgelemi doğrultusunda hem karmaşık hem de çok katmanlı bir zaman diliminde geçen yaşanmışlıklarıyla karşımızda belirirler. Bu nedenle Emir Kalkan'ın karakterleri çok katmanlıdır.

Emir Kalkan'ın karakterlerinin yaşam öyküleri kendi alamet-i farikalarına uygun olarak adeta bir ansiklopediyi dolduracak kadar bilgi katmanlarını bünyesinde barındırırlar.

"Bereket Lokantası" hikâyesinde Kalkan öncelikle lokanta mekanının "bereket" sıfatı ile nitelendirerek bize sunar. Bunun nedeni kendi alınteri ile yaptığı yemekleri, emeğinin karşılığını alamayan Türk köylüsünün kazancının kutsallığında bulur. alınteriyle kazandıkları paralarla lokantasına para bırakan Türk köylüsü ona para değil bereket bıramaktadırlar.

Aslında burada bize Emir kalkan hikâyelerde mekanlarında aslında bir karakteri olduğu vurgulamaktadır. Onun hikâyelerinde seçilen öekânlar

da aslında birer karakterdir. bu nedenle "Bereket Lokantası" başlıbaşına bir hikâye karakteridir ve Afyon'un dışına kurulmuş bir köy garajında "şükür" anlamına gelen "Şakir Efendi" adında bir karaktere aittir.

"Bereket Lokantası'nın bulunduğu mekan (ortam) "Köy Garajı" önceden şehrin içindedir; ancak şehrin yöneticileri köylülere sormadan bu mekanı şehrin ücra, ıssız bir köşesine sürmüşlerdir. Yani, "köy garajı" yöneticilerin sürgüne gönderdiği bir kişilik, bir karakter gibidir ve şehirden kovulmuştur. şehrin kenarında bir yere zorunlu olarak ikamet ettiren bir suçludur adeta... Bu nedenle, köylü açısından şehirden köy garajının konumu onların ihtiyaçları açısından sorunlu bir yerdedir ve sorunu kendisidir. "Köy Garajı, hikâyede bulunduğu konum itibarıyla önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Hikâyede "Afyonkarahisar", "köy garajı" ve "Bereket Lokantası" hikâyenin mekânsal karakterini oluşturuyor. Bu mekanlar yazarın kendi imgesi ile ortaya çıkardığı çok katmanlı imgelerle örülmüş. Bu mekânda Arapça "şukr" kökünden gelen, şükreden kimse, şükredici anlamıyla ortaya çıkan "Şakir Efendi" karakteri asıl olarak bu mekânda geçen olayın canlı ama aslında ikincil karakteridir, asıl asıl karakter daha doğrusu karakterler afyonkarahisar özelliğindedir genel olarak Türk köylüsüdür. Asıl kolayca noyun eğen ama durumuna şükredem, şükredizi olan onlardır.

Emir kalkan "Şakir" ismini bu nedenle hikâye örgüsü içerisinde Türk köylüsünü bu özelliğini vurgulamak için karaktere ad olarak seçmiştir.

Şakir Efendi karakterini belirleyen coğrafya "Afyonkarahisar" şehirdir. Genelde de Anadolu insanının temsil eden Emir kalkan tip havuzundaki karakterlerden biridir. Hikâyede bu tipler, yerel kültürü temsil ederler.

Şakir efendi, eskiden pehlivanlık yapmış; Afyonkarahisar çayırlarında karakucak güreşmiş, madalyalar kazanmış, ama para kazanamamış, pehlivanlığı "adamın ahmağı pealivan olurmuş" diyerek durumuna kendice alaya almaktadır.

Bu nedenle bir zorunluluk olarak babasından kalma aşçılığı meslek edinmiş ve artık "Bereket Lokantası" nı işletmektedir.

Karakterin Fiziksel Özelliklerine gelince: Göbeği kaldırıma taşmış ve pehlivanlık günlerinden kalma bir haşmetle kapıda dikilen heybetli bir figür... Belinde önlük, başında aşçı külahı var. Bu betimleme, hem komik hem de karikatürize bir figür çizerek karaktere canlılık katar.

Karakter çok katmanlı bir kişilik olarak karşımıza çıkar: öncelikle pehlivandır; karakucak güreşi ve tekniklerine hakimdir, güreşte şampiyonlukları var madalyalar kazanmıştır, bu nedenle ünlü biridir. Babasından öğrendiği ile iyi bir aşçıdır ve kele-paça yapma konusunda ailesinden gelen bir meharet sahiptir. Yine babadan gelen öğrenmişlikle esnaftır, lokanta sahibi olması dolayısıyla girişimcidir. Orta oyunculara taş çıkartacak bir oyunculuk, empati ve iletişim yeteneğine sahiptir. Akıl veren bilge bir kişi olarak insan karakterlerini tanıma ustasıdır, ikna kabiliyeti dolayısıyla nagza göre şerbet verebilen, kuraz bir kişiliktir.

Evet, yukarıda ifade ettiğimiz bu çok katmanlı karakter bu yönüyle adeta bir ansiklopedi dolduraak özelliklere sahiptir.

Karakterin Müşteriyle Kurduğu İlişki: Lokantasında ne isterse onu yedirir. Müşterinin ne istediğini sorgular, akıl verir, öğüt verir, gerekirse azarlayarak yönlendirir. Kelle paça ve ekmeği dayatır; "hem kuvvat versin, hem tutsun kaanını!" diyerek ikna eder. Bu tavırları onun otoriter, baskın ama halkçı ve sevecen bir tip olduğunu gösterir.

Şakir Efendi, yerel kültürün, eski güreşçi geleneklerinin, esnaf zekâsının ve halk dilinin birleşimiyle oluşturulmuş canlı, karikatürize bir tiptir. Aynı zamanda toplumsal dönüşüme (şehirleşme, köylünün şehir ilişkisi) dair de ironik bir temsil sunar.

Temsil Ettiği Tip, Anadolu esnaf tipinin mizahi bir yansımasıdır. Ticari zekâsı kuvvetli, laf cambazı, ama aynı zamanda müşteri dostu bir esnaftır. Köyden gelenleri hem sömürmez hem de yönlendirir; bir nevi "şehirli akıl hocası" gibi davranır.

Hikâyenin alt yapısında taşra ile kent, köylü ile kentli, üretici ile tüketici, güç ile çaresizlik arasındaki çelişki mizahi bir dille aktarılıyor. Bunu da Şakir Efendi'nin köylülere yaklaşımı üzerinden anlayabiliyoruz. Hikâyede köylüler merkeze alınır çünkü dönüşümü onlar yaşar: Hikâyeye hep köyden yeni gelmiş, alışveriş yapmış, sırtında yüküyle gelen köylüler girer. Her biri şehirle yeni tanışmanın şaşkınlığını, acemiliğini yaşar. Şakir Efendi'nin baskın kişiliği karşısında pasif ve yönlendirilendirler. Köylü karakterler üzerinden, şehre gelen insanların yaşadığı kültürel uyumsuzluk işlenir. Hikâyede köylüler halkın temsili olarak kullanılır: Köylüler, Anadolu insanının alın teriyle çalışan, üreten ama emeğinin karşılığını alamayan bireylerini temsil eder. Şakir Efendi'nin laflarıyla köylünün üretim süreci göz önüne serilir: "Ek, sula, topla, gübre vee... üç lira eder." Bu sahnelerde asıl dikkat çeken, köylünün emeği ve bu

emeğin sömürülmesidir.

Hikâyede köylülerin her biri bir tiptir, değişmez: Her gelen köylü farklı bir yemek ister ama hep aynı sonla karşılaşır: Kelle paça ve ekmek. Düşünemez, itiraz edemez, kendini savunamaz. Şakir Efendi gibi bir kentli ya da esnaf tipi, onların üzerinde sözü geçen, yönlendiren kişidir. Köylüler burada çaresizlik, uyum sağlama zorluğu ve teslimiyetin simgesidir.

Hikâyede köylüler üzerinden mizah yapılıır: Yedikleri yemeği bile seçemezler, konuşmalarındaki mahcubiyet, saflık, çekingenlik mizahın kaynağıdır. Köylünün "canım çekmiştir" demesiyle bile dalga geçilir: "Vuracaksın nefesine gem!" Bu mizah, aslında toplumsal eleştiriyi yumuşatmak için kullanılır.

Şakir Efendi bir anlatıcı tipi gibi işlev görür; ama hikâyenin asıl amacı, köylülerin şehre gelince nasıl bir ikincil konuma düştüklerini, yönlendirildiklerini ve kültürel çatışma yaşadıklarını göstermektir. Bu yüzden asıl tanıtılan, anlatılan değil, anlatılanlar karşısında değişen ve dönüşen köylülerdir.

Hikâyede ön planda gibi görünen karakter Şakir Efendi olsa da asıl tanıtılanlar köyden gelen köylülerdir. Şehir dışında kalan köy garajı etrafında kurulan derme çatma çarşı, köylülerin şehre adım atarken yaşadıkları kültürel ve sosyal geçiş alanı gibidir. Her biri sırtında yüküyle, yorgun ve mahcup şekilde lokantaya girerken, onların dünyası, Şakir Efendi'nin baskın karakteri karşısında şekillenir. Köylülerin her biri, Anadolu insanının emeğini, saflığını ve geçim derdini temsil eden bir tip olarak sunulur.

Şakir Efendi'nin köylülere karşı kullandığı dil, onların emeği üzerinden bir hayat dersi vermeye çalışıyor gibi görünse de aslında bir üstünlük kurma biçimidir. Köylünün üretim süreci detaylarıyla anlatılır: toprağı sürer, sular, toplar ama karşılığı üç liradır. Bu sahnelerde köylü karakterin emeği yüceltilirken, aynı zamanda şehirli esnafın yönlendirmesine açık hâliyle edilgenleştirilir. Köylü, ne yemek istediğine bile karar veremez; çünkü karar çoktan onun adına verilmiştir: "kelle paça ye, kuvvet versin!"

Hikâyede köylüler, şehirle karşılaştıklarında kendi kimliklerinden sıyrılmaya zorlanan, iradesi bastırılmış bireyler olarak tanıtılır. Mizahi ve abartılı anlatımla çerçevelenen bu durum, taşra ile kent, üretici ile tüketici, sade vatandaş ile güçlü esnaf arasındaki uçurumu gözler önüne serer. Bu yönüyle anlatı, bireysel bir hikâyeden çok, sosyal bir tabloyu mizah yoluyla yansıtır; köylüler ise bu tablonun en canlı ve çok boyutlu figürleridir.

Bu hikâyede yazar, sade ama güçlü bir anlatımla belirli arketipleri (evrensel insan tiplerini) canlandırmıştır.

Bu arketipler, karakterlerin davranışları, tutumları ve toplumdaki yerleriyle belirginleşir. İşte hikâyede öne çıkan başlıca arketipler:

1. Bilge Yaşlı / Rehber Arketipi – Şakir Efendi:

Şakir Efendi, geçmişte güreşmiş, çok yaşamış, şehir hayatının kurallarını öğrenmiş bir karakterdir. Köylülerin ne yiyeceğine karar verir, onlara akıl verir, yol gösterir. Bu yönüyle "bilge" ya da "rehber" arketipine benzer.

Ancak bu arketip klasik anlamda özverili bir rehber değil, yer yer buyurgan ve çıkarını düşünen bir versiyonudur. Mizah unsuru da bu tersine dönüşümden kaynaklanır. Pehlivanlık geçmişiyile hem güçlüdür hem de bir otorite havası taşır.

2. Masum / Saf İnsan Arketipi – Köylüler:

Hikâyeye girip çıkan köylü karakterler, doğallıkları, dürüstlükleri ve kolayca yönlendirilmeleriyle "masum/saf" arketipini temsil eder. Onlar, iyi niyetli ve sade yaşamlar süren, fakat şehir düzeni içinde kolayca yönlendirilebilen insanlardır.

Kiminin sadece "canı çekmiştir", kimisi ilk defa şehirde farklı bir tat denemek ister, ama hepsi Şakir Efendi'nin sözleriyle başka bir seçeneğe yöneltilir. Masumiyetleri, hikâyenin komik olduğu kadar düşündürücü tarafını da oluşturur.

3. Hilekâr / Kurnaz Tip (Trickster) – Şakir Efendi'nin İkinci Yüzü:

Her ne kadar Şakir Efendi "bilge" gibi görünse de, işin aslı biraz da kurnazca bir rol üstlendiğidir. Lokantasındaki ürünleri elden çıkarmak, maliyetleri düşürmek için müşterinin "canı çekeni" değil, kendi uygun gördüğünü verir.

Kelle paça ve kuru pilav, onun için hem ucuz hem bol malzemedir. Bu haliyle o, halk edebiyatındaki "uyanık esnaf", meddah hikâyelerindeki "kurnaz tip" ya da klasik anlamıyla bir "trickster" arketipine de bürünür. Bu üç temel arketip, hikâyenin mizahi ve eleştirel yönünü besler. Şehirle taşra, uyanıklıkla saflık, gelenekle değişim arasında bir gerilim yaratılır.

Hikâye, bu arketipler sayesinde sade bir lokanta sahnesinden çok daha fazlasını anlatır. Her bir arketipin tanımı, hikâyedeki yansımaları ve taşıdığı anlamlar.

Genel Yorum: Jung'a göre birey, kendi "bütün benliğini" bulmak için içindeki arketiplerle yüzleşmek ve onları dengelemek zorundadır. Bu hikâyede: Şakir Efendi, "persona" ve "gölge" arasında kalmış, egosuyla ticaret zekâsını birleştirerek köylüyü yönlendirir. Asıl doyumun madalya değil, "aş" olduğunu vurgular. Bu onun gölgede kalan arayışını gösterir. Köylüler, modern dünyayla yüzleşen saf bilinçleriyle, yolculuklarının

Hikâyedeki Arketipler

Arketip	Tanımı / Özellikleri	Hikâyedeki Temsilcisi	Anlamı ve İşlevi
Bilge Yaşlı / Usta	Hayat tecrübeleriyle rehberlik eden, yön gösteren kişi	Şakir Efendi	Pehlivanlıktan açılığa uzanan geçmişiyle hayatı çözümlenmiş, yönlendirici tip
Saf Köylü / Masum	Hayatın çetin yönlerini tanımayan, kolay etkilenen ve yönlendirilen karakter	Köylüler	Şehre yeni gelen, saf ve deneyimsiz bireyler
Şehirli Tüccar	Kâr amacıyla hareket eden, hitabet ve ikna gücü yüksek, pragmatik karakter	Şakir Efendi (aynı zamanda bu yönüyle)	Tüketimi şekillendiren, halkı yönlendiren “kurnaz adam” figürü
Yolcu / Arayıcı	Maddi ya da manevi bir ihtiyacı gidermek üzere yola çıkan kişi	Köylüler	Karın doyurmak, alışveriş yapmak için gelen ama şehir düzeniyle mücadele edemeyenler

Hikâyedeki arketiplerin Carl Gustav Jung’un analitik psikoloji kuramı çerçevesinde, özellikle kolektif bilinçdışındaki evrensel semboller ve kişilik parçaları (persona, gölge, anima/animus vs.):

Jungçu Bakış Açısıyla Hikâyedeki Arketip Analizi

Arketip (Jungçu)	Hikâyedeki Temsil	Yorum ve İşlev
Yaşlı Bilge (Wise Old Man)	Şakir Efendi	Hayat deneyimiyle yol gösteren ama aynı zamanda çıkarıcı ve manipülatif yönleri olan bir “yerel bilge”. Bilge arketipinin karikatürize ve yerelleştirilmiş hâlidir. Bilgelik, burada hem geleneksel bilgi hem de sokak zekâsıyla harmanlanır.
Masum (Innocent)	Köylüler	Kırsaldan gelen bu karakterler şehirde yönünü kaybetmiş, dış dünyanın zorluklarına açık, iyi niyetli ama kolay aldatılabilir figürlerdir. Masum arketipi, burada toplumun “saf halk”ına tekabül eder.
Persona (Toplumsal Maske)	Şakir Efendi’nin dış sesi	“Aş vaa, ekmek vaa” diye bağırarak toplumun beklentilerine uygun şekilde rol yapan biridir. İç dünyasındaki hüsrânı (pehlivanlıkla zengin olamamak) dışarıya “cömert esnaf” maskesiyle örter. Bu, Jung’un “persona”sına doğrudan örnektir.
Gölge (Shadow)	Kurnazlık, manipülasyon	Şakir Efendi’nin müşteriyi kandırması, baskılayarak kendi istediğini yedirmesi, bastırılmış bencil yönün (gölgenin) dışa vurumudur. Gölge arketipi burada toplumsal çıkarıcılığın simgesidir.

başında olan “kahraman” arketipinin ilkel hâlidir. Henüz “bireleşmemişler”. Hikâye’de yer alan karakterler, sadece bireysel kişilikleriyle değil; aynı zamanda toplumun belli grupları hakkında yaygın ve kalıplaşmış düşünceleri (stereotipleri) yansıtan temsillerle çizilmiştir.

Bu stereotipler hem karakterler arası çatışmayı oluşturur hem de yazarın hiciv dozunu artırır. İşte hikâyede anlatılan başlıca stereotipler:

1. Saf ve Gelenekçi Köylü Stereotipi

Hikâyeye girip çıkan köylüler, şehirle yeterince ilişki kuramamış, yöresel yiyeceklere bağlı, saflıkları ve kolay yönlendirilmeleriyle dikkat çeker.

“Canım çekmiştir yav!” diyen köylü, arzusunu dile getirir ama kendi tercihinde ısrar edemez. Tas kebabı, kuru fasulye, testi kebabı gibi tanıdık yemekleri isterler, çünkü yenilikten çok alışılmışı tercih ederler. Bu durum, köylünün alışkanlıklarına sıkı sıkıya bağlı, kolay kandırılabilen ve otoriteye boyun eğen bir stereotipini temsil eder.

2. Kurnaz ve Deneyimli Şehirli Esnaf Stereotipi (Şakir Efendi)

Şakir Efendi, şehir hayatını çözmüş, ekonomik

kaygıları ön planda, müşteri yönlendirme sanatında ustalaşmış bir tiptir. Herkese aynı yemeği satar (kelle paça), çünkü hem ucuz hem kâr getiren bir üründür. Uzun nutuklar atar, köylünün vicdanına ve emeğine hitap eder, böylece kendi menfaatini onların kararına üstün kılar. Bu stereotip, Anadolu öykücülüğünde sıkça karşımıza çıkan “tilki kurnazlığı taşıyan küçük esnaf” tiplemesinin canlı bir örneğidir.

3. Yasaya Boyun Eğen, Tepkisiz Halk Stereotipi

Köy otobüslerinin şehre alınmaması kararı karşısında köylüler ve şoförler önce tepki gösterir, ancak sonunda sessizce durumu kabullenirler. “Cart curt ettiler, yürüyüş yaptılar... yemedi belediye.” cümlesi, halkın dirençsizliğini ve çaresizliğini gösterir. Bu da güçsüz, tepkisiz, kaderine razı halk stereotipini ortaya koyar.

Hikâyedeki bu stereotipler, toplumdaki hiyerarşiyi, güç ilişkilerini ve şehir-köy ayrımını eleştirel bir dille gözler önüne serer. Stereotiplerin kullanımı, mizahi ama düşündürücü bir etki yaratır; okuyucuyu hem güldürür hem düşündürür.

Aşağıda, hikâyede yer alan stereotipleri bir tablo halinde özetledim. Her stereotipin temel özellikleri,

Hikâyedeki Stereotipler Özeti

Stereotip	Temel Özellikleri	Hikâyedeki Yansımaları / Örnek Davranışlar	Toplumsal Algı / Eleştiri
Saf ve Gelenekçi Köylü	- Alışkanlıklarına bağlı - Kolay yönlendirilen - Şehir hayatına yabancı	- “Canım çekmiştir yav!” - Testi kebabı, kuru fasulye isteyen köylüler	Köylünün şehirde ezilmesi, tüketici olarak yönlendirilmeye açık olması
Kurnaz Şehirli Esnaf (Şakir Efendi)	- Deneyimli - Hesapçı ve yönlendirici - Geleneksel değerleri kullanarak ikna eden	- Herkese kelle paça satması - “Gazanamadık akçe... Ama va aşçılık!”	Esnafın halkın duygularını kullanarak ticaret yapması
Tepkisiz Halk / Boyun Eğen Taşra	- Tepkisiz - Direnme kapasitesi zayıf - Kaderci	- “Cart curt ettiler, yürüyüş yaptılar... yemedi belediye.”	Bürokratik kararlara karşı halkın zayıf kalışı

örnek davranışları ve temsil ettikleri toplumsal algılar açık biçimde gösterilmiştir:

Genel Değerlendirme:

Bu stereotipler aracılığıyla hikâye; şehir-köy çatışmasını, ekonomik sömürüyü ve sınıfsal farkları mizahi bir dil ve yerel ağızla işler. Ancak alt metinde, köylünün emeğinin değersizleştirilmesine, esnafın çıkarıcılığına ve halkın edilgenliğine yönelik toplumsal eleştiri net biçimde sezilir.

Karakteri tanımı; Şakir Efendi'nin geçmişi, tavırları, dili ve müşteriyle kurduğu ilişki üzerine kurlmaktadır.

Öncelikle bu karakterin birincil katmanı "pehlivanlık", sonra hayatın devamını sağlamak zorunluluğu ile babadan gelen "aşçılık", "lokantacılık", "girişimcilik", "fırsatçılık", "kıvrak zekâ", "ikna kabiliyeti", "herkesin sorunlu bir yer olarak gördüğü köy garajısı kendi amaçları doğrultusunda kâra dönüştüren" bir karakter.

Bu karakterin oluşturduğu mekana girip çıkan köylü figürleri...Emir Kalkan'ın tip havuzunu 'kalbur altı' insanlar oluşturur. Herkes yaşar geçer, bakar geçer fakat ufacık olaylar Emir Kalkan'da hikâyeyeşir, satır satır kitaplaşır ve bize kadar ulaşır.

Mekanın yarattığı sorunlar içerisinde

Özgün öykü bir yandan insanoğlunu bir kültürden diğerine yolculuğa çıkaran son derece gerçek çelişkileri ortaya sererken, diğer yandan da her ayrıntısıyla gözlerimize ziyafet çektiren nadir bulunur ortamlar ve karakterler yaratır

Sanatçılar, kültürel detayları arketipik temalarla harmanlayarak hem özgün hem de evrensel hikâyeler yaratabilir. Arketipler, Carl Gustav Jung'un psikolojiye kazandırdığı, insanlığın kolektif bilinçaltında bulunan evrensel semboller, motifler veya karakter modelleridir. Örneğin, „kahraman“, „bilge“, „asi“ gibi karakter arketipleri ya da „yolculuk“, „çatışma“, „kurban“ gibi hikâye motifleri.

Arketip, evrensel insanlık deneyimlerini yansıtan ve farklı kültürlerde yankı uyandırabilecek hikâyelerdir. Arketip, bir hikâyeyi kültürel bağlamdan bağımsız olarak herkes için anlamlı kılabilecek kadar derin ve geneldir, ancak kültüre özgü detaylarla zenginleştirilir. Bir baba-kız çatışması, baskıcı geleneklere karşı bireysel özgürlük arayışı gibi temalar, her kültürde farklı biçimlerde ortaya çıksa da evrensel olarak anlaşılabilir. Arketip hikâyeler, insanlığın ortak deneyimlerini (örneğin, özgürlük arayışı, aile içi çatışma, birey-toplum gerilimi) merkeze alarak evrensel bir bağ kurar. Kültürel detaylar bu evrensel temaları süsler ve hikâyeyi özgün kılar.

Arketip, insanlığın kolektif bilinçaltında kök salmış,

evrensel semboller, motifler ve karakter modelleri olarak tanımlanır. Psikolog Carl Gustav Jung'un ortaya attığı bu kavram, hikâyeye anlatımında, mitolojide ve sanatta, kültürler ve çağlar boyunca tekrar eden temel kalıpları ifade eder. Kahramanın yolculuğu, bilge rehber, asi ya da gölge gibi arketipler, insan deneyiminin ortak yönlerini yansıtarak farklı toplumlarda yankı uyandırır. Bu evrensel yapılar, hikâyelere derinlik katar ve dinleyicileri, okuyucuları ya da izleyicileri birleştiren duygusal ve anlamlı bağlar kurar.

Hikâye anlatımında arketipler, kültürel özgüllüklerle harmanlanarak hem yerel hem de küresel bir çekicilik kazanır. Örneğin, bir baskı altında özgürlük arayan bireyin hikâyesi, her kültürde farklı biçimlerde ortaya çıksa da, evrensel bir arketip olan "kahramanın isyanı"nı temsil eder. Arketipler, stereotiplerin aksine, klişelerden uzak, zamansız ve çok katmanlıdır; bu nedenle sanatçılar için güçlü bir araçtır. Bir arketip, hikâyeyi sadece bir topluma değil, tüm insanlığa hitap edecek şekilde dönüştürerek, anlatının sınırlarını genişletir ve unutulmaz kılar.

Stereotip, belirli bir grup, kültür, cinsiyet ya da duruma dair basitleştirilmiş, genellenmiş ve genellikle klişeleşmiş yargıları ifade eder. Bu kavram, bireylerin veya toplulukların özelliklerini tek boyutlu bir şekilde tanımlayarak, gerçekliğin karmaşıklığını göz ardı eder. Stereotipler, genellikle önyargılardan beslenir ve toplumsal algıları şekillendirirken, bireylerin özgünlüklerini yok sayarak yüzeysel bir anlayış yaratır. Örneğin, bir meslek grubu ya da etnik topluluk hakkında yaygın ama yanlış genellemeler, stereotipik düşüncenin ürünüdür.

Hikâye anlatımında stereotipler, özgünlükten yoksun, tekrar eden ve derinlikten uzak karakterler, olaylar ya da ortamlar olarak ortaya çıkar. Evrensel temalarla bağ kuramayan stereotipik anlatılar, yalnızca belirli bir kültüre ya da bağlama hitap eder ve zamanla eskir. Örneğin, bir filmde "katı baba" ya da "pasif anne" gibi klişe karakterler, seyirciyi etkilemek yerine sıkıcı ve öngörülebilir bulunabilir. Stereotipler, arketiplerin aksine, hikâyeyi dar bir çerçeveye hapseder ve evrensel bir yankı uyandırma potansiyelini sınırlar, bu da anlatının etkisini ve kalıcılığını zayıflatır.

Stereotipler, belirli bir grup, kültür veya duruma dair basitleştirilmiş, genellenmiş ve genellikle klişeleşmiş yargılardır. Hikâye anlatımında stereotip, özgünlükten yoksun, tekrar eden ve yüzeysel karakterler ya da olaylar içerir. Stereotipik hikâyeler, kültürel özgüllüğü yanlış bir şekilde merkeze alır, klişelere dayanır ve evrensel çekicilikten uzaklaşır. Bu tür hikâyeler, sadece belirli bir

kitleye hitap eder ve zamanla eskir.

Bereket Lokantası'nı yazarın dilinden okuyalım:

“- Aş vaa! Ekmek vaa!

- Aş vaa! Ekmek vaa!

Köy garajı şehrin dışında sayılır. Evvel şehre girebilen köy otobüsleri artık şehir içine sokulmuyor. Şoförler, bir iki cart curt ettiler, yürüyüş yaptılar, bağırp çağırdılar ya, yemedi belediye. Gayrı hepsi de köy garajında pinekliyor. Bu yüzden şehir merkezine gidemeyen köylüler de tüm işlerini buradaki derme çatma çarşıda bitirmek zorunda kalıyorlar.

Şakir Efendi bu çarşının ilk esnaflarından.

Pehlivanmış zamanında. Çok karakucak tutmuş Afyonkarahisar çayırlarında. Alta düşmüş, üste çıkmış, yenmiş, yenilmiş. Çuvalla teneke madalya toplamış.

- Takaa boynuna gubarısın, amma, etmez para madalya!

Adamın ahmağı pealivan olurmuş ya! Biz de pealivan olduk! Lakin kazanamadık akçe! Allah'tan va babadan galma aşçılık!

Belinde önlük, başında aşçı külahı. Göbeği kaldırma taşmış, pehlivanlık günlerinden kalma bir haşmetle dikilir “Bereket Lokantası”nın kapısına;

- Aş vaa! Ekmek vaa!

- Aş vaa! Ekmek vaa!

Köyden yeni gelmiş köylüler düşer bir iki.

- Taskebab vaa mı?

- Vaa! Vaa! Gi içeri.

Girer köylü bu serin dehlize. Küfül küfül, ohh... Oturur tahta sandalyeye. Koyar yükünü yanına, çıkarır şapkayı, atar masanın üzerine, yaslanır arkasına, gerneşir bir güzel.

- Ve bi tas kebabı!

Müşterinin başına dikilir Şakir Efendi. İki eli böğründe, başlar nutuk atmaya;

Sen şindi baa bak! De baa; goleyine mi kazanıyosun sen parayı! Anan ağlıyo bi koca yıl. Ek, sula, topla, gübre vee, dibini eş, keserle, otunu ayıgla... Öff, öf. Ee, soona noluyo? Giriyon bahçeye, tek tek açıyon tevekleri, kopartıyon o canım taze zavraklaa... Topluyon topluyon, oluyo bir küfe... Ne kadaa? 30 kilo... Ne edee çeksen pazara? On guruştan, üç lira. Şindi Allah'tan gorkmıdan çoluğun çocuğun nafakası bi küfe hıyarı nasıl bi tas kebababına veriisin ha? Ne senin tas kebab dediğin, üç tinke et!

Zavallı müşteri kebab istediğine bin pişman olur.

-Vereyin sana kelle paça... yağlı, bol kepçe... Dök sarmısaa, doora ekme, kes yanına soanı, ye bi güzel... Hem kuvvat versin, hem tutsun kaanını... al heybeni, git genire genire!

Bol sarımsaklı paçayı yiyen köylü sahiden de genire genire gider.

Şakir Efendi yeniden dikilir Bereket'in kapısına;

- Aş vaa! Ekmek vaa!

- Aş vaal Ekmek vaa!

Bu kez bir başka köylü gelir.

- Kuru fasulye vaa mı?

- Vaa vaa, gi içeri!

Müşteri girer, masaya kurulur. Şakir Efendi dikilir başına yine;

Baa bak. Sen ölüm Allah, akşam sabah yemedesin zaten köyünde kuu fasulye... Yapaa bol gaz... şişirii kar-nını, kalısın ortacıktı, bulamazsın hela... Gelmişsin şeere, ye güzel bi şey, anlat köye vardında hemi.

Canım çekmiştir yav!

Olmaz. Vurucaksın nefesine gem. Canının her çektiğini yemekte misin sanki! Vereyin sana iyisinden kelle paça, yanında pilav, naa gibi soan, kaa gibi turp! Hem kuvvat verir, hem genirtir adamı.

Köylü mecburen Şakir Efendi'nin verdiğini yer, gider.

Şakir Efendi tekrar çıkar kaldırırma;

- Aş vaa! Ekmek vaa!

- Aş vaa! Ekmek vaa!

Ürünlerini satmış, parayı destelemiş bir başkası ge şapka elinde;

Testi kebabı vaa mı? Paklava vaa mı?

- Vaa, vaa... gi içeri...”

Sonuç

Emir Kalkan'ın “Bereket Lokantası” hikâyesi, Türk edebiyatında toplumsal meseleleri mizahi bir dil-le ele alan özgün bir anlatı olarak öne çıkar. Hikâye, Afyonkarahisar'ın köy garajında geçen sade bir lokanta sahnesini, derin toplumsal eleştirilerle zenginleştirerek evrensel bir boyuta taşır.

Şakir Efendi'nin kurnaz ama sevecen esnaf kişiliği ile köylülerin saftığı ve çaresizliği arasındaki çatışma, şehir-köy, üretici-tüketici, güç-çaresizlik gibi ikilikleri ustalıklı yansıtır. Bu çatışma, hikâyenin dramatik iskeletini oluştururken, Anadolu insanının alın teriyle yoğrulmuş yaşam mücadelesini ve kültürel dönüşümün sancılarını gözler önüne serer

Hikâyenin ortamı, “Bereket Lokantası” ve köy garajı, yalnızca fiziksel bir mekân olmaktan öte, birer karakter olarak işlev görür. Köy garajının şehrin dışına sürülmesi, köylülerin toplumsal ve mekânsal dışlanışını simgelerken, lokanta, Şakir Efendi'nin hem ekonomik hem de kültürel otoritesinin merkezi haline gelir.

Afyonkarahisar'ın yerel ağzı ve kültürel dokusu, hikâyeye özgünlük katarak, Anadolu'nun ruhunu canlı bir şekilde yansıtır. Bu ortam, hikâyenin teması olan

emeğin kutsallığı ve sömürü arasındaki gerilimi güçlendirir.

Karakterler, Emir Kalkan'ın çok katmanlı imgelem gücüyle şekillenir. Şakir Efendi, bilge rehber ve kurnaz trickster arketiplerinin birleşimi olarak, hem otoriter hem de halkçı bir figürdür. Köylüler ise masum/saf arketipini temsil eder; şehirle karşılaştıklarında iradeleri bastırılan, kültürel uyumsuzluk yaşayan bireyler olarak çizilir.

Bu karakterler, sadece bireysel portreler değil, aynı zamanda Anadolu toplumunun stereotiplerini (saf köylü, kurnaz esnaf, tepkisiz halk) yansıtan toplumsal temsillerdir. Kalkan, bu arketip ve stereotipleri mizahi bir dille harmanlayarak, hem gülümsetir hem de düşündürür.

Hikâyenin fikri, “emeğin kutsallığı, ancak sömürü karşısında çaresizliği” üzerine kuruludur. Şakir Efendi'nin köylülere kelle paça dayatması, yüzye mizahi bir olay gibi görünse de, alt metinde köylünün emeğinin değersizleştirilmesi ve şehirli esnafın yönlendirme gücüyle ezilmesi eleştirilir.

“[Köylünün] başarısı [emeğine] bağlıdır, ancak [sömürü] karşısında çaresizdir” yargısı, hikâyenin ahlaki ve duygusal özünü oluşturur. Bu fikir, yapı, ortam ve karakterlerle kusursuz bir bütünlük içinde işlenerek, McKee'nin “senfonik bütünlük” ilkesine uygun bir anlatı ortaya koyar.

Emir Kalkan'ın anlatım üslubu, Dede Korkut geleceğinin çağdaş bir yansıması olarak dikkat çeker. Ağıtların yalın ama vurucu diline özenen yazar, kelimeleri adeta bir gergef gibi işler; her sözcük, hikâyenin duygusal ve tematik yoğunluğuna hizmet eder.

Afyonkarahisar ağzının renkli ve doğal kullanımını, karakterlerin halktan kopmamışlığını vurgular. Kalkan'ın “söz vurdu mu yıkmalıdır” felsefesi, hikâyenin yoğun ve doğrudan anlatımında kendini gösterir; gereksiz süslemelerden uzak, özlü bir dil, okuyucuyu derinden etkiler.

Hikâye, arketip ve stereotiplerin ustalıkla kullanımıyla, bireysel bir lokanta sahnesinden toplumsal bir tabloya dönüşür. Şakir Efendi'nin kurnazlığı, köylülerin saflığı ve köy garajının sürgün edilmişliği, şehirleşme, kültürel yozlaşma ve sınıfsal hiyerarşi gibi meseleleri mizahi bir çerçevede eleştirir. Bu eleştiri, Jung'un arketiplerle bireyleşme sürecine dair fikirleriyle örtüşür; köylüler, modern dünyanın karşısında henüz “bireyleşmemiş” bir toplumu, Şakir Efendi ise bu dünyanın kurallarını çözmüş bir personayı temsil eder. Hikâye, bu gerilim üzerinden evrensel bir insanlık deneyimini yansıtır.

Sonuç olarak, “Bereket Lokantası”, Emir Kalkan'ın Anadolu insanını tüm saflığı, emeği ve çaresizliğiyle resmettiği bir başyapıttır. Hikâye, yerel kültürel detayları arketipik temalarla harmanlayarak, hem Afyonkarahisar'ın hem de tüm Anadolu'nun ruhunu evrensel bir bağlama taşır.

Mizahla yoğrulmuş toplumsal eleştirisi, yalın ama güçlü anlatımı ve çok katmanlı karakterleriyle, Türk edebiyatında unutulmaz bir yer edinir. Kalkan, bu hikâyede, sadece bir lokantanın değil, bir toplumun hikâyesini anlatır; bu da onu, McKee'nin deyimiyile, “biçimin efendisi” bir sanatçı yapar.

BEN TÜRK MİLLETİYİM

Anadolunun binlerce yıllık medeniyetinde ve düşünce tarihinde harmanlaşmışız. Hacı Bektaş Veli'yi dinle, Yunus Emre'yi dinle, Mevlana'yı dinle veya bir başka halk düşünürünü (ereni) dinle, hangi zaman olursa olsun hep bizi anlatırlar. Bir bin yıl geçse de gene bizi anlatacaklardır.

Asırlardır nöbetteyim.
Yalnızlığın ortasındayım.
Pusuların karşısındayım.
Ben Türk milletiyim.

Sırtım hainin hançerine,
Göğsüm, siperdir düşmana.
Canım feda bu vatana
Ben Türk milletiyim.

Zeki, çevik ve çelişkanım.
Her zaman cesur ve atılganım
Kabarırsa ayranım her şeyi aşarım
Ben Türk milletiyö

İşte bak! Şehidimin kanı,
Yine akar taşına toprağına,
Vatan olur, renk olur bayrağına
Ben Türk milletiyim.

Erol ALBAYRAK

Özet

Nasrettin Hoca'nın “bindiği dalı kesme” fıkrası, bilginin değeri ve gazeteciliğin milli değerlerle ilişkisini anlamada güçlü bir metafor sunar. Gazetecilik, bilginin toplanması, işlenmesi ve topluma sunulmasında köprü görevi görür. Bilgi, toplumların gelişiminde ve kimlik oluşumunda kritik bir rol oynar. Gazetecilik, sadece bilgi aktarmaz, aynı zamanda milli değerleri yansıtarak toplumsal hafızayı şekillendirir. Doğru ve tarafsız bilgi akışı, demokratik süreçlere ve ulusal egemenliğe katkı sağlar. Milli değerler, gazeteciliğin etik sınırlarını belirleyen bir pusula işlevindedir. Bilginin değeri, bir milletin kültürel ve manevi mirasına katkıyla ölçülür. Gazetecilik, evrensel ilkelerle yerel dinamikler arasında denge kurmalıdır. Dijital platformlar, dezenformasyon gibi tehditlerle gazeteciliğin sorumluluğunu artırmıştır. Türkiye'de gazetecilik, milli kimliğin korunmasında stratejik bir öneme sahiptir. Hoca'nın fıkrası, bilginin doğru kullanılmasının önemini vurgular. Hoca'ya uyarıda bulunan yolcu, gazeteciliğin toplumu bilgilendirme rolünü simgeler. Hoca'nın uyarıyı dikkate almaması, bilginin alıcı tarafından idrak edilmesi gerektiğini gösterir. Gazetecilik, milli değerlerle şekillenerek bir milletin kolektif bilincini güçlendirir. Bilginin yanlış kullanımı, toplumun kendi dalını kesmesi gibi sonuçlar doğurabilir. Milli değerler, gazeteciliğin dezenformasyon tehlikesinden uzak durmasını sağlar. Fıkra, bilginin basitliğinin yanında felsefi bir sorgulama sunar. Gazetecilik, bir milletin tarihsel birikimini geleceğe taşıyan bir köprüdür. Bilgi, zaman ve mekânla uyumlu olduğunda bir milletin varoluşsal zemininde anlam kazanır. Gazetecilik, bilginin bir milli miras olarak değerini artırarak toplumu aydınlatır.

Anahtar Kelimeler: bilgi, gazetecilik, milli değerler, Nasrettin Hoca, fıkra, etik, toplumsal bilinç, ulusal kimlik, dezenformasyon, kültür, hakikat, sorumluluk, kolektif hafıza, doğru bilgi, toplumsal miras.

Journalism and the Value of Information in Nasreddin Hodja's Anecdote

Abstract :

Nasrettin Hoca's “cutting the branch he sits on” anecdote provides a compelling metaphor for exploring the value of information and journalism's role within the framework of national values. Journalism serves as a vital conduit for collecting, processing, and presenting information to society. Information is a cornerstone in societal development and identity formation. Beyond merely transmitting information, journalism shapes collective memory by embodying national values. Accurate and unbiased information flow supports democratic processes and safeguards national sovereignty. National values act as a guiding compass for journalism's ethical boundaries. The worth of information is gauged by its contribution to a nation's cultural and spiritual legacy. Journalism must navigate a balance between universal principles and local dynamics. The rise of digital platforms has heightened journalism's responsibilities amid threats like disinformation. In Turkey, journalism plays a strategic role in preserving national identity. Hoca's anecdote underscores the critical need for the proper use of information. The passerby's warning to Hoca reflects journalism's duty to inform society. Hoca's failure to heed the warning illustrates that information's value depends on its comprehension by recipients. Guided by national values, journalism bolsters a nation's collective consciousness. Misuse of information risks consequences akin to a society undermining itself. National values steer journalism away from the pitfalls of disinformation. The anecdote blends simplicity with deep philosophical inquiry. Journalism acts as a bridge, carrying a nation's historical legacy into the future. When aligned with time and space, information gains significance within a nation's existential framework. By elevating information as a national heritage, journalism illuminates society.

Keywords: information, journalism, national values, Nasrettin Hoca, anecdote, ethics, societal consciousness, national identity, disinformation, culture, truth, responsibility, collective memory, accurate information, societal heritage

Giriş

Bilgi, insanlık tarihinin en güçlü yapı taşlarından biri olarak, toplumların gelişiminde ve kimliklerin oluşumunda belirleyici bir rol oynamaktadır. Gazetecilik ise bu bilginin toplanması, işlenmesi ve topluma sunulması süreçlerinde köprü vazifesi gören bir meslektir. Ancak, gazeteciliğin salt bir bilgi aktarım aracı olmaktan öte, bir milletin değerlerini yansıtma ve koruma misyonu taşıdığı da göz ardı edilemez. Milli değerler perspektifinden bakıldığında, gazetecilik yalnızca olayları rapor eden bir mekanizma değil, aynı zamanda bir toplumun ortak hafızasını ve etik duruşunu şekillendiren bir unsurdur.

Gazeteciliğin temel işlevlerinden biri, bireyleri ve

toplumu bilgilendirmek suretiyle demokratik süreçlere katkı sağlamaktır. Bu bağlamda, doğru ve tarafsız bilgi akışı, bir milletin egemenlik haklarının korunmasında kritik bir öneme sahiptir. Milli değerler, bu süreçte gazeteciliğin etik sınırlarını çizen ve yönlendiren bir pusula işlevi görür. Özellikle ulusal birlik ve beraberlik gibi kavramlar, gazeteciliğin yalnızca bireysel özgürlükleri değil, aynı zamanda kolektif bilinci de gözetmesi gerektiğini ortaya koyar.

Bilginin değeri, yalnızca doğruluğu ve erişilebilirliği ile değil, aynı zamanda bir milletin kültürel ve manevi mirasına olan katkısıyla da ölçülür. Gazetecilik, bu mirası aktarırken tarafsızlık ilkesini korusa da, milli değerlerin filtresinden geçen bir duyarlılıkla hareket

etmek durumundadır. Örneğin, bir toplumun tarihsel hassasiyetleri ya da ortak idealleri, haberin sunuluş biçiminde ve içeriğin seçiminde belirleyici olabilir. Bu, gazeteciliğin evrensel ilkeleri ile yerel dinamikler arasında bir denge kurmasını gerektirir.

Modern çağda, bilgi akışının hızı ve hacmi, gazeteciliğin sorumluluklarını daha da karmaşık hale getirmiştir. Dijital platformların yaygınlaşmasıyla birlikte, dezenformasyon ve manipülasyon gibi tehditler, bilginin güvenilirliğini sorgulanır kılmıştır. Milli değerler açısından bu durum, gazeteciliğin yalnızca bireysel bir meslek olmaktan çıkıp, ulusal güvenliği ve toplumsal dayanışmayı doğrudan etkileyen bir alan haline geldiğini göstermektedir. Bu noktada, gazetecilik etiği ile milli bilinç arasındaki ilişki daha da önem kazanır.

Türkiye gibi köklü bir tarihe ve zengin bir kültürel birikime sahip ülkelerde, gazetecilik, milli kimliğin korunması ve geleceğe taşınması açısından stratejik bir konuma sahiptir. Haber üretiminde ve dağıtımında, dilin doğru kullanımı, tarihsel olayların adil temsili ve toplumsal değerlerin gözetilmesi, gazeteciliğin milli bir görev olarak algılanmasını sağlar. Bu, gazetecilerin yalnızca birer haberci değil, aynı zamanda birer kültür elçisi olduklarını da ortaya koyar.

Bilginin gücü, onu kontrol edenlerin elinde şekillenir. Gazetecilik, bu gücü topluma hizmet amacıyla kullanırken, milli değerler doğrultusunda bir sorumluluk bilinci geliştirmek zorundadır. Özellikle küresel medya ağlarının etkisi altında, yerel ve ulusal perspektiflerin kaybolma riski bulunmaktadır. Bu nedenle, gazetecilik mesleği, evrensel standartları benimserken, bir milletin özgün sesini ve duruşunu koruma görevini de üstlenmelidir.

Sonuç olarak, gazetecilik ve bilginin değeri, milli değerler ekseninde ele alındığında, yalnızca teknik bir süreç olmaktan çıkar ve toplumsal bir misyon haline gelir. Bu makalede, gazeteciliğin bilgiyi aktarma işlevinin ötesinde, bir milletin kimliğini güçlendiren, değerlerini koruyan ve geleceğini şekillendiren bir araç olarak nasıl konumlandığı incelenecektir. Bu bağlamda, gazeteciliğin etik, kültürel ve ulusal boyutları, bilginin toplum nezdindeki anlamını yeniden tanımlayan temel unsurlar olarak ele alınacaktır.

Bu konu üzerinde düşüneceğimiz Nasrettin Hoca'nın bir fıkrası vardır: "Hoca bir gün bindiği bir ağaç dalını, gövdeye yakın yerinden testere veya balta ile kesmeğe uğraşır. Oradan gelip geçenlerden biri Hoca'ya düşeceğini haber verirse de, masal bu ya, Hoca aldırılmaz. Dal kesilir, tabii Hoca da yere yuvarlanır.

Omzunun, belinin ağrısı arasında Hoca mattasıl "şu adam düşeceğini bildi, öleceğimi de bilirdi!" diye düşünür. Nasrettin Hoca'nın "bindiği dalı kesme" fıkrası, ilk bakışta basit bir mizah unsuru gibi görünse de, bilginin doğası ve insan davranışı üzerine derin bir sorgulama sunar. Hoca'nın dalı keserken düşeceğini bile bile eylemine devam etmesi, bilginin yalnızca var olmasının değil, aynı zamanda doğru bir şekilde kullanılmasının önemini vurgular. Gazetecilik bağlamında bu fıkra, bilginin toplanması ve sunulması süreçlerinde dikkatin ve sorumluluğun ne denli kritik olduğunu hatırlatır. Milli değerler açısından ise, bu dikkat, bir milletin ortak akıl ve sağduyusunu koruma çabasıyla ilişkilendirilebilir.

Fıkroda, Hoca'ya düşeceğini haber veren yolcu, toplumsal bilincin bir yansıması olarak görülebilir. Gazetecilik de benzer bir rol üstlenir: Toplumunu bilgilendirerek, olası tehlikelere karşı uyarıda bulunur. Ancak, Hoca'nın bu uyarıyı dikkate almaması, bilginin değerinin yalnızca sunulmasında değil, alıcının bunu kabul etme ve değerlendirme kapasitesinde de yattığını gösterir. Milli değerler, bu noktada, gazeteciliğin bir milletin kolektif bilincine hitap etme ve onu yönlendirme sorumluluğunu pekiştirir.

Bilginin, fıkroda da belirtildiği üzere, "düşünmeden önceki" bir sakinme refleksiyle bağlantılı olduğu düşüncesi, gazeteciliğin temel dinamiklerinden biriyle örtüşür. Gazeteci, haber üretirken genellikle sezgisel bir doğruluk ve etik anlayışla hareket eder; bu, teknik bir öğrenimden çok, insan doğasından ve toplumsal tecrübeden kaynaklanır. Milli değerler açısından, bu sezgisel bilgi, bir milletin tarihsel birikiminden ve ortak yaşantılarından süzülerek gazeteciliğin ulusal karakterini şekillendirir.

Hoca'nın dalı kesmesi, bireyin kendi zararına olacak bir eylemi bilinçli ya da bilinçsiz gerçekleştirmesi olarak yorumlanabilir. Gazetecilikte de benzer bir tehlike, dezenformasyon ya da manipülatif içeriklerle toplumu yanlış yönlendirme şeklinde ortaya çıkar. Milli değerler, gazeteciliğin bu tür "dal kesme" gafletinden uzak durmasını sağlayacak bir etik çerçeve sunar. Ulusal kimliğin korunması, doğru bilginin bir milletin varlığını sürdürmesi için vazgeçilmez bir unsur olduğunu ortaya koyar.

Fıkranın vurguladığı "herkesin bildiği" basit bilgi, gazeteciliğin de temel taşlarından biridir: Gerçeği arama ve aktarma zorunluluğu. Ancak, bu basitlik, gazeteciliğin karmaşık bir sorumlulukla yüklü olduğu gerçeğini gölgelemez. Milli değerler perspektifinden, bu sorumluluk, bir milletin ortak hafızasını ve değerlerini

koruma görevini içerir. Gazetecilik, bu bağlamda, yalnızca bireyleri değil, bir milletin ruhunu da besleyen bir araç haline gelir.

Hoca'nın düşüşten sonra "öleceğini de bilir" diyerek adamı araması, bilginin insan hayatındaki hayati rolünü sorgulama çabasıdır. Gazetecilik de, topluma sunduğu bilgiyle yaşamı doğrudan etkiler; bu etki, kimi zaman bir milletin kaderini belirleyecek kadar güçlü olabilir. Milli değerler, gazeteciliğin bu gücünü ulusal çıkarlar doğrultusunda kullanmasını gerektirir. Bilginin yanlış ellerde bir yıkım aracı olabileceği gerçeği, gazeteciliğin etik ve milli bir duruşla şekillenmesinin önemini artırır.

Fıkırada, bilginin öğrenilme sürecinin çocukluk deneyimlerinden geldiği belirtilir; bu, gazeteciliğin de toplumsal öğrenme süreçleriyle bağlantılı olduğunu gösterir. Bir milletin değerleri, tarih boyunca karşılaştığı zorluklar ve kazanımlar yoluyla şekillenir. Gazetecilik, bu değerleri aktarırken, milletin kolektif tecrübelerini bir anlamda yeniden üretir. Milli bilinç, gazeteciliğin bu aktarım sürecinde bir rehber olarak işlev görür.

Bilginin, "can kaygısı" ve "sakinme" güdüsünden doğduğu fikri, gazeteciliğin toplumsal işlevini anlamada önemli bir ipucu sunar. Gazetecilik, bir milleti tehditlerden korumak ve onun güvenliğini sağlamak için bilgiyi bir kalkan olarak kullanır. Milli değerler, bu kalkanın dayanıklılığını artıran unsurlardır; çünkü bir milletin birliğini ve direncini koruyan bilgi, ancak o milletin özüne uygun olduğunda etkili olabilir.

Fıkranın mizahi unsuru, bilginin yanlış kullanımının absürtlüğünü gözler önüne serer. Gazetecilikte de, bilginin çarpıtılması ya da ihmali, benzer bir absürtlüğe yol açabilir: Toplumun kendi dalını kesmesi. Milli değerler, gazeteciliğin bu tür hatalardan kaçınmasını sağlayacak bir denetim mekanizması olarak devreye girer. Ulusal kimliğin sürekliliği, doğru ve anlamlı bilginin topluma ulaştırılmasına bağlıdır.

Hoca'nın eylemi, düşünmeden hareket etmenin sonuçlarını gösterirken, gazetecilikte düşünmenin ve sorgulamanın önemi ortaya çıkar. Ancak, fıkranın da işaret ettiği gibi, düşünmeden önceki bilgi, insan doğasında zaten mevcuttur. Gazetecilik, bu doğal bilgiyi işleyerek topluma sunar; milli değerler ise bu işleme sürecinde bir milletin özgün bakış açısını ve hassasiyetlerini yansıtır.

Bilginin evrensel olduğu kadar yerel olduğu gerçeği, gazeteciliğin milli değerlerle ilişkisini güçlendirir. Hoca'nın fıkrası, evrensel bir insanlık durumunu anlatırken, Türk kültürünün nüktedan ve öğretici üslu-

bunu taşır. Gazetecilik de, evrensel doğruluk ilkelerini benimserken, bir milletin diline, tarihine ve değerlerine uygun bir anlatım geliştirmelidir. Bu denge, bilginin hem güvenilir hem de anlamlı olmasını sağlar.

Fıkırada, bilginin "hayvanlarla insanı yaklaştıran" bir yönü olduğu belirtilir; bu, gazeteciliğin de temel bir insanlık hizmeti sunduğunu düşündürür. Ancak, milli değerler, bu hizmeti bir milletin özgün ihtiyaçlarına göre şekillendirir. Gazetecilik, bir yandan evrensel bir meslek olarak işlerken, diğer yandan ulusal bir misyon taşır; bu misyon, bilginin yalnızca bir veri değil, bir kültür unsuru olarak ele alınmasını gerektirir.

Bilginin kaynağının "canlılık" olduğu fikri, gazeteciliğin dinamik ve yaşamsal bir süreç olduğunu vurgular. Gazeteci, toplumu canlı tutan bilgiyi üretir ve dağıtır; bu süreçte milli değerler, bilginin bir milletin yaşam gücünü artırmasını sağlar. Hoca'nın fıkrası, bu canlılığın bazen gaffetle kesintiye uğrayabileceğini gösterir; gazetecilik ise bu gaffeti önlemek için bir bilinç ışığı yakar.

Fıkranın sonunda, düşünmeden önceki bilginin varlığına dair sorgulama, gazeteciliğin de ötesinde bir felsefi tartışmayı başlatır. Gazetecilik, bu bilgiyi düşünceye dönüştürerek topluma sunar; milli değerler ise bu dönüşümün bir milletin ruhuna uygun şekilde gerçekleşmesini sağlar. Bilginin değeri, yalnızca doğruluğunda değil, aynı zamanda bir milletin varoluşsal kaygılarına yanıt verme kapasitesindedir.

Hoca'nın dalı kesmesi, sonuçta bir dersle biter: Bilgi, doğru kullanılmadığında yıkıcı olabilir. Gazetecilikte de, bilginin yanlış ya da eksik sunulması, bir milletin birliğine ve güvenine zarar verebilir. Milli değerler, gazeteciliğin bu dersi unutmaması için bir hatırlatıcıdır; çünkü bir milletin geleceği, bilgisinin sağlamlığına ve doğruluğuna bağlıdır.

Sonuç olarak, Nasrettin Hoca'nın fıkrası, gazetecilik ve bilginin değerini anlamada güçlü bir metafor sunar. Bilginin basitliği ve gücü, gazeteciliğin toplumsal rolünü şekillendirirken, milli değerler bu rolü bir milletin kimliğiyle bütünleştirir. Gazetecilik, Hoca'nın dalı keserken düştüğü gaffetten uzak durarak, bir milletin hem geçmişini hem de geleceğini aydınlatma görevini üstlenir. Bu, bilginin yalnızca bir araç değil, aynı zamanda bir milli miras olduğunun kanıtıdır.

Fıkranın sunduğu bilginin doğası üzerine yapılan sorgulama, felsefi bir boyuta taşınabilir; zira bir filozofun "düşünüyorum, öyleyse varım" diyerek varlığını düşünceye dayandırması, bilginin kökenine dair farklı yaklaşımları ortaya koyar. Nasrettin Hoca'nın dalı ke-

serken ki gaffeti, düşünmeden önceki bilginin varlığını doğrulayan bir örnek teşkil ederken, gazetecilik bu bilgiyi işleyerek topluma sunar. Milli değerler açısından, bu süreç, bir milletin doğuştan gelen sağduyusunu ve tarihsel tecrübesini gazeteciliğin hizmetine sunar; böylece bilgi, yalnızca bireysel

Ek metinde vurgulanan duyuların (göz, kulak, koklama, yalama, yoklama) bilginin başlangıcındaki rolü, gazeteciliğin de temelde duyulara dayalı bir gözlem sanatı olduğunu gösterir. Hoca'nın dalı keserken çevresinden gelen uyarıyı duymaması, duyuların ahenkli çalışmasının önemini tersinden kanıtlar. Gazetecilikte ise bu ahenk, bir milletin geçmişini ve geleceğini aydınlatma görevinde belirleyici olur; milli değerler, duyuların topladığı ham bilginin, ulusal bir bilinçle işlenerek anlamlı bir bütün haline gelmesini sağlar. Bu, bilginin evrensel bir veri olmaktan çok, bir milletin özünü yansıtan bir miras olarak değer kazanmasını temin eder.

Felsefi yaklaşımların bilginin doğuştan mı yoksa sonradan mı kazanıldığına dair ayrışması, gazeteciliğin milli değerlerle ilişkisini derinleştiren bir tartışmadır. Hoca'nın fıkrası, bilginin doğuştan gelen bir sakinme güdüsüyle bağlantılı olduğunu ima ederken, gazetecilik bu bilgiyi düşünceye ve eyleme dönüştürerek toplumu yönlendirir. Milli değerler, bu dönüşüm sürecinde bir milletin kimliğini ve varoluşsal kaygılarını merkeze alır; böylece gazetecilik, Hoca'nın gaffetinden ders çıkararak, bilginin yalnızca bir araç değil, bir milletin birliğini ve geleceğini koruyan bir unsur olduğunu kanıtlar

Nasrettin Hoca'nın fıkrası, bilginin basitliğiyle birlikte derin bir felsefi sorgulamayı da barındırır; tıpkı filozofların bilginin kaynağını insanın içinde ya da ötesinde araması gibi, gazetecilik de bilginin doğruluğunu ve değerini sorgular. Hoca'nın dalı kesmesi, bilginin idrak edilmeden yanlış kullanılmasının sonuçlarını gösterirken, ek metindeki filozofların varlıktan şüphe duyması, gazeteciliğin hakikati ararken temkinli olması gerektiğini hatırlatır. Milli değerler açısından, bu temkin, bir milletin bilgiye dayalı birliğini koruma çabasıyla ilişkilendirilebilir; zira bilgi, yalnızca bireysel bir algı değil, toplumsal bir hakikat arayışıdır.

Ek metinde, bir filozofun elindeki elmanın görüldüğüyle bilindiği arasında şüphe duyması, gazeteciliğin de sunduğu bilginin doğruluğunu sürekli sorgulaması gerektiğini ortaya koyar. Hoca'nın dalı keserkenki eylemi, bu şüpheyi tersinden doğrular: Bilgi, zaman ve mekân içinde doğrulanmadıkça, bir milletin idrakinden kopuk kalır. Milli değerler, gazeteciliğin bu sorgulamayı ulusal bir bilinçle yapmasını sağlar; böylece bilgi, bir milletin

tarihsel ve mekânsal gerçekliğine uygun bir şekilde işlenir ve sunulur.

Bilginin zaman ve mekânla denkleşmesi gerektiği fikri, gazeteciliğin bir milletin geçmişini ve geleceğini bağlama görevini güçlendirir. Hoca'nın dalı kesmesi, zaman ve mekânı göz ardı eden bir gaffetin sonucudur; oysa gazetecilik, bilginin bu iki boyutta tutarlı olmasını sağlayarak toplumu aydınlatır. Milli değerler, bu tutarlılığın bir milletin kültürel ve tarihsel bağlamına dayandırılmasını temin eder. Bilgi, yalnızca evrensel bir veri değil, bir milletin varoluşsal zeminiyle anlam kazanan bir unsurdur.

Ek metindeki “varlığın bilgisi kendindedir” ifadesi, gazeteciliğin hakikati ararken dış gerçeklikle uyumlu bir iç idrak geliştirmesi gerektiğini gösterir. Hoca'nın fıkrası, bilginin bu uyumu kaybettiğinde yıkıcı olabileceğini mizahi bir şekilde anlatır. Milli değerler açısından, gazetecilik, bir milletin içsel bilgisini (kültürel birikim, ortak hafıza) dış gerçeklikle (olaylar, gelişmeler) denkleştirerek toplumu güçlendirir. Bu denkleşme, bilginin bir milli miras olarak değerini artırır.

Felsefi tartışmalarda bilginin canlılıktan kaynaklandığı ve “oluş” olarak adlandırıldığı belirtilir; bu, gazeteciliğin dinamik doğasıyla örtüşür. Hoca'nın dalı keserkenki gaffeti, canlılıktan kopuşun bir sembolüdür; gazetecilik ise bu canlılığı bilgiye dönüştürerek toplumu ayakta tutar. Milli değerler, bu dönüşüm sürecinde bir milletin yaşam enerjisini ve iradesini yansıtır. Gazetecilik, böylece, bir milletin varlığını sürdürme çabasının bir parçası haline gelir.

Bilginin kozmik realite ile zihinsel realite arasında bir köprü kurduğu fikri, gazeteciliğin evrensel ve yerel boyutlarını birleştirir. Hoca'nın fıkrası, basit bir yerel anlatı olarak evrensel bir ders sunarken, gazetecilik de küresel olayları bir milletin idrakine uygun şekilde aktarır. Milli değerler, bu aktarımda bir milletin özgün bakış açısını korumasını sağlar; böylece bilgi, hem kozmik hakikatin bir parçası hem de ulusal bir değer olarak işlev görür.

Ek metindeki “bildiğimizin hakikat olduğuna inanmak istiyoruz” ifadesi, gazeteciliğin temel motivasyonlarından birini yansıtır: Topluma güvenilir bilgi sunma arzusu. Hoca'nın dalı kesmesi, bilginin doğruluğuna inanmadan hareket etmenin absürtlüğünü gösterir; gazetecilik ise bu inancı pekiştirmek için çalışır. Milli değerler, bu inancın bir milletin birliğine ve güvenine hizmet etmesi gerektiğini vurgular. Bilginin değeri, bir milletin hakikat arayışındaki ortak iradesinde yatar.

Fıkranın sonunda Hoca'nın “dalda oturanın da dü-

şecğini bilmesi” gerektiği dersi, gazeteciliğin öngörü ve sorumluluk bilincini ifade eder. Ek metindeki idrak ve gayeli hareketler vurgusu, bu bilincin canlılıktan doğduğunu gösterir; gazetecilik, bu doğuştan gelen bilgiyi bir milletin hizmetine sunar. Milli değerler, gazeteciliğin bu sorumluluğu ulusal bir perspektifle yerine getirmesini sağlar; böylece bilgi, bir milletin hem geçmişini koruyan hem de geleceğini inşa eden bir araç olur.

Nasrettin Hoca'nın fıkrası ve felsefi sorgulamalar, gazeteciliğin bilginin değerini anlamadaki rolünü derinleştirir. Bilginin canlılıktan doğması, zaman-mekânla denkleşmesi ve hakikat arayışı, gazeteciliği bir milletin varoluşsal yolculuğunun bir parçası yapar. Milli değerler, bu yolculukta bilginin bir milletin kimliğini güçlendiren bir miras olarak şekillenmesini sağlar. Gazetecilik, Hoca'nın gafletinden aldığı dersle, bir milletin hem içsel hem de dışsal gerçekliğini aydınlatır.

Nasrettin Hoca'nın “bindiği dalı kesme” fıkrası, gazetecilik ve bilginin değeri üzerine yapılan bu incelemenin temel metaforu olarak, bilginin hem basit hem de karmaşık doğasını gözler önüne serer. Hoca'nın dalı keserkenki gafleti, bilginin yalnızca var olmasının değil, doğru bir şekilde idrak edilip kullanılmasının gerekliliğini vurgular; bu, gazeteciliğin bir milletin hakikat arayışındaki rolünü anlamada kritik bir başlangıç noktasıdır. Milli değerler açısından, bu fıkra, bir milletin ortak aklının ve sağduyusunun, bilgiyi işlerken ve topluma sunarken gazeteciliğin temel dayanağı olduğunu gösterir. Gazetecilik, Hoca'nın düştüğü gafletten ders alarak, bir milletin hem bireysel hem de kolektif bilincini korumakla yükümlüdür. Fıkranın mizahi üslubu, bilginin yanlış kullanımının absürtlüğünü ortaya koyarken, gazeteciliğin bu absürtlüğü önleme misyonunu pekiştirir. Felsefi bağlamda ise, bilginin düşünmeden önceki haliyle canlılıktan doğduğu fikri, gazeteciliğin bir milletin yaşam enerjisini bilgiye dönüştürme sürecini ifade eder. Böylece, gazetecilik, bir milletin tarihsel birikimini ve değerlerini geleceğe taşıyan bir köprü olarak konumlanır; bu köprü, milli değerlerin rehberliğinde sağlam bir temel üzerine inşa edilir.

Bilginin değeri, makale boyunca vurgulandığı üzere, yalnızca doğruluğunda değil, bir milletin varoluşsal kaygılarına yanıt verme kapasitesinde yatmaktadır. Hoca'nın fıkrasında, düşeceğini bile bile dalı kesmesi, bilginin idrak edilmeden eyleme dönüşmesinin yıkıcı sonuçlarını simgeler; gazetecilik ise bu tür bir gafleti önlemek için bilgiyi bir bilinç ışığı olarak topluma sunar. Milli değerler, bu ışığın bir milletin kültürel ve manevi mirasına uygun şekilde yönlendirilmesini sağ-

lar; zira bilgi, ancak bir milletin özüne hitap ettiğinde etkili ve anlamlı hale gelir. Ek metinlerdeki felsefi tartışmalar, bilginin insanın içinde mi yoksa ötesinde mi arandığı sorusunu gündeme getirirken, gazetecilik bu soruya pratik bir yanıt sunar: Bilgi, hem bireyin idrakinde hem de toplumun kolektif gerçekliğinde şekillenir. Milli değerler, bu şekillenme sürecinde bir milletin kimliğini ve birliğini koruyan bir filtre işlevi görür. Gazeteciliğin, dezenformasyon ve manipülasyon gibi modern tehditlere karşı bir kalkan oluşturması, bilginin bir milletin güvenliği ve dayanışması için ne kadar kritik olduğunu ortaya koyar. Dolayısıyla, gazetecilik, Hoca'nın gafletinden aldığı dersle, bilginin değerini bir milletin varlığını sürdürme çabasının bir parçası olarak yeniden tanımlar.

Gazeteciliğin toplumsal rolü, fıkrada Hoca'ya uyarıda bulunan yolcunun sembolize ettiği gibi, bir milleti olası tehlikelere karşı bilgilendirme ve yönlendirme görevini içerir. Ancak, Hoca'nın bu uyarıyı dikkate almaması, bilginin değerinin alıcının kabul etme ve değerlendirme kapasitesine de bağlı olduğunu gösterir; bu, gazeteciliğin yalnızca bilgi sunmakla yetinmeyip, bu bilginin toplum tarafından doğru anlaşılmasını sağlama sorumluluğunu da üstlendiğini ifade eder. Milli değerler, bu süreçte gazeteciliğin bir milletin kolektif bilincine hitap etme ve onu güçlendirme misyonunu pekiştirir. Felsefi açıdan, bilginin “düşünmeden önceki” bir sakinme refleksiyle bağlantılı olduğu fikri, gazeteciliğin sezgisel bir doğruluk ve etik anlayışla hareket ettiğini doğrular; bu sezgi, bir milletin tarihsel tecrübelerinden ve ortak yaşantılarından süzülerek ulusal bir karakter kazanır. Gazetecilik, bu karakteri yansıtarak, bir milletin geçmişini korurken geleceğini inşa etme görevini yerine getirir. Ek metindeki “varlığın bilgisi kendindedir” ifadesi, gazeteciliğin hakikati ararken bir milletin içsel bilgisini (kültürel birikim) dış gerçeklikle (olaylar) denkleştirme çabasını destekler. Böylece, gazetecilik, bilginin bir milletin ruhunu besleyen bir araç olarak değerini kanıtlar.

Makalede ele alınan felsefi sorgulamalar, bilginin zaman ve mekânla denkleşmesi gerektiği fikrini öne çıkarır; bu, gazeteciliğin bir milletin geçmişini ve geleceğini bağlama görevini akademik bir çerçeveye oturtur. Hoca'nın dalı kesmesi, zaman ve mekânı göz ardı eden bir eylemin sonucudur; gazetecilik ise bilginin bu iki boyutta tutarlı olmasını sağlayarak bir milletin idrakini aydınlatır. Milli değerler, bu tutarlılığın bir milletin kültürel ve tarihsel bağlamına dayandırılmasını temin eder; bilgi, böylece bir milletin varoluşsal zeminiy-

le anlam kazanır. Ek metindeki filozofların bilginin kaynağını canlılıkta ve “oluş”ta bulması, gazeteciliğin dinamik doğasını destekler; Hoca'nın gaffeti ise bu dinamizmin bilinçsizce kesintiye uğramasının bir sembolüdür. Gazetecilik, bu kesintiyi önleyerek, bir milletin yaşam enerjisini bilgiye dönüştürür ve toplumu ayakta tutar. Milli değerler, bu dönüşüm sürecinde bir milletin iradesini ve kimliğini yansıtan bir rehber olarak işlev görür. Sonuç olarak, gazetecilik, bilginin zaman ve mekân içindeki hakikatini bir milletin hizmetine sunarak, onun hem bireysel hem de toplumsal varlığını güçlendirir.

Bilginin kozmik realite ile zihinsel realite arasında bir köprü kurduğu fikri, gazeteciliğin evrensel ve yerel boyutlarını birleştiren bir perspektif sunar. Hoca'nın fıkrası, basit bir yerel anlatı olarak evrensel bir ders sunarken, gazetecilik de küresel olayları bir milletin idrakine uygun şekilde aktarır; bu aktarımda milli değerler, bir milletin özgün bakış açısını ve hassasiyetlerini korumasını sağlar. Ek metindeki “bildiğimizin hakikat olduğuna inanmak istiyoruz” ifadesi, gazeteciliğin topluma güvenilir bilgi sunma arzusunu yansıtır; Hoca'nın dalı kesmesi ise bu inancın zayıfladığında ortaya çıkabilecek absürtlüğü gösterir. Milli değerler, bu inancın bir milletin birliğine ve güvenine hizmet etmesi gerektiğini vurgular; bilginin değeri, bir milletin hakikat arayışındaki ortak iradesinde somutlaşır. Gazetecilik, bu iradeyi destekleyerek, bir milletin hem içsel hem de dışsal gerçekliğini aydınlatır. Felsefi bağlamda, bilginin canlılıktan doğması ve gayeli hareketlerle şekillenmesi, gazeteciliğin bir milletin varlığını sürdürme çabasının bir parçası olduğunu doğrular. Böylece, gazetecilik, bilginin bir milletin kimliğini güçlendiren bir miras olarak değerini pekiştirir.

Gazeteciliğin bir milletin geçmişini ve geleceğini aydınlatma görevi, Hoca'nın fıkrasındaki “dalda oturanın da düşeceğini bilmesi” gerektiği dersiyse doğrudan ilişkilidir; bu, gazeteciliğin öngörü ve sorumluluk bilincini ifade eder. Ek metindeki idrak ve gayeli hareketler vurgusu, bu bilincin canlılıktan doğduğunu ve bir milletin hizmetine sunulduğunu gösterir; milli değerler, gazeteciliğin bu sorumluluğu ulusal bir perspektifle yerine getirmesini sağlar. Gazetecilik, Hoca'nın gaffetinden ders çıkararak, bilginin yalnızca bir araç değil, bir milletin birliğini ve geleceğini koruyan bir unsur olduğunu kanıtlar. Felsefi açıdan, bilginin düşünmeden önceki haliyle varlığın bir parçası olduğu fikri, gazeteciliğin bir milletin doğuştan gelen sağduyusunu ve tecrübesini bilgiye dönüştürme sürecini destekler. Milli

değerler, bu dönüşümün bir milletin ruhuna uygun şekilde gerçekleşmesini temin eder; böylece bilgi, bir milletin kolektif mirasına dönüşür. Gazetecilik, bu mirası aktarırken, bir milletin diline, tarihine ve değerlerine uygun bir anlatım geliştirir; bu, bilginin hem güvenilir hem de anlamlı olmasını sağlar. Sonuç olarak, gazetecilik, bir milletin varoluşsal yolculuğunda bilginin değerini yeniden tanımlayan bir araç olarak öne çıkar.

Makale boyunca vurgulanan milli değerler, gazeteciliğin bir milletin kimliğini ve birliğini koruma misyonunu şekillendiren temel unsurdur. Hoca'nın fıkrası, bilginin yanlış kullanımının bir milletin kendi dalını kesmesi gibi sonuçlar doğurabileceğini mizahi bir şekilde anlatır; gazetecilik ise bu tehlikeyi önlemek için bir denetim mekanizması olarak işlev görür. Ek metindeki “varım, onun için düşünüyorum” ifadesi, bilginin varlıkla birlikte var olduğunu ve gazeteciliğin bu varlığı bir milletin hizmetine sunduğunu gösterir; milli değerler, bu sunumun bir milletin özüne uygun olmasını sağlar. Gazetecilik, dezenformasyon gibi modern tehditlere karşı bir milletin güvenliğini korurken, bilginin bir milli miras olarak değerini artırır. Felsefi bağlamda, bilginin zaman ve mekânla denkleşmesi gerektiği fikri, gazeteciliğin bir milletin tarihsel ve mekânsal gerçekliğine dayalı bir hakikat arayışını destekler. Bu arayış, bir milletin geçmişini korurken geleceğini inşa etme çabasının bir yansımasıdır. Dolayısıyla, gazetecilik, milli değerlerin rehberliğinde, bilginin bir milletin varlığını sürdürme ve güçlendirme sürecindeki stratejik rolünü ortaya koyar.

Gazeteciliğin etik ve milli bir duruşla şekillenmesi gerektiği, Hoca'nın fıkrasından ve felsefi sorgulamalardan çıkan ortak bir sonuçtur. Bilginin yanlış ellerde yıkım aracı olabileceği gerçeği, gazeteciliğin bir milletin kaderini etkileyecek kadar güçlü olduğunu gösterir; milli değerler, bu gücün ulusal çıkarlar doğrultusunda kullanılmasını gerektirir. Ek metindeki “bilginin değeri dışarıyla denkleşmesinde” fikri, gazeteciliğin bir milletin içsel bilgisini (kültürel birikim) dış gerçeklikle (olaylar) uyumlu hale getirme çabasını ifade eder; bu uyum, bir milletin birliğini ve direncini koruyan bir kalkan oluşturur. Hoca'nın dalı keserkenki gaffeti, bu uyumu kaybetmenin sonuçlarını simgeler; gazetecilik ise bu gaffetten ders alarak, bilginin bir milletin güvenine zarar vermesini önler. Felsefi açıdan, bilginin kozmik realiteyle zihinsel realite arasındaki bağı, gazeteciliğin evrensel doğruluk ilkelerini bir milletin yerel dinamikleriyle birleştirme görevini destekler. Milli değerler, bu birleşimde bir milletin özgün sesini ve duruşunu koru-

masını sağlar. Böylece, gazetecilik, bilginin bir milletin hem bireysel hem de toplumsal varlığını aydınlatan bir araç olarak değerini kanıtlar.

Nasrettin Hoca'nın fıkrası ve felsefi tartışmalar, gazetecilik ve bilginin değerini milli değerler perspektifinden anlamada güçlü bir çerçeve sunar. Bilginin basitliği ve gücü, gazeteciliğin toplumsal rolünü şekillendirirken, milli değerler bu rolü bir milletin kimliğiyle bütünleştirir; Hoca'nın dalı keserken düştüğü gaffet, gazeteciliğin bu bütünleşmeyi sağlama sorumluluğunu pekiştirir. Ek metindeki "varlığın bilgisi kendindedir" ve "bildiğimizin hakikat olduğuna inanmak istiyoruz" ifadeleri, gazeteciliğin bir milletin hakikat arayışındaki ortak iradesini desteklediğini gösterir; milli değerler, bu iradenin bir milletin birliğine ve güvenine hizmet etmesini temin eder. Gazetecilik, bilginin canlılıktan doğması, zaman-mekânla denkleşmesi ve bir milletin varoluşsal yolculuğunda anlam kazanması süreçlerini birleştirerek, bir milletin hem geçmişini hem de geleceğini aydınlatır. Fıkranın mizahi dersi, bilginin doğru kullanılmadığında yıkıcı olabileceğini hatırlatırken, gazetecilik bu dersi bir milletin hizmetine sunar. Milli değerler, bilginin bir araç olmaktan çıkıp bir milli miras haline gelmesini sağlar; böylece gazetecilik, bir milletin ruhunu besleyen, birliğini koruyan ve geleceğini şekillendiren bir güç olarak konumlanır. Bu, bilginin değerinin, bir milletin varlığını sürdürme ve yüceltme çabasındaki en yüksek ifadesidir.

Sonuç

Nasrettin Hoca'nın "oturduğu dalı kesme" fıkrası, gazeteciliğin bilgiyi öngörü ve etik berraklıkla kullanma sorumluluğunu özetler ve bilgeliği ihmal etmenin sonuçlarına dair zamansız bir hatırlatma sunar. Makalede ele alındığı üzere, gazetecilik yalnızca habercilikten ibaret değildir; bir milletin kültürel, tarihsel ve etik dokusunu yaydığı bilgiye işleyen dinamik bir güçtür. Ulusal değerlerle uyum içinde olan gazetecilik, sadece bilgilendirmekle kalmaz, aynı zamanda bir toplumun kolektif kimliğini güçlendirir ve bilginin bir milletin ortak mirası ve özelemleriyle yankılanmasını sağlar. Fıkranın dersi—bilgiyi görmezden gelmenin kendine zarar veren sonuçlar doğuracağı—dezenformasyon ve manipülasyon gibi modern tehditlerle örtüşür; gazetecilik, bu tehditlere karşı hakikate ve ulusal bilinçle bağlılıkla mücadele etmelidir. Böylece, gazetecilik, bir milletin ahlaki ve entelektüel bütünlüğünün koruyucusu olarak ortaya çıkar ve ham bilgiyi toplumsal birliği sürdüren tutarlı bir anlatıya dönüştürür.

Hoca'nın fıkrasının felsefi alt tonları, makalenin

bilginin insan deneyimi ve algısındaki köklerini incelemesiyle paralel olarak, gazeteciliğin evrensel ile yerel arasındaki köprü rolünü vurgular.

Makalede savunulduğu üzere, bilgi yalnızca bir meta değildir; bir milletin tarihsel ve kültürel bağlamıyla şekillenen, zaman, mekân ve kolektif hafızayla uyum içinde anlam kazanan canlı bir varlıktır. Ulusal değerler, gazeteciliğin bu mirasın sadık bir bekçisi olmasını sağlayan etik çerçeveyi sunar ve bir milletin geçmişi ile geleceği arasında bir diyalog oluşturur.

Hoca'nın anlatısında yansıyan doğuştan gelen bilgeliği kullanan gazetecilik, bir milletin sezgisel anlayışını—yani "düşünmeden önceki" bilgisini—toplumsal ilerlemeyi yönlendiren uygulanabilir içgörülere dönüştürür. Evrensel gerçekler ile yerel duyarlılıklar arasındaki bu etkileşim, gazeteciliği, giderek küreselleşen medya ortamında bir milletin özgün sesini koruyan hayati bir araç olarak konumlandırır.

Sonuç olarak, gazeteciliğin önemi, bilgiyi bir milletin direncini ve vizyonunu besleyen bir ulusal mirasa dönüştürme kapasitesinde yatar. Hoca'nın, yoldan geçen birinin uyarısını görmezden gelmesi sonucu düşmesi, gazetecilere topluma karşı sorumluluklarını dikkate almaları gerektiğini hatırlatan bir uyarı öyküsüdür; bilgi, ulusal birliği zayıflatmak yerine güçlendirmelidir. Ulusal değerleri benimseyen gazetecilik, yalnızca bir milletin kültürel ve manevi kimliğini korumakla kalmaz, aynı zamanda modern zorlukları netlik ve amaçla aşmasını sağlar.

Makalenin Hoca'nın fıkrasına dayanan ve felsefi sorgulamalarla zenginleştirilen analizi, gazeteciliğin bir meslekten fazlası olduğunu doğrular—bir milletin yolunu aydınlatan, kolektif bilgeliğini nesiller boyu süren bir mirasa dokuyan kutsal bir görevdir. Bu bağlamda, ulusal değerlerin rehberliğinde gazetecilik, bir milletin geçmişi, bugünü ve geleceğiyle uyum içinde gelişme yeteneğini destekleyen bir hakikat feneri haline gelir.

Gazetecilik, bir milletin kültürel ve tarihsel mirasını bilgiye işleyerek toplumsal bilinci güçlendirir ve kolektif kimliği korur. Dezenformasyon gibi modern tehditlere karşı, ulusal değerler gazeteciliğin etik bir pusula olarak hakikati savunan bir kalkan oluşturmasını sağlar. Fıkranın dersi, bilginin yalnızca var olmasının değil, bir milletin özüne uygun şekilde idrak edilip kullanılmasının kritik olduğunu gösterir. Böylece, gazetecilik, ulusal değerlerin rehberliğinde bir milletin geçmişi ve geleceğini aydınlatan, birliği ve direnci güçlendiren bir miras haline gelir.

Özet

Var oluşundan beri Türklerin yaşam alanı ve hâkim olduğu alana baktığımızda yeryüzünde çok geniş bir alanı kapladığını fark ederiz. Bütün bir Türk dünyasının hakimiyet ve yaşam alanı için "Turan" adı verilirken bu coğrafya için Doğu ve Batı ayrımı yapıldığını da öğreniyoruz. Eski Türklerde geleneksel olarak Doğuya önem verildiğini öğrenirken "Doğu Türkleri" ve "Batı Türkleri" olarak Türk boylarının ayrıldığı bilgisine de ulaşıyoruz. Türklerin varoluşu ile ilgili birden fazla teori bulunurken Ön Türk ve Türklüğün Ön Asya, Hazar Denizinin Kuzeyi, Ural merkezli teorilerin varlığını da ciddiye alırız. Bu teoriler arasında Urmu Teorisi Hazar Denizinin güneybatısını işaret ederken Hun ve Gök Türkler döneminde Ötüken merkezli Doğu Türklüğü uzun bir dönem boyunca ön planda olmuş ve önemsenmiştir. Geçmişten günümüze bütün bir Türk dünyasına bakarak ikiye ayırmak gerektiğinde de Hazar Denizinin bir sınır olabileceğini de düşünebiliriz. Güncel olarak Hazar'ın doğusu için "Doğu Türklüğü" ve Hazar'ın batısı için ise "Batı Türklüğü" ayrımının coğrafi açıdan uygun görülenlerde olabilir. Tabii bu "Doğu" ve "Batı" ayrımı içerisinde "Kuzey" ve "Güney" ayrımının da yapılabileceğini düşünebiliriz.

Anahtar Kelimeler: İlk Uygarlık ve kültürler, Anayurt, Anayurt Kültürleri, Hint - İran istilası, Sakalar, Melezler, Hunlar.

Beginnings of Culture and Governance in the Homeland**Abstract**

We would like you to realize that the living space and the area dominated by the Turks have changed since their existence and that they have covered a very large area. While the name "Turan" is given to the dominance and living space in the entire Turkish world, we also learn the combination of East and West for this geography. While we learn that the ancient Turks traditionally gave importance to the East, we also reach the information of the Turkish tribes as "Eastern Turks" and "Western Turks". While there is more than one theory about the existence of the Turks, we also take seriously the existence of theories centered on the Near East, North of the Caspian Sea, and Ural of the Proto-Turks and Turks. Among these theories, the Urmu Theory points to the southwest of the Caspian Sea, while the Eastern Turks centered on Ötüken were prominent and considered important for a long time during the Hun and Gokturk periods. When we look at the entire Turkish world from past to present and divide it into two, we can also think that the Caspian Sea can be a border. Currently, there may be those who see the distinction of "Eastern Turks" for the east of the Caspian and "Western Turks" for the west of the Caspian as geographically appropriate. Of course, we can think that within this distinction of "East" and "West", a distinction of "North" and "South" can also be made.

Keywords: First Civilization and Cultures, Homeland, Homeland Cultures, Indo-Iranian Invasion, Scythians, Hybrids, Huns.

Giriş

Türk tarihine başlangıç olarak tamamen olmasa da büyük oranda Hunlar işaret edilir. Türk tarihinde de önemli bir merkez olarak da Ötüken adı verilen coğrafya ön plana çıkar. Ana yurt olarak da Türkler için Orta Asya adı verilen coğrafya gösterilir. Hunlarla birlikte Türklerle ilgili birçok olgunun kendisini ilk defa daha belirgin halde gösterdiğini kaynaklardan öğreniyoruz. Hunlar ve Türkler ile ilgili daha belirgin bilgilere ulaşmamızda Çin kaynakları daha fazla ön planda. Bununla birlikte Hun adı ile ilgili Soğd kavminin bir mektubunun da önemli olduğunu belirterek birden fazla kaynağın da Hunlar hakkında bilgiler verdiğini öğreniyoruz.

Çin Kaynaklarında Hsiung nu adıyla anılan Hunların Soğd kaynaklarında Hun adının belirgin bir şekilde anılıp Hun adının gerçekliğini ortaya çıkaran yegane kaynağın da bu Soğd mektubu olduğunu anlıyoruz. Hun adının da halk, toplum ya da ulus anlamına işaret ettiğini de öğrenirken Kun olarak da anıldığını öğreniyoruz. Bu adla ilgili aynı zamanda güneş adından gelen "Kün" adı ile bir bağlantı kurulabileceğine inandığımız gibi güneş – kün – kun bağlantısıyla bir

toplumun doğuşu, var oluşu ile ilgili bir anlam bağlantısı da kurulabilir. Burada da bir ulus adı ön plana çıkarken Türklerin ulusa verdiği önem ve değer de ön plana çıkıyor. İslamiyet den önceki Türk devletlerinin adlarına baktığımızda da ulus adları ön plana çıkarken İslamiyet den sonra birçok defa kişi adlarıyla anılan yönetimlerin varlığına şahit oluyoruz.

Kaynaklar ışığında devlet, yönetim, teşkilat, ordu gibi birçok alanda Türklere özgü ilk model olarak Kun – Hunlar ön plana çıkıyor ki zaten Gök Türklerinde birden fazla açıdan Hunların devamı olduğu bilgileri de verilir. Gök Türklerin de Devlet –i Ali Selçuk ve Devlet –i Ali Osman olmak üzere kendisinden sonraki bütün Türk devletlerinde geleneksel bir model olduğu bilgisine de ulaşıyoruz. Bozkırların ilk modeli olarak da adlandırılan yönetimde T'u – ke (Türk) adı verilen bir hanedan soyundan gelenlerin hükümdar olduğu bilgisi verilir. Gök Türk yönetimindeki Aşina soyunun da bu hanedan ile bağı olduğu bilgisine de ulaşıyoruz.

T'u – ke hanedanına akraba olan boyların varlığını öğrenirken de bu akrabalık bağına sahip olan boyların devlette çok önemli yeri olduğu bilgisine de

ulaşırız. Bu hanedana evlilik yoluyla bağ kuranların yüksek memur olduklarını da öğreniyoruz. Hun ve Gök Türklerden sonraki yönetim hanedanlarına baktığımızda da bu soya dayandırılması gerektiğini de öğrenirken bu hanedana akraba olanların da sanırım dahil olduğunu düşünebiliriz.

Genel olarak Hunların ilk Hükümdarı ile ilgili Teoman ya da Tuman adına işaret edilse de Hunların geçmişinin Teoman'dan öncesine dayandığı bilgisine de ulaşıyoruz. Bununla ilgili Hunların ilk ataları olarak Hyaonlar adı geçerken Zerdüşt'ün var olduğu bir dönemde Hyaonların bir kralı olarak gösterilen Arecasp'ın Med'ler ile savaştığı bilgisi de alışılmış bir Türk tarihinin dışında olduğunu düşündürür bize. Ayrıca bu konuda Hüseyin Nihal Atsız da Teoman'dan önce MÖ 1766 yılında Şün Goey adında bir liderin Kunları bir idare altında topladığı bilgisini vermesi de dikkatimizi çeker. MÖ 210 yılında Şarki Moğolistan'da Tung hu, asıl Moğolistan'da Kun, Kansu'da Yüechi, Çungarya da Usunlar, Orta Tiyanşan'da da Sakaların var olduğu bilgisi verilir. Aynı zamanda Çin ile birlikte, Tung hu, Yüechi ve Ting Ling'lerin Hunların rakipleri arasında olduğunu da öğreniyoruz.

Mesele Hunlar olunca hükümdar olarak en fazla ön plana çıkan, anılan, değer verilen, efsanevi bir karakter haline getirilen ve birden fazla anlam yüklenen kişinin Mete, Motun, Modu, Mao Tun olarak anılıp asıl adı ile ilgili Bağatur ya da Bahadır bilgisi verilen yöneticinin varlığını öğreniyoruz. Bu hükümdarın Türk tarihinde çok ön planda olmasında birden fazla unsurun varlığı söz konusu. Bunlar arasında birleştirici özelliği, siyasi ve askeri deha, katı disiplin ve kurallara koşulsuz riayet, vatan, devlet ve millet gibi değerlere bağlılık ve bu uğurda en yakınlarını bile feda etme gibi unsurların varlığını örnek gösterebiliriz.

Modu veya Bağatur Yabgu'nun hükümdar olmadan önce kendisine ait askeri birlikleri eğitime esnasında gösterdiği katı bir disiplin gereği sevdiği bayan ve atı gibi değer verdiği unsurları feda etme tarihte az bulunan bir örnek diyebiliriz. Vatan, Millet ve Devletin varlığı, birliği ve iyiliği için bir ihtilal ile babasını öldürüp hükümdar olması da tarihte az bulunan örneklerden. Bu iki unsurdan da ön plana çıkan öge kural ve disiplin. Ayrıca askeri olarak onun döneminde başlayarak günümüzde bile kullanılan askeri onluk sistem, ısıklı okun yapımı ve savaşlarda gösterdiği askeri stratejiler ile askeri dehasının ön plana

çıkıldığını anlıyoruz. Ayrıca devleti büyütme çabası içerisindeyken bir amaç doğrultusunda yaptıkları siyasi dehası, bir amaca adanmışlığı ile birlik ve beraberliğe gösterdiği önem de söz konusu. Bağatur Yabgu'nun Çin hükümdar ve prensesine gönderdiği mektuplarda birlik ve beraberliğe verdiği önemi de anlıyoruz. Bu yaptıklarıyla birlikte efsaneleşen Bağatur Yabgu için Oğuz Han benzetmesi de yapılırken geçmişten günümüze kadar Türklerde saygı ve sevgiyle anılan büyük şahsiyetler arasında öncülerden olmuştur. Ayrıca Bağatur Yabgunun mektuplarında kendisinin ve ulusunun dini inancı ile ilgili ipuçlarıyla karşılaşırken Tanrı inancı, iradesi ve insan hayatına etkisi ile ilgili unsurların da farkına varıyoruz. Bu yönden eski Türk inancının İslam inancı ile ortak yönleri olduğunu da anlayabiliriz.

26 boy ve devletçikleri kendine bağlayarak 80 yıl Türkleri bir arada tutan bir hükümdar olarak tarihe geçen Mo – tu döneminde Uzak Doğuya da uzanan bir Türk hükümdarlığını da görüyoruz. Hunların tarihine baktığımızda da genel olarak Çin ile savaş ve barış, siyasi ilişki, anlaşma ve birçok yönden iletişim ve etkileşimin varlığını öğreniyoruz. Bunun bir göstergesi olarak Çin Seddinin sembolik bir anlamı olduğunu da söyleyebiliriz. Hun ile Çin arasında birden fazla iletişim ve etkileşim öğelerinin varlığını bilerek birden fazla unsur konusunda da karşılıklı alışverişin olduğunu da öğreniyoruz. Aynı zamanda Hunlar ile Çinliler arasında sosyal durumun farklılığı ile ilgili bilgilerin varlığını da öğreniyoruz. Hunlardan sonraki Ana Yurt üzerindeki Türk tarihine baktığımızda da doğal olarak her zaman Çin ile birden fazla konuda ilişkilerinin de varlığını öğreniyoruz. (1) (2) (3) (4) (5).

Ana Yurttaki Türk varlığının başlangıcından itibaren uzun bir süre boyunca Çin öncelikli olmak üzere Uzak Doğudaki bütün kavimlerle doğal olarak iletişim, etkileşim, paylaşım ve mücadele içinde olması bir getiri veya sonuç diyebiliriz. Bu bakış açısı ise Türk tarihi ile ilgili gerçekçi ve bağımsız bir bakış açısı olup Türklerin yeryüzünde komşuluk ilişkisinde bulunduğu her türlü kavimler için de geçerli bir durum olduğunu düşünebiliriz. Geçmişteki Türk – Çin ilişkilerine baktığımızda da entrika, oyun, ortaklık ve mücadelenin de varlığını öğrenirken genel olarak Türklerin Çinlilere bakış açısının olumsuz yönde olduğunu anladığımız gibi az da olsa saygı, dikkat, tedbirli bir bakış açısının da var olduğunu anlıyoruz. Hunlardan bile öncesine dayanan bir Türk – Çin ilişkisi ve

bağlantısını öğrenirken Çin de de bir Türk varlığının söz konusu olduğunu öğreniyoruz. Saka, Chou (Çu), küçük Hun grupları, Tabgaçlar, Cengiz ve Kubilay Hanlığı döneminde Çin'in tamamında da bir Türk etkisi olduğunu anlıyoruz. Belirli dönemlerde de Türk boyları arasında Çin ile ortak bir yaşam alanı ve ilişkiyi kabul edenlerin varlığını da öğrenirken özellikle de Uygurların geçmişte Çin ile ilişkilerinin çok ileri derecede olduğunu öğreniyoruz.

Hunların son döneminde de Türk – Çin ilişkileri ile ilgili dikkat çekici bir olgun ise Çi çi ve Ho Han Yeh adında Hunların iki kardeş yöneticisi arasındaki çatışma, ayrılık, bağımsızlık, değer ve kutsallık içerikli ilişkisi ön plana çıkar. Bu durumun da Türk tarihinde önemli bir yeri vardır.

Çi çi ve Ho Han Yeh mevzusunda Hunlar arasında bir tarafın Çin'e tabi olması söz konusu iken Çi çi ve ona tabi olanların bağımsızlığa değer vermesi söz konusu olup Çi çi ile birlikte ona tabi olan Hunların batıya çekildiği ile ilgili bilgilere de ulaşıyoruz. Aynı zamanda Çi çi önderliğindeki Hunların batıya çekilmesi ile ilgili Avrupa'ya giden Hunlar ile de bir bağlantısının olduğu bilgisi verilir. Zaten Avrupa Hunları ile ilgili ilginç bir şekilde Hun veya Türk olup olunmadığı ile ilgili mevzuların varlığını da öğreniyoruz. Avrupa'ya giden Hunların Asya Hunları ile bağlantılı olduğuna dair vesikalı bilgi verilirken bu göçün sebepleri arasında iklim değişikliğinin de etkisi olduğu bilgisi verilir.

Hun – Çin ilişkisi ile ilgili dünya çapında önem arz eden bir sembol olarak karşımıza çıkan unsurun da Çin Seddi olduğunu söyleyebiliriz. Hun ile Çinliler arasında MÖ. 569 ve 307 yıllarında çarpışma ve taarruzlara karşı yapıldığı bilgisi verilir Çin Seddi için. Türklerin Ana Yurt coğrafyasına bakıldığında da Uzak Doğu, Doğu Avrupa ve Ön Asya'da da ister istemez komşuluk ilişkilerine dayalı bir etkileşim görülürken bu coğrafyalarda fiziksel olarak Türk etkisini görebiliriz. "Türk Etkisi" denilince de Asya Kıtasında Hun, Gök Türk, Uygur, Oğuz, Kıpçak etkilerinin tabi ki ayrı bir etkisi olduğunu da düşünebiliriz.

Bu yazıda Hunlar ile ilgili ön plana çıkan belli başlı hükümdarların adlarını verirken Bağatur Yabgudan (Mete) sonra hükümdar olan Kün Yabgudan da bahsetmek gerekir. Bu konuda yine fatih ve teşkilatçı özelliği ön plana çıkarken Hun sınırlarının genişlemesinde onun etkisinin de ihmal edilmemesi gerektiğini de düşünebiliriz. Türk tarihinde ömrü uzun yöne-

timler arasında da ilk sıralara giren Hunların da öncü boylarının olduğuna dair bilgilere de ulaşıyoruz.

Oğuz, Uygur ve Kıpçak Türklerinin ataları olarak işaret edilen Hunların esas kuvvetleri için Oğuz, Ogur, Kemak (Kıpçak) ve Kanglı boyları ön plana çıkar. Hunların Moğolistan taraflarında kalanlar için Tokuz Oğuz adı verildiğini öğrenirken ilerleyen zamanda bu Tokuz Oğuzların Uygur adını alıp Kanglı zümreleri içinde de yer aldıkları bilgisi verilir. Tokuz Oğuzlar için aynı zamanda On Uygur, Kay ve Kun adlarının da verildiğini öğrenirken burada Kay adının bazı kaynaklarda Kayı boyu ile ilgili olduğu bilgilerine de ulaşıyoruz. (5) (6). Türk tarihinde ön plana çıkan boylar için de önemli bir Hun bağlantısını da öğrenirken kendisinden sonraki Türk yönetimlerinin de bir ne Hun ve Gök Türk temsilcisi olduğunu da anlıyoruz. Türk tarihinde kademeli olarak da Hunların da eski bir kökü olduğunu düşünürken bir Saka bağlantısına dair bilgilere de ulaşıyoruz.

Hunlar ile ilgili kültür, sanat, dil, gelenek ve şantularına dair birden fazla bilimsel kaynaktan bilgiler verilirken arsında ilgimizi çekecek konular da olabilir. Toplum düzeni ve faydası için "Töre" adı verilen kanunların Hunlar dönemindeki varlığı bilinirken yönetimden başlayarak toplumun çekirdeği olan aileye kadar şifahi ve etkili kanunlar da kendini gösteriyor. Zaten Türk'ü Türk yapan öğelerin başında "Töre" unsuru yer alırken bu unsurun çocukluk döneminden başlayarak terbiyeli, erdemli ve ahlak sahibi kişiliğe sahip olma hedefi olduğunu da öğreniyoruz. Çocuk yaşta milletin menfaatine yönelik bir eğitim verildiğini de öğrenirken birden fazla konuda eğitimin de çocuk yaşta başladığını öğreniyoruz. Bunlar arasında çocuk yaşta koçlara bindirilerek binicilik eğitimi ile birlikte ok, yay ve avcılık eğitimi verildiğini de öğreniyoruz. Bu eğitimlerden başarılı olanların süvari alayında yer aldıkları bilgisi de verilir. İnsanlık tarihinde ordu, asker, silah ve silah teknolojisi konusunda Türklerin öncü olduğunu öğrenirken de tabi ki burada da eğitimin de ön planda olduğunu söyleyebiliriz.

Türk gelenekleri arasında belki de birçoğumuzun gariptediği bir konunun da " Levirat" adı verilen baba veya ağabeyin vefatı ile evlat ya da kardeşin üvey annesi ve yengesiyle evlenmesi olduğunu öğreniyoruz. Bu durumun mantığının aile olgusunun devamı ve aile mal varlığının korunması olduğunu da öğreniyoruz. Bu meselenin de Çinliler tarafından yadırganan bir mesele olduğunu öğrenirken bu durumun da Türk-

lerde çok uzun bir dönem devam ettiğini de öğreniyoruz.

Hunlarla ilgili ilgimizi çekecek konular arasında birçok konu yer alırken “rakı” adı verilen içkinin de Hunlar döneminde var olduğunu Hüseyin Nihal Atsız’dan öğreniyoruz. Hunların tören şeklinde yılda bir defa ataların ruhlarına kurban kestikleri bilgisine de ulaşırken Müslümanların kurban bayramı da aklımıza gelebilir. Yabguların evlerinin Kuzeye dönük olup sabah güneşi ve akşam ayı kutsadıkları bilgisine de ulaşıyoruz. Yabgunun evinin kapısının doğuya dönük olup Yabguların tabutunun gümüş ve altından olduğunu da öğreniyoruz. Hunları bir iş yapacakları zaman yıldızlara baktığını da öğrenirken Ay dolunken savaştıklarını da öğreniyoruz. Burada da Türklerin Kozmolojiye değer verip Türk inançları arasında ay, yıldız, gökyüzü, güneş, uzay ile ilgili konularda ilgi ve bilgi sahibi olduklarını da anlıyoruz. Zaten Türk Kozmolojisi ve Kozmogonisi konusu da Türkler konusunda ayrı bir mevzudur.

Müzik ve Musiki ye önem veren Hunların Yabgularının Musiki araçlarının da Çin’den geldiğini öğrenirken yine burada Türk – Çin iletişimi ve etkileşiminin varlığının kültür ve sanat konusunda da etkili olduğunu öğreniyoruz. Meşhur Türk müzik aleti olan “Kopuz” un Hunlar dönemindeki varlığı bilinirken kopuz eşliğinde destanlar, kahramanlık menkıbeleri, aşk Türküleri, acı tatlı hatıraların söylendiğini de öğreniyoruz. Bozlak türü Türkülerin ilk örneğinin Hunlar döneminde de var olduğu bir tahmin konusu iken Çin kayıtlarında bunu destekleyen bir bilgiye de ulaşıyoruz. Çin kaynaklarında 28 çeşit Hun Türküsünün varlığını da öğrenirken Türkülerimizin kökünün de Hunlar dönemine uzandığını düşünebiliriz.

Met’den sonra oğlu Kün Yabgu ya da Giyüy veya Ki Yo nun döneminde Yuye adlı önemli bir kişiliğin Hunların, Çin ahlakını kabul ettiklerinde mal ve yiyecek konusunda onlara muhtaç olunacağını ve Çin’e tabi olacakları bilgisi verildiğini öğreniyoruz. Bununla birlikte Kun adetlerinin cemiyet için faydalı olup Çin adetlerinin ise ahlaksız olup sınıf mücadelesi doğurduğu bilgisi de verilir.

Türk tarihinde bazı adların ön planda olduğunu öğrenirken aslında bazı adların Hunlar döneminde kullanılmadığını da öğreniyoruz. Hunlar döneminde hükümdar için Yabgu ya da Cabgu adı ön plana çıkarken bu unvanın Çinlilerde Tanju ya da Şanyuy olduğunu öğreniyoruz. Bununla birlikte Kağan, Ha-

kan, Kan ve Han sözünün Hunlar ve devamcısı Siyenpiler döneminde olmadığını da öğreniyoruz. Hunlar ve Gök Türkler arasında ortak unvanların varlığını öğrenirken farklılıkların da olduğu bilgisi verilmesine rağmen Kun dilinin Gök Türk diline benzediğini de öğreniyoruz. (4) (1). Prof. Dr. Ahmet Taşağıl ve Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu gibi tarihçilerin kaynaklarında Hun ve Gök Türk bağının ön planda olduğunu öğrenirken bazı kaynaklarda da Saka ve Gök Türk bağına da işaret edilir. Çin kaynaklarında Gök Türklerden önce Türklerin de yazısı olduğuna dair kayıtların olduğu bilgisi verilirken Saka ve Gök Türkler arasında olan Hunların da bir alfabesi olduğu bilgisinin verilmesi de Hun ve Gök Türkler arasında ayrı bir bağın olduğunun da işareti olduğunu gösterir bize. Bununla ilgili İncil’i Hunların diline çeviren misyonerlerin hangi alfabeyi kullandıkları da aklımıza gelebilir. Hun ve Gök Türkler arasında farklı hanedan adları görülürken de bu hanedanların da ortak bir bağının olup daha da geçmişe uzandığını düşünebiliriz. Mesele Hunlar olunca da Büyük Hunlar ya da Asya Hunları dışında da Avrupa Hunları ön plana çıkarken günümüz Hindistan, Pakistan, Horasan ve Afganistan coğrafyasında varlık gösteren Ak Hunlar ile de bir Hun varlığının yüzyıllarca devam ettiğini de öğreniyoruz. Bununla birlikte Türk tarihinde çok önemli yeri olan Avarların da Juan Juan ya da Cücenlerden farklı olarak Ak Hunların kuruluşunda ön planda olup katkısı olduğu bilgisi de verilir. Avar – Ak Hun ilişkisinin varlığını Prof. Dr. Osman Karatay’dan da öğrenirken Avarların da Hun etnik geleneğinden olduğuna dair bilginin de verilmesi Avarları da bir Hun devamcısı olduğunu düşündürür bize.

Hunların açtığı yolda, gösterdiği hedefe, hiç durmadan Avrupa’ya ilerleyen Türk ve Türklerle beraber olan başka kavimlerin Avrupa’daki varlığı ayrı bir konu olması gerekirken kısaca da değinmenin doğru olacağını düşünebiliriz. Bu konuda Avrupa Hunları, Avarlar, Peçenekler, Bulgarlar, Uzlar, Kıpçaklar ön planda iken Hunlardan sonra birkaç yüz yıllık haki-miyeti ile Avarlar da ön planda olup onları da bir Hun parçası olarak görebiliriz.

Alan varlığını sona erdirip onları Kafkasya’ya süren Hunların Avrupa’ya ilerlemesinin bir başlangıç olduğu göç silsilesi insanlık tarihinde yeni bir dönemin başlangıcı olarak gösterilir. Bundan sonra Avrupa’nın etnik yapısında değişmelerin olduğunu öğrenirken de Avrupa’da Türklerin melez topluluklar oluşmasında

etkisi olduğunu düşünebiliriz. Hunlardan sonra da Asya da etkinliği olup Avrupa'ya da geçen Avarların Türk kökenli olup olmadığına dair bir konu da açılırken buna cevap olarak Avarların Türkçe idari makamları ve Bayan adında hükümdar adının Türkçe kökenli olduğunu belirten Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu arkeolojik kazılarda Avarlara ait Brakisefal Türk tipi iskeletlerin dikkat çekici derecede olduğunu belirtir. (2) (7). Kısa da olsa Hunlarla bağı olan Avarlar ile ilgili yazımızla da iki kıtadaki Hun Türk etkisi konusunda biraz aydınlanmış olduk.

Türklerin en gerideki geçmişinden geleceğe ilerlediğimizde Asya ve Avrupa coğrafyasında da etkili olan bir Hun varlığının etkisi inkar edilemez. Zaten Türk tarihinde uzun ömürlü yönetimler arasında ilk sıralarda olan Asya Hun yönetimine kendisinden sonraki Avrupa ve Ak Hun yönetimini de eklersek dünyadaki Hun etkisinin alanı ve süresi konusunda biraz daha önemini anlamış oluruz. Gök Türklerin de Türk dünyasında birden fazla konuda etkisi de söz konusu. Bunlar arasında yönetim ve sistem ön planda olup kendisinden sonraki Türk yönetimlerinde de geleneksel bir Gök Türk etkisi söz konusu. Hem Hun ve Hem Gök Türk denilince de ikisinin ön planda olan ortak yönleri arasında Türklerin birliği ve beraberliği akla gelir ki bunlardan sonra tam anlamıyla birlikte olan bir Türk yönetimi görülememekte. Hunların yönetim hanedanı Tu ke, Tou Che veya başka bir tabirle Dulo ile birlikte Gök Türklerin Aşina soyu arasında bağlantı kurulurken birçok Türk yönetimlerinde de bu hanedanların referans kabul edildiğini öğreniyoruz. Aşina hanedanı referansı ile Gök Türklerden sonra ilk olarak Kutluk, Hazar ve Türgiş yönetimleri ön plana çıkarken sonrasındaki Türk yönetimleri için de bir referans soy ön plana çıkar. Cengiz Han'ın varlığı ve döneminden sonra da yeni bir referans soyun varlığını da öğreniyoruz. Bu referans soylar için ise Türk edebiyatında ön plana çıkan Oğuz ve Alp Er Tunga nesil silsilesinin varlığını da öğreniyoruz. Burada da bu yönetim hanedanları için kutsiyet de veriliyor.

Hun, Gök Türk ve Uygur yönetimleri öncelikli olmak üzere Anayurt Türklüğünde etkileşimde bulunan öncelikli halk ve yönetimler arasında İran ve Çin ön planda olduğu gibi özellikle Çin daha ön planda gibi. Saka'lar döneminde İran daha fazla ön planda iken sonrasındaki uzun bir dönemde Çin olmazsa olmazlar arasında. Türk tarihinin çok gerilerine gittiğimizde Türk ve Çin ilişkisi içerisinde ortak bir

geçmişin izlerini de buluyoruz ki burada Chou veya Çu'lar kendisini gösteriyor. Türk ve İran destanlarında ve bazı kaynaklarda ortak bir Türk - Çin - İran bağlantısı kendisini gösterirken iç içe geçmiş ortak yönleri de buluyoruz.

Şehname adlı eserde bir İran - Turan mücadelesi söz konusu iken bu savaşta Çinlilerin Türklerle bir olduğundan bahsedilir. İranlılara karşı Turanlılara yardım ve destek verenler arasında Çinlilerin de olduğunu öğrenirken kadim zamanlarda Türk ve Çin unsurlarının ortak bir grup içinde yer aldığını anlıyoruz. Hasan Bin Mahmud el Bayati'nin 1483 de Mekke de kaleme aldığı Cam-ı Cem-Ayin adlı eserinde Alp Er Tunga'nın Çin adlı bir kardeşinin olup Çin ve Maçin ülkesinin onun zamanında kurulduğu bilgisi verilir. (8) Bu destani kaynaklar için tabiki kesin bir yargıda bulunmasak da geçmişi gösteren bir işaret gibi görülebilir.

Asya kıtasının kadim dönemlerinde Hint - Ari, Türk ve Çin toplumlarının sırasıyla coğrafi yerlerini almasıyla ilgili birden fazla kaynaktan bir göç hareketinin varlığını öğreniyoruz. Bu göç hareketinin Hint - Ari toplumlarının kuzeyden önce Orta Asya adı verilen coğrafyaya inmesiyle bir yer değiştirme ile birlikte köklü bir mücadelenin başladığını da öğreniyoruz. Prof. Dr. Zeki Velidi Togan'ın da bu konuda çok ilginç bir paylaşımı dikkatimizi çekebilir. Bu bilgi paylaşımına göre Hint - Ari toplumlarının güneye göçleri ile Şu (Çu) ve Saka'ların Kuzeye ve Doğuya çekildikleri bilgisini verirken Çin'de devlet kuran Çu'ların Uzakdoğuya giden bir kolu olduğuna dair delillerin de olduğunu ifade eder. Hint - Ari (İran) kavimlerinin güneye göçünden önce Türk, Çin ve Turanileri oluşturan kitlelerin biraz daha batı da yaşadıklarını da düşünebiliriz bu verilen bilgiye göre. Hint - Ari (İran) kavimleri gelmeden önce de Turanilerin atlı bir millet olup madencilik ve demir işlemciliği onların göçünden önce bildiklerine de dair bilgiler öğreniyoruz. Profesör Doktor Wolfram Eberhard'ın Çinlilerin Sümer - Kengerler gibi kavimler tabakasının kaynaşması ile oluştuğunu bilgisini vermesi de bu konuda açıklayıcı diyebiliriz. Bu konuda W. Eberhard'ın günümüz Çin coğrafyasının kenarlarında yer alan kavimlerin Çin toplumunu oluşturduğu bilgisini de verir. Hun, Gök Türk ve Uygur devletlerinin yıkılmasından sonra Çine yerleşen Türklerin varlığına dair bilgiler verilirken Çinleşen Müslüman, Türk ve Moğol unsurlar için ise " Döngen" adının verildiğini

öğreniyoruz. İran ve Çinlilere destan motifini veren Saka'ların olduğuna dair bilgi verilirken de Çu'ların Mou (Mu) adlı bir prensin Türk elini ziyaret etmesi konusunda da Çu'ların Türk kökenli olmasıyla ilgili bağlantı kurulur. (6). Profesör Doktor İbrahim Kafesoğlu'nun da Türk Milli Kültürü adlı eserinde de Çou ya da Çu'ların Türk olmasıyla ilgili bilgiler verilirken bu konuda Prof. Dr. Osman Karatay'da Çin'in siyasi kodlarını getirenlerin de Chou (Çu) hanedanı olduğunu ifade eder. İlim aleminin de Çu'ların Türklüğü konusunda hemfikir olduğunu da öğrenirken Çin kimliğinin temelini atanların da Chou veya Çu'ların olduğunu öğreniyoruz. Birden fazla kaynaktan da Çu'lar ile Saka'ların birlikte anıldığını öğrenirken burada bir bağlantının var olduğunu düşünebiliriz. Devlet - i Aliyye ordusunun da kullandığı Turan taktiğini başlatan Saka'lar ve Çin'deki Çu'larda da iktidarın Tanrı tarafından verildiği inancı olan " Kut " anlayışının görülmesi de bir başka benzerlik. Uygarlık konusunda da Hint uygarlığının İran üzerinden alınan Orta Doğu kültürünün etkisinde gelişip Çin'in de bu kültürden etkilendiğini de öğrenmemiz bizleri şaşırtabilir. (9). Hazar Denizi'nden Japonya'ya ya kadar olan " Doğu Türklüğü" konusunda Anayurt ve Çin coğrafyasındaki Türk varlığı ve etkisi ile ilgili bilgi paylaşımında bulunulurken Çin'deki Türk varlığı ile ilgili Tabgaçların da önemli bir yeri olduğunu belirtmek gerekir. Bu konuda Asya Hun yönetimi sonrası dönemi incelememiz gerekir. Kunların son Yabgusu olduğu bilgisi verilen Hu Çu Tsiüen zamanında Yabgu unvanı kaldırılıp Kun (Oğuz) sülalesinin hakimiyetinin bitmesiyle 20.000 Kun ailesinin Çin'e tabi olduğu bilgisi verilir. Asya'daki Hun yönetiminin etkisini yitirmesinden sonra da Çinde Tapo ya da Tabgaç hakimiyeti görülürken Anayurt'ta da Siyenpi ve Cücen hakimiyetlerinin kendisini gösterdiği bilgisine ulaşıyoruz.

Kunların bir kısmının Siyenpi lere dahil olup onların da Siyenpi adını aldığını öğrenirken Hunların hakimiyetini tam anlamıyla yitirmeden önce de Siyenpiler ile çarpıştıklarını öğreniyoruz. Siyenpilerin Kuzey Hunlarının Doğusunu zapt ettiklerini öğrenirken de Hunlar kadar büyük bir hakimiyet alanına sahip olmadıklarını da öğreniyoruz. Çok uzun süre devam etmeyen Siyenpi hakimiyeti döneminde Dokuz Oğuzlar (Uygurlar) ın da Tarbagatay'dan Orhun'a kadar olan yerleri işgal ettiği bilgisi de verilir. 394 yılında da bu Dokuz Oğuzlara dayanan Aparların da

Siyenpilere karşı bir isyan başlattıklarını öğreniyoruz. Bu isyandan sonra da Anayurt da Çin'lilerin Cücen yahut Jüen Jüen adını verdikleri yönetim kendisini gösteriyor. Orhun yazıtlarında Apar adıyla anılan bu Cücenlerin Tolun Kağan adındaki yöneticisinin de birden fazla konuda ön planda olduğunu öğreniyoruz. Hüseyin Nihal Atsız'ın Tolun Kağan için "Türkeli'nin ikinci büyük ıslahatçısı ve müceddidi" olduğunu ifade etmesi bu hükümdarın ne kadar önemli olduğunu gösterir bize. Cücenlerin Anayurt da hakimiyeti döneminde bazı Hun - Siyenpilerin de Topa adında yeni bir hanedan kurduğunu ve Çinlilerin bunlara Goey adını verdiklerini öğreniyoruz. Bu bilgiler ile beraber çok uzun bir ömür sürmeyen bir Türk yönetiminin Çin'de hakim olduğunu öğreniyoruz. (4).

Çin'deki Han hanedanlığından sonra Çin sınırları içerisinde küçük Hun beyliklerinin kurulduğunu da öğrenirken belki aklımıza Anadolu'da ki Türk beylikleri de gelebilir. Bölünmenin her zaman bir yönetimin güç kaybının bir sonucu olduğunu düşünebiliriz. Çin'deki son Hun yönetiminin de Tabgaçlar tarafından yıkıldığı bilgisi verilir. Bozkırlarda ortaya çıkıp Çin'e yerleşen Türkler arasında ilk olarak konar göçer hayat yaşayıp sonradan yerleşik hayata geçen Tabgaçların varlığının Türk tarihinde ayrı bir yeri olmasına rağmen ilerleyen dönemde de artık Çinliler arasında eridiğini öğreniyoruz.

Tabgaçların yönetici tabakasının Türk kökenli olup halk tabakasında Hsien pi ya da Siyenpi'lerin etkisinin olduğunu öğreniyoruz. İlk başlarda Çinli olmaya, yerleşik hayata ve Budizme karşı koymaya çalışan Tabgaçların maalesef ilerleyen dönemde bu konuda başarısız olduğunu öğreniyoruz. Tabgaçlar içerisinde ilk olarak Budizmi engellemeye çalışan Tai wu adında bir hükümdarın varlığını öğreniyoruz. Çin'de uzun süren bir anarşi ortamından faydalanan Tabgaçların Kuzey Çin'e hakim olup gelecekte Çin'in birleştiricisi ve idarecisi olduklarını öğreniyoruz. İlerleyen dönemlerde Bozkırlı olma özelliğini kaybeden Tabgaçların rakibi olan Cücenlere karşı üstünlüğünün azaldığı bilgisi verilir. Tabgaç modeli bir yönetim tarzının aynı zamanda birden fazla Türk yönetiminde görüldüğünü öğrenirken bunlar arasında Ak Hunlar ve Avrupa'daki Bulgarlarda görüldüğü bilgisine sahip olurken aslında bu modelde bir Hun bağlantısı olduğunu da anlıyoruz. Zaten Tabgaçların bölünmesiyle Hsia hanedanının Büyük Hun Yabgusu Bağatur (Mo tu, Mete) nin soyundan gelen Ho lien P'o - p'o tara-

findan kurulduğu bilgisi de verilir. Bu hükümdarın da Çinli olmayı benimsemeyip reddettiği bilgisine de ulaşıyoruz. İlk başta askeri devletten çok kabile devleti özelliği taşıyan Tabgaçların ilerleyen dönemde değişime uğradıkları bilgisi de verilir. Tabgaçların altın devrini yaşatan T'ai - wu döneminde de bir fermanla Budizmin halkın arasında yayılmasını engellediğini öğrenirken kendisinin fetihlere önem verdiğini öğreniyoruz. Onun döneminde de Gök Türkleri meydana getiren 500 Hun ailesi ve Aşina soyunun Çin'deki yönetiminin yıkılıp Cücenlere sığındığını öğreniyoruz. Böylece Gök Türkleri oluşturan yönetim ve ailelerin bir dönem Çin'de yaşadığını da anlarken Orhun yazıtlarında da Çin için Tabgaç adının verildiğini öğrenmemiz bize ilginç gelebilir. Tabgaçların Türkçe konuştukları ve Türk olduğuna dair birçok örneğin var olduğunu öğrenirken Karahanlı hükümdarı tarafından da Tabgaç adının unvan olarak kullanılmasının da ilgimizi çekeceğini düşünebiliriz. Çinlilerin Toba olarak bahsettiği Tabgaçların Kaşgarlı Mahmudun eserinde de Türk olarak bahsedildiği bilgisi de bu konuda destekleyici bir unsur. Bazı Çin boylarının da Hunlar ile akrabalık bağının bulunduğunu öğrenmemiz de Çin sınırlarındaki Türk varlığının delilleri arasında. Çin'de çok güçlü bir yönetim kurup Çinleşme sürecinde Wei adını alan Tabgaçların en büyük rakibi olarak Juan Juan ya da Cücenliler sebebiyle fazla ilerleyemeyerek Doğu ve Batı Wei olarak bölündüğünü öğreniyoruz. (1) (2). Türklerin Asya kıtasında sadece Anayurt da değil Uzakdoğuda da etkinliğine dair bilgileri de öğrenmiş bulunurken belirli bir coğrafyaya sığmayan bir Türk varlığı da ön plana çıkıyor.

Prof. Dr. Zeki Velidi Togan'ın da De Guignes'den alıntı yaparak Çin'de yönetim kuranlar arasında Türk, Tatar, Mançu ve Moğol kabilelerine mensup hanedanlar ile ilgili bilgi paylaşımında bulunduğunu öğreniyoruz. Bunlar arasında Han, Cao, Hia, Kuzey Liang, Topa, Wei, Gök Türklerden sonra Cengiz Han'ın soyuyla da bağlantı kurulan Şato Türkleri, Kitan ve Kin adı verilen yönetimlerin bir dönemden sonra ekserisinin Çinleştiğini öğreniyoruz. Buna ek olarak da Cengiz Han'dan sonraki Kubilay Hanlığının Çin'deki varlığı ve burada Çin'de kalanların varlığını da ayrı olarak ele alabiliriz. Tabi daha önce de adını verdiğimiz "Döngen"lerin varlığı da ayrı bir mevzu. (6). Bütün bir Asya kıtasında etkisi olan Türk varlığının izlerini takip ederken Japonya'da da kendisini gösterdiğini öğreniyoruz.

Japon Türkolog Higashi İwao'nun yıllar süren çalışması, yoğun emekleri, takdire şayan derecedeki ilgisi ve adanmışlığı sonucunda yazdığı Gök Türklerden Gelen Japon Dili adlı eseri Japonya'daki Türk varlığı, etkisi ve izlerini ortaya çıkarıyor. Doğu Türkistan kökenli akademisyen Dr. Hacı Kutluk Kaderi'nin de çeviri ve hazırlığındaki katkısı sayesinde de faydalanmamıza hazır hale gelen bu eserde dilbilimsel açıdan Türkçe ve Japonca arasındaki benzerlik, ortak yön ve bağlantılar ortaya çıkıyor. Günümüz Japonya'sına giden bazı Türklerin Japonlara etkisi ve katkısını da öğreniyoruz bu eserde. Aynı zamanda Japonları oluşturan asli unsurun kökleri hakkında da bilgi sahibi oluyoruz bu eserde.

Japonların geçmişte Baykal Gölü civarında yaşayan bir unsur olduğu bilgisine de ulaşıyoruz. Doğu Tarihçisi Prof. Dr. Namio Egami'nin 1948'deki "Atlı Türk Savaşçılarının Fetih Hanedanı" teorisinden de bahsedilir bu eserde. Higashi İwao'nun Japon ve Gök Türklerin aynı kökten geldiğini ifade ettiği bu eserde Japonların köklerinin Baykal Gölüne dayandığı yönündeki araştırma bulgularının Osaka Medical University Fahri Profesörü Hideo Matsumoto'nun teorisi olduğu bilgisi de verilir. Japonların geçmişinin Kuzey Moğol halkıyla bağlantılı olduğu bilgisi de verilir bu eserde. Japonca'daki Akaru kelimesi ile Türkçedeki Akar kelimesi arasındaki benzerliğin küçük bir örnek olduğunu anladığımız bu dilbilimsel çalışma da Türkçe ve Japonca arasındaki birçok benzer kelimedenden bahsedilir bu eserde. Çok ciddi bir dilbilimsel çalışma örneğini gördüğümüz bu eserde. Orhun Yazıtlarından ve Kore üzerinden Japonya'ya gelen atlı Türk savaşçılarından sıklıkla bahsedilir bu eserde. Uygur diline de odaklanıp Moğol ve Mançu dilini öğrenen Higashi İwao'nun 20 yıllık bir emeği söz konusu. (10) Bu bilgilere baktığımızda da bir Türk - Moğol - Japon bağlantısını kurabildiğimiz gibi Uzakdoğuya da uzanan bir Gök Türk etkisinin de varlığını öğreniyoruz. Bütün bir Asya kıtasındaki Türk etkisinin varlığını öğrenirken bütün bir Türk tarihinde de geleneksel bir etki bırakan üç büyük yönetim arasında Saka, Hun ve Gök Türkler ön plana çıkıyor. Bu üç büyük yönetim de ön plana çıkan unsurlar arasında Türk birliği, yönetim modeli, Referans Soy lar gibi önemli unsurlar aklımıza gelir. Bunlardan sonra kurulan bütün Türk devletleri için bu unsurların bir kaynak olduğunu düşünebiliriz. Devlet - i Ali Selçuk ve Devlet - i Aliyye'nin bile bu yönetimlerin devamacısı ve temsilcisi

olduğunu düşünüp Türkiye Cumhuriyeti'nin de bu yönetimlerin son temsilcisi olduğuna inanabiliriz. Bütün Türk yönetimleri için " Üçüncü Büyük Kaynak " olarak da Tu ke Aşına hanedanı merkezli Gök Türk yönetimini ele almanın da bir mecburiyet olduğunu düşünebiliriz. Bunun sebebinin ise bu yönetimin merkezi değeri diyebiliriz.

Daha önce Tabgaçlar ile ilgili bahsedilen konu içerisinde Tabgaçların efsanevi hükümdarı Tai wu döneminde Aşına önderliğindeki 500 Hun kökenli ailenin Cücenlere sığındığı bilgisini öğrenmiştik. Bu kaynağa göre Gök Türklerin Hun bağlantısını keşfetmişken aynı zamanda bazı kaynaklarda da Gök Türklerin Saka'lar ile bağlantılı olduğu bilgisi de verilir. Prof. Dr. Zeki Velidi Togan'ın eserlerinde Gök Türklerin yönetim hanedanı için ayrı yerlerde birden fazla ad kullanılır. Çin kayıtlarında geçen Tu kiu adının da aynı zamanda Hun yönetim ailesi için de kullanıldığını hatırlıyoruz. Bunun dışında Avrupa kayıtlarında Karahanlılar ve Elikhanlılar adının da geçmesi ilgimizi çekebilir.

Bunlara da ek olarak " Demirci Tarhanlar Nesli " Hakanlar Nesli, Aşına gibi adların da Zeki Velidi Togan'ın yazılarında öğreniyoruz. Dikkatimizi çeken ayrı bir hususun da Gök Türk ve Hazarların devlet teşkilatının " Eski Kahin Kam'lar" tarafından oluşturulduğuna dair de bilgi vermesi Gök Türk yönetim hanedanı için biraz gizem katıyor. Bu gizem ise aklımıza Türk teşkilatlanmalarındaki köklü ve gizemli bir yapıyı da getirebilir. Uzun bir süre edebi eserlerde, yayınlarda, kitaplarda bahsedilip gündem olan Börü Budun, Ak Saçlılar, Ak Sakallılar, Teşkilat gibi birden fazla adla anılan meselenin de çıkış noktası olarak belki de bu bilgi gösterilir.

Cücen hakimiyetinde demircilikle ön plana çıkıp bu yönetimin hakimiyet alanında büyüyen bir güç haline gelen Aşına soyu ve önderi Bumın'ın isyan ederek büyük bir alanda hakimiyeti ele geçirmeleri Tu kiu Aşına yönetimi için önemli bir başlangıç diyebiliriz. İlerleyen dönemlerde Uzakdoğuda Mançurya, güneyde Hindistan hududu ve batıda da Karadeniz sahillerine uzanan büyük bir devlet haline geliyor bu yönetim. Zeki Velidi Togan tarafından sanskrit dilinden geldiği bilgisi verilen " Şaman " adının Türkçe kökenli olmadığı bilgisini verip Türkçesinin ise "Kam" olduğunu da belirterek Gök Türk yönetimi için hakiki Şamanist olduğunu da yine Zeki Velidi Togan dan öğreniyoruz. Aynı zamanda Budizmin Şamanizmin esasından Tü-

remiş bir inanç olduğunu da öğreniyoruz. Ayrıca bu inancın etkisini Türk, Çin, Moğol toplumlarında görürken Budizmi de yarı Şamanizm saydığımızda daha büyük bir etki alanında bu iki inancın etkin olduğunu anlarız.

Devletçilik itibariyle çok ilerlemiş bir yapının Gök Türklerdeki varlığı bizi etkileyebilir. Günümüze kadar süren Türk Devlet geleneğinin temeli olarak saymasak da güçlenmiş, kalıplaşmış, esaslarının oturuşu hale geldiği bir örneğin başlangıcı olarak Gök Türk yönetim geleneği görebiliriz. Gök Türkler döneminde ön plana çıkan ve hanedana yakın unsurlar arasında Tölüs, Tarduş ve Tokuz Oğuz boy ve boy birlikleri kendisini gösteriyor.

Gök Türk yönetimlerinin doğuşuyla ilgili Bumın'ın Cücen hükümdarı ve hanedanıyla ilgili aile bağı kurma girişiminin olumsuz yönde geri çevrilmesi ile ilgili olduğu düşüncesinin görünürdeki bir sebep olduğuna inanabiliriz. Bunu aynı zamanda da bir bahane olduğunu da düşünebiliriz. Yalnız bu durumdan sonra anlıyoruz ki Cücen ve / veya Avarlara karşı Gök Türklerin çok uzun süren hasımlık, çatışma ve mücadelenin varlığı kendisini gösteriyor.

Zaten Cücenlerden belki ayırarak Avrupa da bir Avar varlığının da Gök Türkler ile Asya'daki mücadelesinin bir sonucu olarak da görülebiliriz. İlerleyen dönemlerde Gök Türk - Bizans (Doğu Roma) ilişkilerinde bir Avar meselesinden dolayı gerginlik yaşandığını da öğreniyoruz. Bu gerginlik ile de Bizans'ın Türklere uygun olmayan siyasetini de anlıyoruz.

Gök Türkler denilince birden fazla konuda ön plana çıkan ve anılan yönleri klasik ya da resmi tarihte kendisini gösterir. Yüzeysel bir şekilde Türk tarihi ile ilgilenen kişiler için Gök Türkler denilince Türk birliği ve beraberliği, Ötüken, Uzakdoğudan Karadenize uzanan sınırlar, Bozkurt ve Ergenekon destanı, Gök Türk - Sasani mücadelesi ve ortak ilişki ile akrabalık bağının kurulması, Tung Yabgu'nun İran seferi, Gök Türk Bizans ortaklığı ve gerginliği, ikinci Gök Türkler ya da Kutluk yönetimi dönemine ait Orhun Yazıtları, Türk adının ön plana çıkması, 40 Çeri ile Çin sarayını basan Kürşat, Bilge Kağan, Kül Tigin ve Bilge Tonyukuk gibi birçok örnek akla gelir. Bu örnekler akla gelirken de Gök Türklerin ilk kurucu ve yöneticileri sanırım biraz gölgede kalıyor. Burada Gök Türklerin kuruluşunda ön planda olan Bumın Kağanın değeri ortada olduğu gibi Mukan Kağanın da başarılarının da ön planda olması gerektiğine inanabiliriz.

Çin'in kuzeyine giden Hunların kurduğu Kuzey Liang devleti ile bağı olduğu bilgisi verilen Gök Türklerin ilk yurtları olarak Yenisey Nehri'nin doğduğu kaynakların havzası olduğu belirtilir. Cücenlerin vasalı olduğu dönemde de Cücen yönetimini çok üstün hizmetler verirken bunlar arasında da kendi özü ile bağlantılı Töles boylarıyla da kanlı mücadele vermesi de bize çok üzücü gelebilir. Yalnız bununla birlikte Gök Türk yönetimi kurulmadan Bumın'e bağlanan 50 bin kişinin varlığı ve Cücen döneminde Çin tarafından dikkat çekilip karşılıklı iletişim kurulması da Gök Türk yönetiminin kurulmasında büyük adım diyebiliriz. Bu büyük adımlarla belki de üstün hizmetlerinin karşılığını görme düşüncesi ile Cücen yönetimi içinde büyük güç haline gelen Bumın'ın Cücen hükümdarı A na kwei ile aile bağı kurma isteğinin reddinin itibarını olumsuz yönde etkilemesi de haliyle bir isyanı da beraberinde getirir. Bundan sonra Gök Türklerin baskınına uğrayan Cücen hükümdarı A na Kwei nin intihar etmesiyle de bağımsız bir Gök Türk varlığının ilk adımları atılır. Bu ilk adımın atılmasından kısa bir süre sonra da İl Kağan unvanını alan Bumın'ın de fazla yaşamadığını öğreniyoruz. Bumın'den sonra da yönetime gelen oğlu Kara'nın da yönetiminin kısa olması da hızlı bir kuruluş aşamasından büyük bir yükseliş döneminin hükümdarı olan Mukan Kağan yönetiminin de başlangıcı olur.

Gök Türklerin bir kuruluş dönemi kısa sürerken Mukan Kağan dönemi için de bir altın dönem diyebiliriz. Bu altın dönemde de klasik olarak komşuluk gereği Çin mücadele ve ilişkisi tabi ki söz konusu olurken ilerleyen dönemde Gök Türk, Ak Hun, Sasani, Bizans ile olan karşılıklı ittifak ve mücadele girişimleri bütün heyecanı ile kendisini gösterir. Bu yükseliş döneminde ayrıca Gök Türklerin Batı yönetimine getirilen Bumın'ın kardeşi ve Kara ile Mukan Kağanın amcası İstemi Yabgu'nun da ön plana çıkan etkinliği inkar edilemez. Gök Türklerde Mukan Kağanın hükümdarlığı bir yükseliş içinde geçerken de bu yükselişte İstemi Yabgu'nun da çok büyük bir payı olduğunu düşünebiliriz. Bu düşünce ile de İstemi Yabgu'nun derin bir yönetici olduğunu düşünürken de Bizans, Sasani ve Ak Hunlar ile olan ittifak ve mücadelesinde merkezi bir konumda olduğuna da inanabiliriz. İkili bir yönetim anlayışı ile Doğu'daki Mukan Kağanın etkinliği ve Batı da amcası İstemi Yabgu'nun etkinliği heyecan verici bir Gök Türk tarihini oluşturur. Yalnız Gök Türklerdeki bu ikili yönetimin varlığı da ilerle-

yen zamanda Gök Türkleri bitiren unsurlar arasında olduğuna da inanırız. Gök Türk, Sasani, Doğu Roma gibi büyük güçlerin mücadele ve ittifak girişimlerinin olduğu dönemde bu yönetimlerin güçlerinin azalması ve yıpranmasını hesap edelim. Tam bu dönemde sanki ilahi bir senaryonun işleyişini fark edebiliriz ki bunun da Ön Asya da Müslümanların kendisini göstermesi ve zamanla güçlenmesi olduğunu düşündürür bize. Çünkü Çok güçlü iken gücü azalan İran'daki yönetim ve Doğu Romanın büyük bir kısmı da bu mücadelelerin ardından yeni doğan Müslümanların fetihle büyük bir Müslüman coğrafyası haline geliyor.

Gök Türklerde Mukan ve Bumın dönemine baktığımızda da Tibetin Kuzey Doğusunda ileride Tangut olarak karşımıza çıkan T'u yü hun Moğolistanın doğusunda devlet kurduklarını ve Mukan Kağanın amcası İstemi Yabgu'nun da Ak Hunları mağlup edip bu yönetime son verdiklerini öğreniyoruz. Bu dönemde de Mukan Kağanın Çin başta olmak üzere doğudaki gelişmeleri yönlendirdiğini öğrenirken Batı siyasetini de İstemi Yabgu'nun yönlendirdiğini söyleyebiliriz. Türk kavimlerinin büyük bir kısmınının Mukan Kağan döneminde Gök Türklerle bağlandığını öğrenirken Ak Hunların hakimiyetinden alınan İpekyolunun da huzura kavuştuğu bilgisi verilir.

Gök Türklerin başlangıcı ve yükselişindeki ilk yönetici Kağanlar döneminde ikinci planda olarak görülen İstemi Yabgu'nun aslında birçok yaptıkları ile birinciliği bırakmadığını fark ediyoruz. Çünkü onun yaptıkları Gök Türkler için hayati önem taşıyan ve uluslararası boyutta Gök Türklerin ön planda olmasını sağlayan çalışmalar olduğunu söyleyebiliriz.

Gök Türklerde bir zirve döneminin hükümdarı Mukan Kağanın dönemi bittikten sonra da Bumın Kağanın bir diğer oğlu olmasıyla birlikte Kara ve Mukan'ın kardeşi olduğu bilgisi verilen Taspar döneminin başladığını öğreniyoruz. Taspar Kağan için de Çin kayıtlarında " Çin'i zora sokan, sıkıştıran " kelimesinin geçtiğini öğreniyoruz. Taspar Kağan hükümdar olunca da abisi Kara'nın oğulları olan She Tu ve Börü'yü Doğu ve Batı kağanı olarak yerleştirip kendisini de Kağanlar Kağanı olduğunu öğreniyoruz. Budistler için önemli olan Nirvana Sutra yı Türkçeye çeviren Taspar Kağanın da Budizme yakınlaştığını öğreniyoruz. T

aspar Kağanın da büyük bir hata olarak görülen gelişmenin de kendisinden sonra oğlu yerine annesi Çin'li olan Mukan'ın oğlu Ta lo pien'i taht için vasiyet

etmesi olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumun da Gök Türkler için sonun başlangıcı ve yine fırsat kollayan Çin'in Türkleri böl, parçala, yönet girişimi için zemin hazırladığını düşünebiliriz. Bu dönemden sonra da Türklerde ikili yönetimin etkisiyle de hiç detaya girmeden söyleyebiliriz ki taht kavgaları, Batı Gök Türklerin ön plana çıkması, Türk boylarının isyanları, Türgişlerin parçası olan ve ileride Oğuz Yabgu ve Karahanlılar ile ilişkili olan On Ok birliğinin kurulması, Hazarların ön plana çıkması, Çin çayıtlarının ve entrikalarının yine Türkleri zor duruma düşürmesi gibi durumların ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Birinci Gök Türk yönetimi için en fazla anılması gereken kişi olarak Gök Türk yönetiminin bir diğer kurucusu... Bumin Kağanın kardeşi ve Üç Gök Türk Kağanının amcası İstemi Yabgu'nun olduğunu söyleyebiliriz. Gök Türk Ak Hun mücadelesi, Töles ve On Ogur boylarının itaat altına alınması, İpek yolu hakimiyeti, Ak Hunlara karşı Sasani ittifakı, Soğd hakimiyeti, 571 yılında başlayan Doğu Roma Sasani mücadelesi, Azerbaycan hakimiyeti, Karadenize uzanan Gök Türk sınırları ve doğuda Gök Türk hakimiyeti biterken hakimiyetin Batı da devam etmesinde İstemi Yabgu'nun etkisi inkar edilemez. Birçok yaptığıyla ve izlediği siyaset ile gelecekte de Türkleri etkilemesiyle birlikte Ana Yurt, Azerbaycan, Ön Asya ve İran'ı etkileyen siyaset dehası olarak da görülebiliriz İstemi Yabgu'yu. Aynı zamanda dolaylı olarak Müslüman hakimiyetinin Asya da ileri seviyeye ulaşmasında onun da etkisi olduğunu hatırlatmak gerekir. Bu yönüyle de İstemi Yabgu'yu İlahi bir senaryonun başrol oyuncularında görmenin doğru olduğunu söylerken derin bir yönetici olduğunu da düşünebiliriz. Bununla birlikte Sasani hükümdarı Anuşirvan ile anlaşıp İslam kaynaklarında Fakim olarak geçen kızını vermesiyle de gelecekte Müslüman tarihinde de küçük bir etkisi olduğunu düşünebiliriz. Anuşirvan ve İstemi Yabgu'nun kızından doğan IV. Hürmüz'ün sima ve seciye itibarıyla İranilere benzemediğinden " Türk Oğlu " olarak anıldığını da öğreniyoruz. Neşirvan döneminde İran ordusundaki Türk askerlerinin İstemi Yabgu dönemindeki ikili ilişkiler ile ilgili olduğunu düşünürken bu Türk askerlerinin Deylemliler ile beraber Neşirvan'ın Yemen seferine iştirak ettiğine dair bilgilere de ulaşıyoruz.

İran ordusundaki Türk askerlerinden bahseldilmesinin önemli bir sebep olduğunu düşünebiliriz ki bu sebebin Müslüman tarihi ile ilgili çok etkileyici

bir sebep olduğunu ilerleyen satırlarda öğreneceğiz. Behramın ordusundaki Hakanilerden üç büyük kumandan ve 6000 kadar Türk askerinin varlığını öğrenirken Müslümanların öncüsü, lideri, kutlu elçisi Hz. Muhammed (S. A. V) döneminde Yemen'deki Sasani ordusu içindeki Türk askerlerinin de Müslüman olduğunu öğrenmemiş bizde bir şok etkisi oluşturabilir. (1), (6), (11). Yemen'deki Sasani Garnizonundaki Türk askerleri için ise " Ebna " adı verildiğini de eklemiş olalım.

Gök Türkler ile ilgili de dikkatimizi çekecek bazı konuların da Gök Türk Bizans ilişkisi içerisinde bazı gelişmelerin olduğunu belirtmemiz gerekir. Bunlar arasında Doğu Roma (Bizans) a giden Gök Türk elçilerinin elindeki mektubun Saka'ların kullandığı alfabe ile aynı olup bu alfabenin Türklere ait olduğunu öğreniyoruz. Doğu Roma - Gök Türk ilişkisi içinde Gök Türklerin hasmı olup Avrupa'ya giden Avarların Bizans ilişkisi sebebiyle yaşanan bir gerginlik de dikkatimizi çeker. Dikkatimizi çekmesinin sebebinin ise bununla ilgili bir diyalogda Bizans'ın iki yüzlü kaypak karakter ve siyasetini anlarken Türklerin de dürüstlüğü değer veren karakterini öğreniyoruz. Bu mesele ile ilgili Bizans'a giden Türk şadının Bizans elçisine yalancı olduğunu söyleyerek on parmağını ağzına sokmasıyla birlikte " on diliniz var ama hileniz birdir " sözü dikkatimizi çekebilir. Efsanevi Gök Türklerin lideri İstemi Yabgu'dan sonra yerine Tardu'nun geçtiğini öğrenirken Çin hükümdarının bir fitne siyaseti gereği Gök Türklerin Batı temsilcisi olan Tardu'ya " Kurt Başlı Sancak " vermesiyle bağımsızlığını ilan ettiğini öğreniyoruz. Aynı zamanda Çin'in Batı Gök Türkler ile iyi ilişkiler kurarken Doğu Gök Türkler için ise isyan girişimlerini oluşturup desteklediğini öğreniyoruz. Burada da aklımıza Çin'in çayıtlık faaliyeti gelir.

Doğu'da İşbara ve batıda Tardu'nun yönetiminde olduğu dönemde Çin ve Türk tarihinde etkili olan bir diplomat olan Ch'ang Sun Sheng, çayıtlık faaliyeti ile Çin için kurtarıcı olurken Türkler için ise bir musibet olduğunu düşünebiliriz. Doğu da İşbara döneminde Gök Türklerin ileri gelenleri ile fazlasıyla yakınlaşan veya samimi olan Ch'ang Sun Sheng'in Gök Türk ülkesinin dağları, dereleri, avlarını, boyların sayısını, askerlerinin miktarlarını öğrenip hazırladığı raporu Çin İmparatoruna sunması Gök Türkler için büyük bir risk olduğunu söyleyebiliriz. Çin İmparatorununun Ch'ang Sun sheng adlı diplomatın hazırladığı stratejilere göre Gök Türklerle karşı politika geliştirdiği

bilgisine sahip olurken de Çin İmparatorunun Gök Türklerin batısından sorumlu Tardu ya Kurt başlı sancak göndermesinin de bu çâşıtlık faaliyeti ile ilgili olduğunu öğreniyoruz. Bu samimi ve güler yüzlü görünen Çin elçisinin İşbara'ya muhalefet olanların da kışkırttığını öğreniyoruz. Sanırım Orhun Yazıtlarında öğrendiğimiz Çin'in güler yüzü, tatlı sözü ve İpekli kumaşının Türklerle getirdiği felaket ile ilgili sözün bu mesele ile alakalı olduğunu da öğreniyoruz. Burada da bir siyasi tecrübenin yansması söz konusu iken Türklerin Çinlilere de bakış açısı ortaya çıkıyor.

Artık parçalanmış bir Gök Türk yönetimi ilk olarak karşımıza çıkarken aynı Hunlarda görüldüğü gibi Gök Türklerde de Çin tarafından önce bölünen sonra da ortadan kaldırılan bir Türk yönetimi ortaya çıkıyor. Burada da birlikte gücün, ayrılıkta da hazin bir sonun varlığını öğrenirken bir ulusu ve yönetimi bitirmek için böl, parçala, yok et uygulamasının etkili olduğunu düşünebiliriz.

Parçalanmış ta olsa İstemi Yabgu ile başlayıp bağımsız olan Batı Gök Türklerin gücünün bir dönem daha devam ettiğini öğreniyoruz. Roma ve Sasanî'lere yakın olan ve uzun süredir bu konuda büyük sorumluluk yüklenen Batı Gök Türklerin bu sorumluluğu uzun bir süre taşıdığını da anlıyoruz.

Batı Gök Türklerinin Tung Yabgu dönemindeki İran seferiyle gücünü hala koruduğunu anlıyoruz. Tung Yabgunun (619 – 630) külliyetli bir ordu ile Rey ve İsfahan'a girip alması Sasanî'lerin gücünün azaldığına delalet olduğu gibi Batı Gök Türklerin hala gücünü koruduğuna delalet olduğunu gösterir bize. Gök Türklerin Horasan'da Hüsrev Perviz'in ordularını perişan etmesinin de Çin'de büyük bir alaka ile takip edildiğini öğreniyoruz. Aynı zamanda bununla ilgili Müslümanların kutlu elçisi Hz. Muhammed (S.A.V) in olumlu hissiyat, düşünce ve desteklerini de kaynaklardan öğreniyoruz. Çünkü gelecekte Müslümanlığın dünyaya yayılmasındaki en önemli engel olarak İran karşımıza çıkar. (6)

Doğu Türklüğü denilince Saka, Hun, Çu, Tabgaç, Japonya'da varlık gösteren atlı Türk savaşçıları ve Gök Türk varlığı ile ilgili bir paylaşım yaparken etkisinin Ön Asya ve Avrupa'ya uzanan bir Türk varlığının gücünü de öğreniyoruz. Ata Yurt ve Ana Yurt dışında da dünyaya etkisi olan bir ulus için böylelikle “ Bir Dünya Ulusu” tabirini kullanmak yerinde olur. En son Gök Türk varlığı ile ilgili bilgi paylaşımında bulunurken kendisini yeniden gösteren veya tabiri caizse kül-

lerinden yeniden doğan yeni bir Gök Türk varlığı da kendisini gösteriyor. Ama bu yeniden doğuş ile ilgili önemli bir başlangıcın da günümüzde bile destansı bir şekilde anlatılan, unutulmayan ve yaşatılan bir ihtilal girişimi olduğunu hatırlayalım. Bazı kaynaklarda Kürşad ve 40 Çerisi olarak geçen grubun yaptığı bu ihtilal girişiminin o anlık başarıya ulaşamayıp dramatik ve üzücü bir sonuca ulaşması o dönemin Türkleri için bir cesaret, uyanış ve kendine gelme başlangıcı olduğunu düşündürür bize.

Çin kaynaklarına baktığımızda da Çin'e gelen Gök Türk ileri gelenlerine Çin unvanları verilirken T'u li Kağanın kardeşi Chie shih shuai yani Kürşad'a generallik rütbesinin verildiğini öğreniyoruz. Kürşad adı verilen efsanevi kahramanın Gök Türk hanedanından olmasıyla birlikte Çin'e yerleşen bir Türk generali olduğunu anlıyoruz böylece. Kendi soyundan gelenler ile gizli irtibat kuran Kürşad'ın kırktan fazla Gök Türk kabile şefiyle gizli anlaşma sağlamayı başardığını da öğrenirken Çin ordusunda yer alan bir Türk generalinin bağımsızlık için şaşırtıcı ve cesur bir girişimde bulunması dikkate değer diyebiliriz.

Kürşad'ın T'u li Kağanın oğlu Hol o hu yu kendi safına çekmesinin de etkili bir plan yapıldığına delalet. Kürşad'ın ihtilal planı ve planın başarıya ulaştığı takdirde Ho lu hu yu kağan seçmek istemelerinin ileriye dönük bir bağımsız yönetim kurma amacıyla olduklarını gösteriyor bize. Kürşat ihtilalinin başarıya ulaşamamasına rağmen Çin İmparatoru ve idarecileri korkuttuğunu da öğreniyoruz. Bunun sonucunda da Çin yönetimi tarafından Gök Türklerin Çin'den çıkarılma hazırlığının yapıldığını da öğrenirken Çin içinde tekrar bir Türk korkusunun yaşandığını da anlıyoruz. (11)

Sonuç

Hunlar ve Gök Türkler, Türk tarihinin temel taşlarını oluşturan iki büyük yönetim olarak, Türk birliği, devlet teşkilatlanması ve kültürel miras açısından derin izler bırakmıştır. Hunlar, T'u-ke hanedanıyla bozkırların ilk yönetim modelini geliştirirken, Mete (Bağatur

Yabgu) gibi liderler askeri ve siyasi dehasıyla Türklerin birleştirici gücünü ortaya koymuştur. Bu miras, Gök Türklerin Aşına soyu tarafından devam ettirilmiş; Selçuklu, Osmanlı ve nihayetinde Türkiye Cumhuriyeti gibi sonraki Türk devletlerinde geleneksel bir yönetim modeli olarak kendini göstermiştir. Hunların Çin,

İran ve diğer komşu topluluklarla olan etkileşimleri, Türk tarihinin yalnızca Ana Yurt'la sınırlı olmadığını, Asya'dan Avrupa'ya, hatta Japonya'ya kadar geniş bir coğrafyada etkili olduğunu kanıtlar. Çu hanedanı, Tabgaçlar ve Japon Türkologların bulguları, Türklerin kültürel ve siyasi etkisinin evrenselliğini ortaya koyar. Hunların kültürel mirası, Töre gibi toplum düzenini sağlayan kanunlarla, müzik ve kozmolojiye verilen

önemle zenginleşmiştir. Levirat gibi gelenekler, aile ve mal varlığı koruma anlayışını yansıtırken, kopuz eşliğinde söylenen Türküler, Hunlardan günümüze uzanan bir kültürel köprü oluşturmuştur. Askeri alanda onluk sistem ve ıslıklı ok gibi yenilikler,

Türklerin insanlık tarihindeki öncü rolünü pekiştirmiştir. Çin Seddi gibi semboller, Hun-Çin ilişkilerinin hem çatışma hem de etkileşim boyutunu gözler önüne serer. Çi-çi ve Ho Han Yeh arasındaki bağımsızlık-tabiiyet çatışması ise Türklerin özgürlük anlayışını ve batıya yönelişinin kökenlerini aydınlatır.

Gök Türkler, Hunların yönetim modelini geliştirerek Türk devlet geleneğini kurumsallaştırmıştır. Aşina soyunun T'u-ke hanedanıyla bağlantısı, Türk yönetimlerinde referans soyların önemini vurgular. Tabgaçlar, Ak Hunlar ve Avarlar gibi Hun kökenli yönetimler, Türk etkisinin Asya ve Avrupa'da yüzyıllar boyunca devam ettiğini gösterir.

Zeki Velidi Togan, İbrahim Kafesoğlu ve Osman Karatay gibi tarihçilerin çalışmaları, bu bağlantıları akademik düzeyde aydınlatırken, Japon Türkolog Higashi İwao'nun dilbilimsel bulguları, Türk etkisinin Uzakdoğu'ya uzandığını kanıtlar. Bu geniş etki alanı, Türk tarihinin yalnızca bölgesel değil, küresel bir perspektiften ele alınmasını gerektirir.

Türk tarihinin Hun ve Gök Türk dönemleri, birliğin, disiplinin ve kültürel zenginliğin sembolüdür. Bu dönemlerde ortaya çıkan yönetim anlayışı, devlet teşkilatlanması ve kültürel unsurlar, sonraki Türk devletleri için bir rehber olmuştur.

Devlet-i Ali Selçuk ve Devlet-i Aliyye Osmanıyye, bu mirası devam ettiren, Türkiye Cumhuriyeti de bu köklü geleneğin modern temsilcisi olarak konumlanmıştır. Türklerin Asya, Avrupa ve Uzakdoğu'daki etkisi, yalnızca siyasi ve askeri başarılarla değil, aynı zamanda kültürel ve dilbilimsel katkılarla da şekillenmiştir. Bu bağlamda, Hun ve Gök Türk mirası,

Türk kimliğinin evrensel değerlerini anlamak için vazgeçilmez bir kaynaktır. Sonuç olarak, Hunlar ve Gök Türkler, Türk tarihinin yalnızca başlangıç nok-

tası değil, aynı zamanda onun ruhunu ve yönünü belirleyen temel unsurlardır. Bu iki büyük yönetim, Türklerin birliğini sağlama, devlet kurma ve kültürel mirası koruma konusundaki kararlılığını yansıtır. Ana Yurt'tan dünya sahnesine uzanan bu etki, Türk tarihinin zenginliğini ve sürekliliğini gözler önüne serer. Gelecek nesiller için bu mirası anlamak ve korumak, Türk kimliğinin köklü geçmişine saygının bir gereğidir.

KAYNAKÇA

(1) Prof. Dr. Ahmet Taşağıl Bozkırın Kağanlıkları Kronik Kitap İstanbul 2021 s. 10, 16, 17, 18, 23, 27, 30, 35, 43, 61, 64, 65, 70, 71, 77, 78, 81, 84, 85, 88, 106, 107, 108, 110, 112, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 148.

(2) Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu Türk Milli Kültürü Boğaziçi Yayınları 2. Baskı İstanbul 1983 s. 56, 57, 58, 60, 62, 63, 64, 67, 85, 86, 264, 90, 92, 93, 153.

(3) Divanü Lügat it Türk Tercümesi Çeviren Besim Atalay Türk Dil Kurumu Yayınları Türk Tarih Kurumu Basımevi Ankara 1985 s. 340 = Kün : Gün, Güneş.

(4) Hüseyin Nihal Atsız Türk Tarihi Üzerine Toplamalar Ötüken Neşriyat 2. Basım 2011 Beyoğlu / İstanbul s. 18, 19, 41, 42, 43, 45, 54, 55, 71, 72, 173, 185, 187, 191, 192, 193, 210, 211, 214.

(5) Prof. Dr. Mehmet Bayraktar Medler ve Türkler Akçağ Basım Yayım 1. Baskı Kızılay – Çankaya / Ankara 2013 s. 57, 139, 140, 141, 299.

(6) Prof. Dr. Zeki Velidi Togan Umumi Türk Tarihine Giriş Hak Kitabevi 1946 1. Cilt İstanbul S. 2, 24, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 71, 75, 76, 144, 378, 379.

(7) Prof. Dr. Osman Karatay Türklerin Kökeni Kripto Yayıncılık Ankara 2011 1. Baskı s. 37, 194, 199.

(8) Prof. Dr. Necati Demir Turan Hakanı Alp Er Tunga İnkılap Kitabevi Yenibosna / İstanbul 2021 S. 101, 153, 165.

(9) Prof. Dr. Osman Karatay İran ile Turan Ötüken Neşriyat 2. Baskı 2012 Beyoğlu/İstanbul S. 24, 28, 45, 206, 230.

(10) İwao, Higashi. (2021). Japon Türkolog. Gök Türklerden Gelen Japon Dili. (Hazırlayan Hacı Kutluk Kaderi) Son Çağ Akademi, İstanbul. S. 6, 25, 26, 27, 49.

(11) Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı Yeni İslam Tarihi ve Türkler Yedikule Yayınları 1. Baskı 2005 S. 192.

YEREL AĞZIN HİKÂYELERDE İLETİŞİM ARACI OLARAK ROLÜ VE EMİR KALKAN'IN "BEREKET LOKANTASI" HİKÂYESİNE YANSIMASI

Selma KARA

Özet

Emir Kalkan'ın edebi kişiliği, halk kültürüne olan derin sevgisi ve yerel ağzlarla verdiği önemle şekillenmiştir. Çocukluğunda Avşar ağıtları ve folklor, onun üslubunu ve bayal dünyasını zenginleştirmiştir. Kalkan, çevresindeki insanları ve olayları samimi bir şekilde eserlerine yansıtır. Yerel ağzları ustalıkla kullanarak karakterlerini otantik bir şekilde tanıtır. Afyonkarahisar ağzıyla konuştuğu Şakir Efendi karakteri, bu yaklaşımın en çarpıcı örneğidir. Kalkan'ın edebi kişiliğinde Ahmet Hamdi Tanpınar'ın etkisi, mekân ve insan ilişkisini estetik bir şekilde işleyişinde görülür. Tanpınar'ın Beş Şehir eserinden ilham alan Kalkan, insan odaklı anlatımı benimser. Dede Korkut, Ömer Seyfettin, Nazım Hikmet gibi isimler, Kalkan'ın edebi kimliğini çeşitlendirir. Hikâye türüne olan tutkusunu, kısa, öz ve vurucu anlatımı tercih etmesine yol açar. Romanı gereksiz detaylarla dolu bulan Kalkan, hikâyeyi samimi ve etkili bir tür olarak görür. "Bereket Lokantası" hikâyesi, fakir köylülerin sömürülme ve çaresizlik temalarını işler. Şükri Efendi'nin lokantası, şehir dışındaki köy garajında toplumsal eşitsizlikleri yansıtır. Şükri Efendi, kurnazlığı ve Afyon ağzıyla konuşmasıyla hikâyeye mizahi bir ton katar. Yerel ağız, hikâyenin otantikliğini ve kültürel derinliğini artırır. Afyon ağzının fonetik

ve sözcüksel özellikleri, Şükri Efendi'nin karakterini canlı kılar. Hikâyede köylülerin çaresizliği, Şükri Efendi'nin fırsatçılığıyla tezat oluşturur. Yerel ağız, toplumsal eleştirileri mizahi bir şekilde aktarır ve okuyucuda nostalji uyandırır. Kalkan'ın hikâyeleri, Anadolu insanının ruhunu ve yaşam mücadelesini yansıtır. Yerel ağız, hikâyelerde kültürel belleği korur ve estetik bir boyut katar. Emir Kalkan, halk kültüründen beslenerek Türk edebiyatına özgün bir katkı sunar.

Anahtar Kelimeler: Emir Kalkan, edebi kişilik, halk kültürü, yerel ağız, Afyonkarahisar ağzı, Şakir Efendi, Bereket Lokantası, Ahmet Hamdi Tanpınar, Dede Korkut, hikâye türü, toplumsal eleştiri, fakirlik, sömürü, otantiklik, mizahi ton

The Role of Local Dialect as a Communication Tool in Stories and the Reflection in Emir Kalkan's Story 'Bereket Lokantası'

Abstract

Emir Kalkan's literary persona is shaped by his deep love for folk culture and his emphasis on local dialects. The Avşar dirges and folklore from his childhood enriched his style and imagination. Kalkan authentically reflects the people and events around him in his works. He skillfully uses local dialects to introduce his characters with authenticity. The character Şakir Efendi, speaking in the Afyonkarahisar dialect, is a striking example of this approach. Ahmet Hamdi Tanpınar's influence is evident in Kalkan's aesthetic depiction of the relationship between place and people. Inspired by Tanpınar's Beş Şehir, Kalkan adopts a human-centered narrative style. Figures like Dede Korkut, Ömer Seyfettin, and Nazım Hikmet diversify Kalkan's literary identity. His passion for the short story genre leads him to favor concise, impactful, and poignant narratives. Viewing novels as overly detailed, Kalkan sees short stories as sincere and effective. The story Bereket Lokantası explores themes of poverty and exploitation among rural people. Şükri Efendi's diner, set in a village bus station outside the city, reflects societal inequalities. Şükri Efendi, with his cunning and Afyon dialect, adds a humorous tone to the story. The local dialect enhances the story's authenticity and cultural depth. The phonetic and lexical features of the Afyon dialect bring Şükri Efendi's character to life. The villagers' helplessness contrasts with Şükri Efendi's opportunism in the story. The local dialect conveys social critiques humorously while evoking nostalgia. Kalkan's stories reflect the spirit and struggles of Anatolian people. The local dialect preserves cultural memory and adds an aesthetic dimension. Drawing from folk culture, Emir Kalkan makes a unique contribution to Turkish literature.

Keywords: Emir Kalkan, literary persona, folk culture, local dialect, Afyonkarahisar dialect, Şakir Efendi, Bereket Lokantası, Ahmet Hamdi Tanpınar, Dede Korkut, short story genre, social critique, poverty, exploitation, authenticity, humorous tone

Giriş

Edebi kişilik, bir yazarın veya sanatçının kendine özgü üslubu, bakış açısı ve yaratıcı ifade biçimidir. Bu bireysellik, dilin kullanımında özgün bir iz bırakır. Yazar, eserlerinde dilin şiirsel ve sanatsal potansiyelini kullanarak, kelimeleri, ifadeleri ve yapıları yeni ve estetik bir şekilde düzenler. Bu, dilin sıradan kullanımından farklı olarak, hikâyelere sanatsal bir derinlik ve yaratıcılık katar. Bir şairin imgeleri veya bir hikâyecinin ya da romancının üslubu, dilin sınırlarını zorlayarak yeni anlatım biçimleri yaratır ve bu, dilin bir olayı, çatışmayı, fikri ya da düşünceyi aktarmaya ve iletişimi daha güçlü kılmaya katkıda bulunur.

Emir Kalkan'ın, çocukluk yıllarında yaşadığı çevrenin zengin kültürel dokusundan beslenerek şekillenen edebi kişiliği, küçük yaşta ailesinin büyüklerinden duyduğu folklor ve edebi eserler, özellikle de az sözle zengin mana kalıplarını ileten Avşar ağıtları onun üslubunu, dilini ve hayal dünyasını etkilediğini ve sanatsal bakış açısında derin etkiler bıraktığını söyleyebiliriz.

Kalkan, çevresindeki insanları ve olayları dikkatle izleyerek, bunları eserlerine samimi bir şekilde yansıtmıştır. Onun edebi kişiliği, halk kültürüne olan derin sevgisiyle yoğrulmuştur. Bu nedenle, yerel konuşma biçimlerine, doğal ağız özelliklerine önem verir ve hikâyelerinde bir karakter olarak yer alan bu kahramanları kendi mekan, zaman bağlamlarında konuştukları biçimlerle, yerel ağızlarıyla tanıtmaya özen göstermiştir. Bunu nedense kendisine çok uzak bir yere ağız olmasına rağmen "Afyonkarahisar" ağzında konuşturduğu "Şakir effendi" karakterinde maharetle göstermek istemiştir.

Emir Kalkan'ın edebi kişiliğinin belirlenmesinde en belirgin özelliklerinden biri, halk kültürüne olan tutkusudur. Çocukluğunda çevresinden öğrendiği yerel ağız, halk edebiyatı ve folklor, onun sanatsal kimliğinin temel taşlarını oluşturmuştur. Kalkan, Türk milletinin farklı unsurlarıyla ve etnik gruplarla olan bağlarını içselleştirerek, bu çeşitliliği eserlerinde bir zenginlik olarak kullanmıştır. Onun hikâyelerinde, halkın yaşantısı, gelenekleri ve değerleri canlı bir şekilde yer bulur.

Kalkan, gözlemlediği veya yaşadığı olayları, beğendiği ya da beğenmediği yönleriyle samimi bir şekilde aktarır. Halk kültürüne olan bu bağlılık, onun eserlerini yerel ve otantik bir anlatımla şekillendirmiştir. Emir Kalkan'ın halk kültürüne olan tutkusu, onun edebi kişiliğini özgün ve samimi kılan en önemli unsurdur. Bu tutku, onun eserlerinde halkın ruhunu yansıtmasını sağlamıştır.

Emir Kalkan'ın edebi kişiliğinde Ahmet Hamdi Tanpınar'ın etkisi büyüktür. Tanpınar'ın, şehirleri tarihî dokuları, manevi havaları ve insanlarıyla anlatma tarzı, Kalkan için bir ilham kaynağı olmuştur. Kalkan, Tanpınar'ın Beş Şehir eserini edebiyatımızın ölümsüz eserleri arasında görür ve onun insan odaklı anlatımını örnek alır. Tanpınar'ın eserlerindeki derinlik ve estetik, Kalkan'ın kendi hikâyelerinde de insan ruhunu ve çevreyi betimleme biçiminde kendini gösterir. Kalkan'ın Tanpınar'dan aldığı bu etki, onun eserlerinde mekân ve insan ilişkisini güçlü bir şekilde işlemesine olanak tanır. Tanpınar'ın üslubundaki zarafet ve duygu yoğunluğu, Kalkan'ın anlatımına da yansımıştır. Bu nedenle, Emir Kalkan'ın edebi kişiliğinde Tanpınar'ın etkisi, onun hikâyelerine estetik ve derinlik katan bir unsur olarak öne çıkar. Tanpınar'ın izinden giden Kalkan, Türk edebiyatına özgün bir katkı sunar.

Emir Kalkan'ın edebi kişiliği, Dede Korkut'tan ve diğer önemli edebiyatçılardan aldığı ilhamla zenginleşmiştir. Kalkan, Dede Korkut'u Türk edebiyatının en ağır basan değerlerinden biri olarak görür ve onun destansı anlatımından etkilenir. Bunun yanı sıra, Reşat Nuri Güntekin, Refik Halit Karay, Ömer Seyfettin, Nazım Hikmet, Necip Fazıl ve Karacaoğlan gibi isimlerden de ilham alır. Son dönemde Urfalı Bekir Yıldız'ın hikâyelerine olan ilgisi, onun çağdaş edebiyatçılara da açık olduğunu gösterir. Bu isimlerin her biri, Kalkan'ın edebi kişiliğine farklı bir renk katmıştır. Örneğin, Ömer Seyfettin'in hikâyeciliği, Kalkan'ın kısa ve vurucu anlatım tarzını etkilemiş; Nazım Hikmet'in şiirsel dili ise onun duygu yoğunluğunu artırmıştır. Emir Kalkan'ın edebi kişiliğindeki bu çeşitlilik, onun farklı edebiyatçılardan beslenerek kendine özgü bir yol çizmesini sağlamıştır. Bu ilham kaynakları, Kalkan'ın eserlerini çok yönlü ve zengin kılar.

Kalkan'ın edebi beslenme kaynağı ağırlıklı olarak halk kültürüdür. Emir Kalkan'ın edebi kişiliğinde hikâye türüne olan tutkusu merkezi bir yer tutar. Kalkan, romanı kralın sofrasına benzeterek, içinde gereksiz ve abartılı unsurlar barındırdığını düşünür. Bunun yerine, kısa, özlü, anlamlı ve vurucu olan hikâyeyi tercih eder. Hikâyelerinde, kendi yaşadığı, gözlemlediği

veya beğendiği insanları ve olayları anlatır. Bu yaklaşımı, onun eserlerini kişisel ve samimi bir hale getirir. Kalkan'ın hikâyeleri, halkın içinden gelen ve onların duygularını yansıtan bir anlatıma sahiptir. Onun hikâye türüne olan bağlılığı, çağdaş edebiyat akımlarından uzaklaşarak kendine özgü bir edebi profil oluşturmasını sağlamıştır. Emir Kalkan'ın hikâyeye olan tutkusu, onun edebi kişiliğini kısa ve etkileyici anlatımlarla tanımlayan bir özelliktir. Bu tutku, onun eserlerini Türk edebiyatında özgün bir yere taşır. Kalkan, hem geleneksel hem de modern edebiyatın unsurlarını harmanlayarak özgün bir üslup geliştirir. Tanpınar, Dede Korkut ve diğer edebiyatçılardan aldığı ilhamı, kendi deneyimleriyle birleştirir. Hikâyeye türüne olan bağlılığı ve halk kültürüne duyduğu sevgi, onun edebi kimliğini şekillendirir. Kalkan'ın eserlerindeki samimiyet ve derinlik, onun edebiyat dünyasında "Halk Adamı" olarak anılmasını sağlar. Emir Kalkan'ın kendine özgü edebi profili, onun Türk edebiyatına özgün bir katkı sunduğunu gösterir.

Emir Kalkan hikâyelerinde kendi ifadesiyle bize hayatın ta kendisini anlatır. Hikâyelerinde insan, etiyile, kaniyla, canıyla, zaaflarıyla yer alır. Yaşam döngüsünde insan her şeyin ana kaynağıdır. Bu nedenle yaşam içerisinde kareler taşıyan hikâyeye, gerektiğinde bir çağlayan gibi akmalı, okuyucuyu peşine takıp götürmeli, uyandırmalı ve heyecanlandırmalıdır. Teferruata ve tasvire boğulmuş, geveze eserleri sevmeyen kalkan; hikâyelerinde kısa, özlü, anlamlı, etkileyici ve otantik bir anlatımı tercih eder. Kalkan'a göre hikâyenin kendisi, Dede Korkut hikâyelerinde, Oğuznâmelerde olduğu gibi Anadolu Türkünün ruh kökünü, köy ve kasaba Türklüğünün bakış açısını, duyma ve düşünme biçimini, hayallerini, heyecanlarını, beklenti ve hayal kırıklıklarını canlı bir şekilde sunmakla görevlidir. Anlatıcı da bu sorumlulukla kendi insanı evelemeden, gevelemeden anlatmak zorundadır.

Emir Kalkan'ın Türk Dügünü eserinde çeşitli yöreleriyle Anadolu insanının fakirliği nedeniyle yaşadığı toplumsal sorunlar dikkat çekici bir tema olarak öne çıkar. "Bereket Lokantası" hikâyesinde, şehir dışındaki köy garajı ve orada bulunan bir lokantanın hikâyesinin mekânı ve alanı olmasıyla fakir köylülerin ve işçilerin zorlu yaşam koşulları ve bu lokantaya mahkûm olmaları yöresel ağzın dğal lezetiyle sunulur. Kalkan hikâyede, çalışan köylülerin hayat mücadelesini gözler önüne serer. Ana fikir olarak emekleri sömürülen, fakir Türk köylüsünün bir de sorunlarını görmezden geldiği gerçeğini ifade etmeye çalışır. Emeğinin karşılığını alamayan ve bu gerçeklikle ortaya çıkan sömürülmüş fakirlik teması, eserde toplumsal duyarlılığı artırır. Böylece Kal-

kan, bir sorun olarak ortada duran sömürülen, fakir, kaderine razı, yoksul Anadolu köylüsünün toplum ve insan hayatındaki derin etkileri üzerinde insanları ve toplumu düşünmeye sevk eder.

Kalkan ana fikir olarak belirlediği emekleri sömürülen, fakir Türk köylüsünün durumunu anlatmak için konu olarak “Bereket Lokantası” hikâyesinde, köyün belediye garajında geçen ve Şükrü Efendi’nin lokantasında tek bir yemeği müşterilere sunma kurnazlığını hikâyesine konu edinerek anlatmaya çalışır. Lokanta sahibi, eski pehlivan Şükrü Efendi, “Aş vaa, Ekmek vaa!” diye yerel ağızla konuşarak iletişim kurduğu köylü müşterilerini kendi lokantasına çeker, ancak her siparişi kelle paça ve pilavla sonuçlandırır.

Hikâye, şehir dışındaki garajın köylülere getirdiği zorlukları ve bu durumu fırsata çeviren lokanta sahibinin pragmatizmini vurgular. Garaj, şehrin dışındadır ve zorunlu olarak köylüler köyün dışında bırakılmaktadır ve burası artık köylüler sadece bir ulaşım noktası değil, köylülerin zorunlu uğrak yeridir; bu da toplumsal bir eleştiri olarak öne çıkar. “Bereket Lokantası” hikâyesi, şehir dışındaki belediye garajının köylülere getirdiği zorlukları ele alır. Garaj, sadece bir ulaşım noktası değil, aynı zamanda bir çalışma alanıdır ve bu durumdan herkes şikâyetçidir. Ancak yönetim, bu sorunu çözmek için adım atmaz. Lokanta sahibi Şükrü Efendi, bu durumu lehine çevirerek işçilere tek tip yemek sunar ve zorunlu müşterilerinden kazanç sağlar. Hikâye, toplumsal ihmalkârlık ve bireysel pragmatizmi gözler önüne serer.

“Bereket Lokantası” hikâyesinin teması, fakirlik, çaresizlik, firstçılık, sahtekârlık ve halkın yaşadığı zorluklardır. Şehir dışındaki belediye garajının işçilere ve köylülere getirdiği sıkıntılar, lokanta sahibi Şükrü Efendi’nin bu durumu fırsat bilerek fırsatçılık yapmasıyla birleşir. Hikâye, çatışma olarak en plama çıkan şey; toplumsal ihmalkârlık ve bireysel çıkar çatışmasını ele alır. “Bereket Lokantası” hikâyesinde, fakir işçilerin çaresizliği ve masumluğu, Şükrü Efendi’nin fırsatçılığı karşısında örtülü bir şekilde vurgulanır. Garajın konunun köylülere getirdiği zorluklar ve lokantanın tek seçenek olması, toplumsal eşitsizlik ve çaresizliğin sessiz bir eleştirisidir. “Bereket Lokantası” hikâyesi, şehir dışında bulunan bir belediye garajında ve bu garajdaki Şükrü Efendi’nin lokantasında geçer. Garajın şehir dışına taşınması, köylülerin ve işçilerin yaşadığı rahatsızlığı vurgularken, lokanta, çaresiz müşterilerin zorunlu uğrak yeri olarak toplumsal eşitsizliği yansıtır. Mekân, hem bir çalışma alanı hem de sömürünün merkezi olarak işlenir.

“Bereket Lokantası”nın aslında ikincil karakteri

olan lokanta sahibi Şükrü Efendi, kurnaz bir karakterdir. (Kalkan, 2010: 10) kalkan bize Şükrü effendi hakkında fazla bilgi verilmez; pragmatik ve fırsatçı bir tip olarak tanıtır bunda da gayesi köylülerin zorunlulukla yaşadığı olumsuzlukları pekiştirerek bizlere konuya yerel ağız da katarak hissettirerek, köylülerle empati kurularak anlatmaktadır. Hikâyenin aslında birincil karakteri, köylü müşterilerdir, fakir, aç ve çaresiz işçilerdir. Başka lokanta olmadığı için Şükrü Efendi’nin yemeğini mecburen yerler. Bunlar hikâyede birer arkeip ve stereotip olarak temsil edilirler; bu tip: itiraz edemeyen, sömürülen kesimdir.

Dilin temel görevi insanlar arasında iletişim aracı olmasıdır. Edebi kişilik, dilin yalnızca iletişim aracı olmaktan öte, estetik ve duygusal bir araç haline gelmesini sağlar. Hikâyelerde dil, ritim, ahenk, imge ve metaforlarla zenginleşir. Bu süreçte, bireysel yaratıcılık dilin sanatsal unsurlarını öne çıkarır ve dil, yalnızca bilgi aktarmak yerine duygu, düşünce ve hayal gücünü ifade eden bir araca dönüşür. Bir yazarın, dönemin sosyal meselelerini hikâye edici bir anlatı ile ifade etmesi, dilin hem sanatsal hem de toplumsal bir boyut kazanmasını sağlar. Bu nedenle edebi eserler, yazıldıkları dönemin dil kullanımını, kelime dağarcığını, gramer yapısını ve kültürel bağlamını adeta bir belge gibi kaydeder. Bu eserler, dilin o dönemdeki gelişim seviyesini, hangi kelimelerin yaygın olduğunu, nasıl bir üslubun benimsendiğini ve toplumun dil aracılığıyla nasıl düşündüğünü gösterir. Bir yazarın dili, dönemin genel dil özelliklerini bireysel yaratıcılıkla harmanladığı için, dilin hem statik (o anki durumu) hem de dinamik (gelişim süreci) yönlerini anlamak için eşsiz bir fırsat sağlar. Bir yazarın eseri dönemin dilini, kültürünü ve toplumsal ruhunu yansıtır. Ancak bu yansıma, yazarın bireysel yorumuyla zenginleşir, bu da eseri daha değerli kılar.

Dilin yaratıcısı halktır. Genel halk dili, halkın oluşturduğu derinlikten beslenerek ona hizmet eden bir dildir. Bu dil, edebi dilin temelidir, ilk dayanağıdır. Edebi dil ise genel halk dilinin gelişiminin yeni bir aşamasıdır; onun olgunlaşmış biçimidir. Yazılı edebi dil, canlı dille, konuşma diliyle birlik içinde gelişip zenginleştiği gibi, her zaman folklor dili ve sözlü-sanatsal yaratıcılık diliyle de sıkı bir bağ içinde olmuş, ondan beslenmiştir. Halk dili bize çok hoş gelen, zevkimizi okşayan, idrakımızı meşgul eden kısa, küçük parçalı ancak anlamlı söz incileri bırakmıştır. Bu söz incileri, halkın ve bireylerin derin hayat gözlemlerinin olgun sanatsal örnekleridir. Onlarda bazen büyük bir tarihi hakikat korunup saklanır ya da önemli bir mesele sanatsal çözümünü bulur. Herhangi bir hakikat, yalnızca imgeli bir şekilde ifade

edildiğinde belirli bir edebi ve poetik niteliğe sahip olur.

Hikâyelerde yerel ağzın kullanımı, anlatının kültürel dokusunu zenginleştiren önemli bir iletişim aracıdır. Yerel ağız, bir bölgenin dilsel ve kültürel mirasını yansıtırken, hikâyenin geçtiği coğrafyanın ruhunu okuyucuya aktarır. Bu dil kullanımı, karakterlerin kimliklerini daha sahici kılarken, anlatının özgünlüğünü artırır. Emir Kalkan'ın Bereket Lokantası hikâyesi, yerel ağzın bu işlevini ustalıkla sergileyen bir örnektir. Yerel ağız, sadece bir dil özelliği olmanın ötesinde, toplumsal değerleri, gelenekleri ve insan ilişkilerini yansıtan bir köprü görevi görür. Okuyucu, bu sayede hikâyenin geçtiği mekân ve zaman dilimine daha kolay nüfuz eder. Ayrıca, yerel ağız, hikâyenin estetik boyutuna katkıda bulunarak dilin müzikalitesini öne çıkarır. Yerel ağzın hikâyelerdeki bu çok yönlü rolü, anlatının etkisini derinleştirir. Hikâyelerde yerel ağzın kullanımı, kültürel bir iletişim aracı olarak vazgeçilmezdir. Bu bağlamda, Bereket Lokantası üzerinden yerel ağzın işlevselliği, hikâye anlatımında kültürel bağlamın önemini gözler önüne serer.

Yerel ağız, hikâyelerde kültürel kimliğin bir yansıması olarak işlev görür. Bir bölgenin lehçesi, atasözleri, deyimleri ve günlük konuşma kalıpları, hikâyenin geçtiği toplumu daha iyi anlamayı sağlar. Özellikle Bereket Lokantası'nda, yerel ağzın kullanımı, karakterlerin sosyal statülerini ve yaşam biçimlerini ortaya koyar. Bu dil, hikâyenin geçtiği lokantanın atmosferini canlı bir şekilde tasvir eder. Yerel ağız, aynı zamanda okuyucunun hikâyeye duygusal bir bağ kurmasına olanak tanır.

Karakterlerin kullandığı ifadeler, onların samimiyetini ve iç dünyasını yansıtır. Bu özellik, hikâyenin inandırıcılığını artırırken, okuyucunun kendini anlatının bir parçası gibi hissetmesini sağlar. Yerel ağız, hikâyelerde kültürel kimliği güçlendiren bir unsur olarak öne çıkar. Bereket Lokantası'nda bu kullanım, hikâyenin kültürel derinliğini artırarak okuyucuyu etkiler.

Hikâyelerde yerel ağzın kullanımı, anlatının özgünlüğünü pekiştiren bir araçtır. Standart dilin yerine yerel ağzın tercih edilmesi, hikâyenin sıradanlıktan uzaklaşmasını sağlar.

Bereket Lokantası'nda, Emir Kalkan'ın yerel ifadelerle zenginleştirdiği diyaloglar, hikâyeyi benzersiz kılar. Bu diyaloglar, karakterlerin ruh hallerini ve ilişkilerini daha çarpıcı bir şekilde yansıtır. Yerel ağız, aynı zamanda hikâyenin geçtiği dönemin ve coğrafyanın tarihsel dokusunu korur. Okuyucu, bu sayede anlatının geçtiği zaman dilimini daha iyi kavrar. Ayrıca, yerel ağız, hikâyenin dil estetiğini güçlendirerek edebi bir tat su-

nar. Yerel ağzın özgünlük katma gücü, hikâyenin etkisini artırır. Bereket Lokantası, bu yönüyle yerel ağzın anlatıya kattığı özgünlüğü başarıyla örnekler.

Yerel ağız, hikâyelerde toplumsal dinamikleri yansıtmının etkili bir yoludur. Toplumların sosyal yapısı, sınıf farklılıkları ve günlük yaşam pratikleri, yerel ağız aracılığıyla hikâyelerde hayat bulur. Bereket Lokantası'nda, lokantaya gelen farklı karakterlerin konuşma tarzları, onların toplumsal konumlarını açıkça ortaya koyar. Bu konuşmalar, toplumun farklı kesimlerinin bir araya geldiği bir mekânın çeşitliliğini yansıtır. Yerel ağız, aynı zamanda toplumsal çatışmaları ve dayanışmaları görünür kılar. Hikâyede, karakterlerin kullandığı ifadeler, onların hayata bakış açılarını ve değerlerini ortaya çıkarır. Bu, okuyucunun toplumu daha derinlemesine anlamasını sağlar. Yerel ağız, toplumsal dinamikleri aktarmada güçlü bir araçtır. Bereket Lokantası, bu bağlamda yerel ağzın toplumsal yansımalarını ustalıkla işler.

Hikâyelerde yerel ağzın kullanımı, duygusal bağ kurmayı kolaylaştırır. Yerel ifadeler, karakterlerin içtenliğini ve samimiyetini okuyucuya hissettirir. Bereket Lokantası'nda, karakterlerin günlük konuşma dili, onların sevinçlerini, hüznelerini ve umutlarını yansıtır. Bu dil, okuyucunun hikâyeye duygusal olarak yaklaşmasını sağlar. Yerel ağız, aynı zamanda nostaljik bir etki yaratarak okuyucuyu geçmişe götürebilir. Özellikle belirli bir bölgeye özgü ifadeler, o bölgenin kültürel hafızasını canlandırır. Bu, hikâyenin duygusal etkisini artırır. Yerel ağız, duygusal bağ kurmada önemli bir rol oynar. Bereket Lokantası, yerel ağzın bu işlevini kullanarak okuyucunun hikâyeye bağlanmasını sağlar.

Yerel ağız, hikâyelerde dilin estetik potansiyelini ortaya çıkarır. Bölgesel ifadelerin ritmi, tonu ve melodisi, hikâyeye müzikal bir nitelik katar. Bereket Lokantası'nda, yerel ağzın akıcı ve renkli kullanımı, anlatının edebi değerini yükseltir. Bu dil, hikâyenin geçtiği mekânın atmosferini güçlendirirken, okuyucuya estetik bir deneyim sunar. Yerel ağız, aynı zamanda dilin yaratıcı kullanımına olanak tanır. Yazar, yerel ifadelerle hikâyeye özgün bir tat katarak anlatıyı zenginleştirir. Bu, hikâyenin sadece içerik değil, aynı zamanda biçim açısından da etkileyici olmasını sağlar. Yerel ağız, hikâyelerde estetik bir boyut kazandırır. Bereket Lokantası, bu estetik katkıyı yerel ağzın incelikli kullanımıyla gösterir.

Hikâyelerde yerel ağzın kullanımı, anlatının gerçekçiliğini artırır. Yerel ağız, hikâyenin geçtiği coğrafyaya ve topluma özgü detayları yansıtarak inandırıcılığı güçlendirir. Bereket Lokantası'nda, karakterlerin konuşma tarzları, onların yaşam koşullarını ve çevrelerini gerçekçi

bir şekilde tasvir eder. Bu dil, hikâyenin geçtiği lokantanın günlük hayatını okuyucuya adeta yaşatır. Yerel ağız, aynı zamanda karakterlerin psikolojik derinliğini ortaya koyar. Onların kullandığı ifadeler, iç dünyalarını ve duygularını daha iyi anlamayı sağlar. Bu, hikâyenin gerçeklik algısını güçlendirir. Yerel ağız, anlatının gerçekçiliğini pekiştiren bir unsurdur. Bereket Lokantası, yerel ağzın bu işlevini kullanarak hikâyeyi daha inandırıcı kılar.

Yerel ağız, hikâyelerde kültürel belleğin korunmasına katkıda bulunur. Bölgesel dil özellikleri, bir toplumun tarihini, geleneklerini ve yaşam biçimlerini gelecek nesillere aktarır. Bereket Lokantası'nda, yerel ağzın kullanımı, hikâyenin geçtiği bölgenin kültürel mirasını yansıtır. Bu dil, okuyucuya o bölgenin tarihsel ve toplumsal dokusunu tanıtır. Yerel ağız, aynı zamanda dil çeşitliliğini koruma misyonu taşır. Hikâyelerde kullanılan yerel ifadeler, bu çeşitliliğin edebiyattaki yansımasıdır. Bu, kültürel belleğin canlı tutulmasına yardımcı olur. Yerel ağız, kültürel belleğin korunmasında önemli bir rol oynar. Bereket Lokantası, yerel ağzın bu işlevini vurgulayarak kültürel mirası öne çıkarır.

Hikâyelerde yerel ağzın kullanımı, anlatının evrensel ve yerel unsurlarını birleştiren bir köprüdür. Yerel ağız, hikâyeyi belirli bir coğrafyaya bağlarken, insan deneyimlerinin evrenselliğini de ortaya koyar. Bereket Lokantası'nda, yerel ağzın kullanımı, hikâyeyi bölgesel bir bağlama oturturken, aynı zamanda insan ilişkilerinin evrensel temalarını işler. Bu dil, okuyucunun hem yerel kültürü tanımasını hem de evrensel duygulara bağlanmasını sağlar. Yerel ağız, hikâyenin hem özgün hem de kapsayıcı olmasını sağlar. Bu, anlatının geniş bir kitleye hitap etmesine olanak tanır. Yerel ağız, hikâyelerde yerel ve evrensel unsurları birleştirir.

Şakir Efendi, Emir Kalkan'ın "Bereket Lokantası" hikâyesinde hem bireysel hem de sembolik bir karakter olarak parlar. O, otoriter ama babacan, kıvrak zekâlı, mizahi ve geleneksel bir Anadolu esnafıdır. Afyon ağzıyla konuşması, pehlivanlık geçmişi ve kelle paça dayatması, onu Afyokarahisar kültürünün otantik bir temsilcisi yapar.

Kalkan'ın hikâye anlayışına uygun olarak, Şakir'in nutukları kısa, vurucu ve toplumsal eleştirilerle doludur. Şakir Efendi, Kalkan'ın "insanı en doğal haliyle" sunma hedefini başarıyla yerine getirirken, köy-kent sorunları, değişim ve yozlaşma gibi temaları mizahi bir şekilde işleyen unutulmaz bir karakterdir.

Afyon ağzı, Türkçenin Batı Anadolu ağzıların arasında yer alan ve Afyokarahisar ile çevresinde konuşulan bir yöresel ağzdır. Bu ağzın, hem fonetik hem de sözcük-

sel özellikleriyle dikkat çeker ve Anadolu Türkçesinin zengin kültürel dokusunu yansıtır. Emir Kalkan'ın "Bereket Lokantası" hikâyesinde Afyon ağzının kullanımı, Şakir Efendi karakterinin otantikliğini güçlendirir ve hikâyenin mizahi tonunu destekler.

Afyon Ağzının "Bereket Lokantası" Hikâyesindeki Yansımaları

Emir Kalkan, Afyon ağzını Şakir Efendi'nin dilinde ustalıkla kullanarak hikâyenin otantikliğini ve mizahi tonunu güçlendirir. Şakir'in "Aş vaa! Ekmek vaa!" sloganı, Afyokarahisar ağzında /r/ ünsüzünün düşmesi sebebiyle ortaya çıkan ünlü uzatmalarını (var > vaa) açıkça gösterir. Bu, hem ritmik bir etki yaratır hem de Şakir'in sesini bir esnaf çığırtkanlığına dönüştürür. Benzer şekilde, "<gii içeri" (gir içeri) ifadesi, /r/ sesinin düşmesi sebebiyle /i/ sesi uzamaktadır. "Sen şimdi baa bak!" diyalogunda:"şimdi" /ş/ sesi /s/ olarak teleffuz edilirken /m/ sesinin /n/ sesine dönüşmesi ünsüz değişimleri ile hem söylemde kolaylık hem de melodik ve ototrite bir tonlamayla mana zenginliği yaratılmıştır; "bana" kelimesinde nazal /ng/ sesinin dülmesi ile /a/ ünlüsünün uzaması da tipik bir örnektir ve bu durum özellikle hikâyede melodik bir tonlamaya da dönüşmektedir. Şakir'in nutuklarında bu melodik biraz da abartılı ve teatral ton, Afyon ağzının vurgulu ve ritmik konuşma tarzını doğal haliyle tanıtarak karaktere canlılık kazandırmıştır ve köylülerle sloganik kurduğu ilişkide dili etkili bir iletişim aracı olarak kullanmıştır. "Naa gibi soan" ifadesinde yine /r/ ünsüzü düşerek a ünlüsünü uzatmış, "soğan" kelimesindeki yumuşak /ğ/ ünsü düşerek /o/ ünlüsünü uzatmıştır, yine "kaa gibi turp" "kar" kelimesindeki /r/ sesi düşerel kalın /a/ ünlüsünü uzatmıştır. Burada "gibi" edatırla yapılan benzetmeler de betimleyici bir iadade olarak anlatıya ve hikâyeye görsellik katmıştır. Ünsüz Değişimleri: "Gubarısın" (kurbanısın) ifadesi, "k" sesinin "g"ye dönüşümünü ve yöresel telaffuzu yansıtır.

2. Yöresel Kelimeler ve İfadeler

Tarım ve Köy Yaşamına Özgü Kelimeler: Hikâyede geçen "tevek" (salatalık), "zavrak" (yaprak), "küfe" (sepet) gibi kelimeler, Afyon ağzının tarım kültürüyle bağlantısını gösterir. Şakir'in köylülerin emeklerini tarif ederken kullandığı bu kelimeler, hikâyeyi yerel bir bağlama oturtur.

Mecaz ve Argo: "Cart curt" (bağırıp çağırma), "piknekiyor" (boş duruyor), "genire genire" (rahatlayarak) gibi ifadeler, Afyon ağzının renkli ve mizahi yönünü yansıtır. Bu ifadeler, Şakir'in konuşmasını

Betimleyici İfadeler: Afyon ağzının abartılı ve canlı betimleme tarzını gösterir. Bu, hikâyenin görselliğini ve

mizahi etkisini artırır.

Şakir'in nutukları, Afyon ağzının kısa, vurucu ve doğrudan cümle yapısını yansıtır. Örneğin, "Ne senin tas kebab dediğin, üç tinke et!" ifadesi, hem eleştirel hem de etkili bir üslubu sergiler. Bu, Emir Kalkan'ın "vurdu mu yıkan" anlatım tarzıyla uyumludur. Şakir'in müşterilere hitap ederken kullandığı "Baa bak!" veya "De baa!" gibi ifadeler, Afyon ağzının samimi ve otoriter hitap tarzını yansıtır. Bu, Şakir'in hem bilge hem de otoriter karakterini güçlendirir.

Afyon ağzı, Şakir Efendi'yi Kayseri ve Afyonkarahisar'ın taşra kültürünün otantik bir temsilcisi yapar. Onun dili, hikâyeyi Anadolu'nun günlük yaşamına bağlar ve okuyucuda tanıdıklık hissi uyandırır.

Mizahi Ton: Afyon ağzının abartılı, melodik ve renkli yapısı, hikâyenin mizahi tonunu destekler. Şakir'in "Aş vaa! Ekmek vaa!" sloganı ve nutukları, bu ağzın teatral yönünü kullanarak okuyucuyu eğlendirir. Toplumsal Eleştiri: Şakir'in Afyon ağzıyla verdiği nutuklar, tüketim alışkanlıklarından köy-kent sorunlarına kadar toplumsal eleştirileri taşır. Örneğin, köylülerin pahalı yemek taleplerini eleştirirken kullandığı "Allah'tan gorkmıdan çoluğun çocuğun nafakası bi küfe hıyarı nasıl bi tas kebabına veriisin ha?" ifadesi, hem yöresel dili hem de eleştirel bir bakışı birleştirir. Kültürel Kimlik: Afyon ağzı, Şakir'in geleneksel değerleri savunan bir esnaf olduğunu vurgular. Kelle paça gibi yerel bir yemeği dayatması, Afyon ağzının sade ve güçlü kültürel kimliğiyle uyumludur.

Afyon ağzı, "Bereket Lokantası" hikâyesinde Şakir Efendi'nin karakterini ve hikâyenin atmosferini şekillendiren temel unsurlardan biridir. Emir Kalkan'ın yöresel ağızları ustalıkla kullanma yeteneği, Şakir'in dilinde açıkça görülür. Afyon ağzının fonetik (ünlü uzatmaları, ünsüz değişimleri), sözcüksel (tevek, zavrak, küfe) ve üslup (kısa, vurucu, teatral) özellikleri, hikâyeyi hem otantik hem de mizahi kılar. Bu ağız, Şakir'in otoriter ama babacan, bilge ama alaycı karakterini güçlendirirken, hikâyenin Kayseri ve Anadolu taşra kültürünü yansıtmaya amacına hizmet eder.

Afyon ağzı, aynı zamanda hikâyenin toplumsal eleştirilerini taşıyan bir araçtır. Şakir'in nutukları, köy garajının şehir dışına taşınması gibi modernleşme sorunlarını ve köylülerin ekonomik çaresizliklerini yerel bir dille eleştirir. Ancak ağzın abartılı ve mizahi kullanımı, bu eleştirileri sert olmaktan uzak tutar; okuyucuya nostaljik ve eğlendirici bir deneyim sunar. Sonuç olarak, Afyon ağzı, hikâyenin hem sanatsal hem de kültürel değerini artıran, Şakir Efendi'yi unutulmaz kılan ve Emir Kalkan'ın "ağıtlara özenen" anlatım

tarzını somutlaştıran bir unsurdur.

Sonuç

Emir Kalkan'ın edebi kişiliği, halk kültürüne olan derin bağlılığı ve yerel ağızların ustalıkla kullanımıyla Türk edebiyatında kendine özgü bir yer edinmiştir. "Bereket Lokantası" hikâyesi, Afyonkarahisar ağzının hikâye anlatımındaki çok yönlü işlevselliğini gözler önüne serer. Yerel ağız, hikâyenin otantikliğini artırırken, Şükrü Efendi gibi karakterlerin toplumsal eleştirileri mizahi ve etkileyici bir şekilde aktarmasını sağlar. Kalkan'ın halk dilinden beslenen anlatımı, Anadolu insanının ruhunu ve yaşam mücadelesini canlı bir şekilde yansıtır, böylece okuyucuda hem nostaljik hem de eleştirel bir farkındalık yaratır.

Yerel ağzın hikâyelerdeki rolü, yalnızca dilsel bir özellik olmanın ötesine geçer; dilin estetik ve duygusal potansiyelini artırır. "Bereket Lokantası"nda Şükrü Efendi'nin Afyon ağzıyla konuşması, hikâyenin geçtiği taşra kültürünü canlı bir şekilde tasvir eder. Bu dil, karakterlerin sosyal statülerini ve yaşam koşullarını gerçekçi bir şekilde yansıtırken, aynı zamanda hikâyeye müzikal bir ritim ve mizahi bir ton katar. Kalkan'ın bu ağzı kullanmadaki başarısı, hikâyeyi hem yerel hem de evrensel bir bağlama oturtur.

Kalkan'ın edebi yaklaşımı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Dede Korkut ve diğer Türk edebiyatı ustalarından aldığı ilhamla zenginleşmiştir. Bu ilham, onun hikâyelerinde insan odaklı, kısa ve vurucu bir anlatım tarzına dönüşmüştür.

"Bereket Lokantası", fakirlik ve sömürü gibi toplumsal sorunları, yerel ağzın samimi ve renkli üslubuyla ele alarak okuyucuyu hem düşündürür hem de duygusal bir bağ kurmasını sağlar. Yerel ağız, hikâyenin kültürel belleğini korurken, aynı zamanda anlatımın estetik değerini yükseltir.

Emir Kalkan'ın "Bereket Lokantası" hikâyesi, yerel ağzın hikâye anlatımındaki gücünü ve kültürel önemini ortaya koyan bir başarıdır. Afyon ağzının melodik ve teatral özellikleri, Şükrü Efendi'nin karakterini unutulmaz kılar ve hikâyenin toplumsal eleştirilerini güçlendirir.

Kalkan'ın halk kültürüne olan tutkusunu, onun eserlerini Türk edebiyatında özgün ve kalıcı bir konuma taşır. Yerel ağızların edebiyattaki bu etkili kullanımı, Kalkan'ın edebi mirasının gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Kaynaklar

AVŞAR, İmdat (2015), "Öteyüze Göçen Bilge: Emir Kalkan", Türk Edebiyatı Dergisi, İstanbul.

ANTİK VE ORTA ÇAĞDA ASTROLOJİ TEMELİNDE DRUIDİK ASTROLOJİ

Serap YILDIZ

Özet

Druidik astroloji, Kelt kültürünün manevi ve kozmolojik anlayışını yansıtan, yıldızları doğanın döngüleriyle uyumlu bir rehber olarak gören bir sistemdir. Antik Hint-Avrupa mirasına dayanan bu astroloji, Vedic, Yunan ve Babil sistemleriyle ortak unsurlar taşır; beş element ve üç nitelik gibi kavramlarla evreni anlamaya çalışır. Keltler, gökyüzünü kehanet ve bilgelik kaynağı olarak kullanmış, yıldızları insan ruhunun evrendeki yerini aydınlatan aynalar olarak görmüştür. Druidler, tarım, ritüeller ve ruhsal yolculuklar için göksel hareketleri yorumlamıştır. Coligny Takvimi, bu sistemin pratik uygulamasını belgeleyen önemli bir arkeolojik buluntudur. Kelt zodyağı, modern astrolojiden farklı bir ev sistemi kullanır ve hayvan sembolleri, ay menzilleri gibi özgün unsurlarla zenginleşir. Mitolojik tanrılar ve ağaç sembolizmi, Kelt astrolojisinin manevi derinliğini artırır. Modern çağda, Robert Graves gibi yazarların spekülasyonları Druidik astrolojiyi yanlış tanıtmış, ancak arkeolojik kaynaklar özgün yapısını ortaya koymaktadır. Bu sistem, doğayla uyumlu bir dünya görüşü sunarak, evreni bir bilinç alanı olarak algılar ve tıbbi astroloji, yoganın uygulamaları gibi pratiklerle bireyin kozmik bağlantısını güçlendirir. Kelt astrolojisi, diğer antik sistemlerle kültürler arası bir köprü kurar ve modern manevi arayışlara ilham verir. Gelecek araştırmalar, bu mirasın evrensel değerini daha iyi anlamayı sağlayabilir. Druidik astroloji, insanlığın kozmosla bağını hatırlatan bir bilgelik sunar.

Anahtar Kelimeler:

Druidik astroloji, Kelt kültürü, Kozmoloji, Yıldızlar, Doğanın döngüleri, Hint-Avrupa mirası, Vedic astroloji, Coligny Takvimi, Zodyak sistemi, Beş element, Üç nitelik, Manevi rehber, Hayvan sembolizmi, Ay menzilleri, Mitoloji, Arkeolojik buluntular, Kelt tanrıları, Kozmik zihin, Tıbbi astroloji, Modern yanlış anlamalar

Abstract

Druidic astrology, reflecting the spiritual and cosmological understanding of Celtic culture, is a system that views stars as a guide in harmony with nature's cycles. Rooted in the ancient Indo-European heritage, it shares common elements with Vedic, Greek, and Babylonian systems, using concepts like the five elements and three qualities to comprehend the universe. The Celts used the sky as a source of divination and wisdom, seeing stars as mirrors illuminating the human soul's place in the cosmos. Druids interpreted celestial movements for agriculture, rituals, and spiritual journeys. The Coligny Calendar is a significant archaeological artifact documenting the practical application of this system. The Celtic zodiac employs a unique house system distinct from modern astrology, enriched with animal symbolism and lunar mansions. Mythological gods and tree symbolism deepen the spiritual dimension of Celtic astrology. In modern times, speculations by authors like Robert Graves have misrepresented Druidic astrology, but archaeological sources reveal its authentic structure. This system offers a worldview aligned with nature, perceiving the universe as a field of consciousness and strengthening the individual's

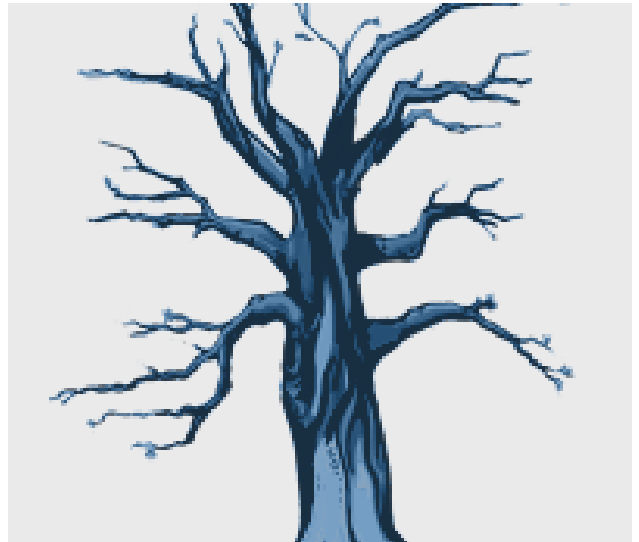
cosmic connection through practices like medical astrology and yogic traditions. Celtic astrology serves as a cultural bridge with other ancient systems and inspires modern spiritual quests. Future research may further illuminate the universal value of this heritage. Druidic astrology offers wisdom that reminds humanity of its connection to the cosmos.

Keywords:

Druidic astrology, Celtic culture, Cosmology, Stars, Nature's cycles, Indo-European heritage, Vedic astrology, Coligny Calendar, Zodiac system, Five elements, Three qualities, Spiritual guide, Animal symbolism, Lunar mansions, Mythology, Archaeological findings, Celtic gods, Cosmic mind, Medical astrology, Modern misconceptions

Giriş

Astroloji, insanlığın evrenle bağ kurma arzusunun bir yansıması olarak, tarih boyunca farklı kültürlerde derin izler bırakmıştır. Druidik astroloji, Kelt kültürünün eşsiz manevi ve

kozmojik anlayışını temsil eder; yıldızları, doğanın döngüleriyle uyumlu bir rehber olarak görerek bireyin ruhsal yolculuğunu aydınlatır (Boutet, 2010, s. 3). Bu sistem, antik dünyanın evrensel bilgeliğiyle Keltlerin doğayla bütünleşik

yaşam felsefesini birleştirir.

Keltlerin astrolojik anlayışı, gökyüzünü bir kehanet ve bilgelik kaynağı olarak ele alır. Druidler, yıldızların hareketlerini yalnızca tarım veya ritüeller için değil, aynı zamanda insan ruhunun evrendeki yerini anlamak için bir araç olarak kullanmıştır (Frawley, 2005, s. 6). Bu yaklaşım, Keltlerin evreni bir bilinç alanı olarak görme eğilimini yansıtır ve onların astrolojisini diğer antik sistemlerden ayıran özgün bir özellik sunar.

Druidik astrolojinin kökenleri, Hint-Avrupa kültürlerinin ortak mirasına dayanır. Vedik, Yunan ve Babil astrolojisiyle paylaşılan unsurlar, bu sistemin evrensel bir bağlamda nasıl şekillendiğini gösterir (Graves, 1990, s. 10). Keltler, bu ortak mirası kendi mitolojik ve doğal sembollerıyla zenginleştirerek, astrolojiyi manevi bir rehber olarak geliştirmiştir.

Bu makale, Druidik astrolojinin tarihsel ve kültürel kökenlerini, diğer antik sistemlerle bağlantılarını ve modern dünyadaki yankılarını incelemeyi amaçlar. Arkeolojik buluntular ve mitolojik kaynaklar ışığında, bu sistemin özgün yapısını ortaya koyarak, Kelt mirasının evrensel değerini vurgulamayı hedefler (Boutet, 2010, s. 9).

Astroloji, insanlığın evrenle bağ kurma arzusunun bir yansıması olarak, tarih boyunca farklı kültürlerde derin izler bırakmıştır. Antik toplumlarda yıldızlar, yalnızca göksel cisimler değil, aynı zamanda insan yaşamını ve ruhsal yolculuğu yansıtan aynalar olarak görülmüştür. Druidik astroloji, Kelt kültürünün eşsiz manevi ve kozmolojik anlayışını temsil eder; yıldızları, doğanın döngüleriyle uyumlu bir rehber olarak ele alarak bireyin evrendeki yerini aydınlatır (Boutet, 2010: 3). Keltlerin astrolojik anlayışı, gökyüzünü bir kehanet ve bilgelik kaynağı olarak değerlendirir. Druidler, yıldızların hareketlerini yalnızca tarım veya ritüeller için değil, aynı zamanda insan ruhunun kozmik bağlantısını anlamak için bir araç olarak kullanmıştır. Bu yaklaşım, Keltlerin evreni bir bilinç ve karma alanı olarak görme eğilimini yansıtır ve Druidik astrolojiyi diğer antik sistemlerden ayıran özgün bir özellik sunar (Frawley, 2005: 6).

Druidik astrolojinin kökenleri, Hint-Avrupa kültürlerinin ortak mirasına dayanır. Vedik, Yunan

ve Babil astrolojisiyle paylaşılan beş element ve üç nitelik sistemi, bu kültürlerin evreni anlama çabasındaki ortaklığını gösterir. Keltler, bu mirası kendi mitolojik sembolleri ve doğayla bütünleşik yaşam felsefesiyle zenginleştirerek, astrolojiyi manevi bir rehber olarak geliştirmiştir (Graves, 1990: 10).

Modern çağda, Druidik astroloji genellikle Robert Graves gibi yazarların spekülasyonlarıyla yanlış anlaşılmıştır. Bu yorumlar, Kelt astrolojisinin özgün yapısını gölgelemiş ve popüler kültürde yanıltıcı bir imaj yaratmıştır. Oysa arkeolojik buluntular, özellikle Coligny Takvimi, Druidlerin göksel döngüleri nasıl yapılandığını ve bu bilgiyi günlük yaşamda nasıl kullandığını açıkça ortaya koyar (Boutet, 2010: 8).

Bu makale, Druidik astrolojinin antik ve Orta Çağ bağlamındaki yerini, diğer kültürlerle karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlar. Kelt astrolojisinin özgün yapısını arkeolojik ve mitolojik kaynaklar ışığında ortaya koyarak, modern yanlış anlamaları düzeltmeyi ve bu sistemin evrensel değerini vurgulamayı hedefler. Böylece, Kelt mirasının insanlığın kozmik bağlantısını anlamada sunduğu derin bilgelik yeniden keşfedilecektir (Frawley, 2005: 7).

I. Druidik Astrolojinin Kökleri ve Bağlamı

1. Astrolojinin Antik Kökenleri

Astroloji, insanlık tarihinin en eski bilimlerinden biri olup, gökyüzünün düzenini anlamak için kullanılan bir sistemdir. Astroloji, evreni bir bilinç ve karma alanı olarak görerek, farklı kültürlerde benzer temellerle şekillenmiştir. Antik toplumlarda yıldızlar, yalnızca göksel cisimler değil, aynı zamanda insan yaşamını ve ruhsal yolculuğu yansıtan aynalar olarak kabul edilirdi. Bu anlayış, zaman ve mekânı birleştiren bir kozmolojik çerçeve sunar. Keltler, Hintliler ve diğer Hint-Avrupa halkları, astrolojiyi doğayla uyumlu bir şekilde anlamışlardır. Örneğin, yıldızların hareketleri, tarım döngülerinden dini ritüellere kadar günlük yaşamı yönlendirmiştir. Astroloji, bu kültürlerde mitoloji ve maneviyatla iç içe bir bilim olarak gelişmiştir. Özellikle Kelt Druidleri, yıldızları ruhsal rehberler olarak görmüş ve evrenle derin bir

bağ kurmuştur. Astroloji, antik dünyada evrensel bir bilim olarak, insanlığın kozmosla ilişkisini anlamada temel bir rol oynamıştır (Frawley, 2005: 4).

2. Druidik Astrolojinin Tanımı

Druidik astroloji, Kelt kültürünün kozmolojik ve manevi anlayışını yansıtan, Hint-Avrupa astroloji geleneğinin bir dalıdır. Bu sistem, yıldızları ruhun aynaları olarak görerek, bireyin evrenle bağlantısını vurgular. Druidler, doğanın döngüleriyle uyumlu bir bilgelik geliştirmişlerdir. Gökyüzü, onların dünya görüşünde merkezi bir yer tutar ve yıldızlar, manevi rehberler olarak kabul edilir. Bu astroloji, yalnızca göksel olayları değil, aynı zamanda insan ruhunun yolculuğunu anlamayı amaçlar. Keltler, yıldızların hareketlerini, yaşamın anlamını çözmek için bir araç olarak kullanmışlardır. Coligny Takvimi gibi buluntular, bu sistemin pratikte nasıl uygulandığını gösterir. Druidik astroloji, modern astrolojiden farklı olarak, doğayla daha bütüncül bir ilişki kurar. Druidik astroloji, Kelt kültürünün doğayla uyumlu manevi anlayışını yansıtan benzersiz bir sistemdir (Boutet, 2010: 7).

3. Kelt Kültüründe Kozmoloji

Kelt kozmolojisi, evreni bir bilinç ve karma alanı olarak algılar. Yıldızlar, Keltler için ruhsal rehberler olarak görülür ve Druidik astrolojinin temelini oluşturur. Bu anlayış, Keltlerin doğayla derin bir bağ kurmasını sağlar. Gökyüzü, onların mitolojisinde kutsal bir alan olarak kabul edilir. Yıldızlar, yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda manevi bir anlam taşır. Keltler, evrenin döngüsel doğasını, tarım ve ritüellerle ilişkilendirmiştir. Bu kozmolojik bakış açısı, Druidlerin astrolojik uygulamalarını şekillendirmiştir. Örneğin, ay menzilleri, yaşamın döngüsel ritimlerini anlamada kullanılmıştır. Kelt kozmolojisi, Druidik astrolojinin doğayla uyumlu bir manevi sistem olarak gelişmesini sağlamıştır (Frawley, 2005: 5).

4. Hint-Avrupa Astroloji Bağlantıları

Hint-Avrupa astrolojisi, farklı kültürlerde ortak unsurlara sahip bir sistemdir. Druidik astroloji, Vedic ve Yunan astrolojisiyle paylaşılan beş element ve üç nitelik sistemiyle bağlantılıdır. Bu unsurlar, evrenin temel yapı taşlarını anlamada

bir çerçeve sunar. Keltler, bu sistemi doğayla uyumlu bir şekilde uyarlamıştır. Beş element (ateş, su, hava, toprak, eter), evrenin fiziksel ve manevi yönlerini temsil eder. Üç nitelik (hareket, sabitlik, dönüşüm), yaşamın dinamiklerini açıklar. Vedic astrolojiyle benzerlikler, ortak bir Hint-Avrupa mirasına işaret eder. Keltler, bu unsurları ritüeller ve astrolojik yorumlarla birleştirmiştir. Druidik astroloji, Hint-Avrupa geleneğinin evrensel unsurlarını Kelt kültürüne özgü bir şekilde yansıtır (Boutet, 2010: 10).

5. Zodyağın Kökeni

Zodyak, on iki burçtan oluşan bir göksel sistemdir. Zodyağın kökeni, Babil, Hindistan ve Kelt kültürleri arasında karmaşık bir etkileşimle şekillenmiştir. Genellikle Babil'e atfedilse de, Keltler ve Hintliler bu sistemin oluşumunda önemli bir rol oynamıştır. Keltler, zodyak terimlerini Yunan öncesi dönemde geliştirmiştir. Hindistan'da, hayvan işaretleri ve on iki parçalı göksel çark, erken dönemlerde belgelenmiştir. Babil, daha büyük Hint kültürüyle ticaret yapmıştır ve fikirler genellikle Hindistan'dan Babil'e doğru akmıştır. Kelt zodyağı, bağımsız bir geleneğe işaret eder. Zodyağın kökeni, kültürler arası etkileşimlerin karmaşık bir ürünüdür ve Keltlerin katkısı göz ardı edilmemelidir (Frawley, 2005: 6).

6. Coligny Takvimi

Coligny Takvimi, Fransa'da keşfedilen bir Kelt takvimidir. Bu takvim, Kelt astrolojisinin zaman anlayışını ve yıldızlarla ilişkisini belgeleyen temel bir kaynaktır. Druidler, göksel döngüleri yapılandırmak için bu takvimi kullanmıştır. Takvim, ay menzillerini ve mevsimsel döngüleri içerir. Bu, Keltlerin zamanı döngüsel bir bilinç olarak algıladığını gösterir. Takvim, tarım ve dini ritüellerle uyumlu bir şekilde tasarlanmıştır. Arkeolojik bir buluntu olarak, Kelt astrolojisinin pratik uygulamalarını anlamada eşsiz bir kaynaktır. Coligny Takvimi, Druidik astrolojinin zaman ve kozmos anlayışını aydınlatır (Boutet, 2010: 12).

7. Astrolojinin Evrenselliği

Astroloji, antik dünyada evrensel bir bilim olarak gelişmiştir. Keltler, Yunanlar ve Hintliler, yıldızları tanrılar ve manevi güçlerle ilişkilendirmiştir, bu

da astrolojinin kültürel derinliğini artırır. Her kültür, astrolojiyi kendi mitolojisiyle birleştirmiştir. Kelt tanrı ve tanrıçaları, gezegenlerle bağlantılıdır. Vedik sistemde, yıldızlar karma ve ruhsal yolculukla ilişkilendirilir. Yunan astrolojisi, Babil unsurlarını entegre etmiştir. Kelt astrolojisi, bu evrensel çerçeveye özgün bir katkı sunar. Astroloji, antik kültürlerin ortak manevi mirasının bir yansımasıdır (Graves, 1990: 15).

8. Modern Yanlış Anlamalar

Druidik astroloji, modern çağda sıklıkla yanlış anlaşılmuştur. Robert Graves gibi yazarların spekülasyonları, Kelt astrolojisinin özgün yapısını gölgelemiştir. Bu yorumlar, popüler kültürde yanıltıcı bir imaj yaratmıştır. Graves'in çalışmaları, Kelt mitolojisini romantize etmiştir. Özgün Kelt astrolojisi, arkeolojik ve mitolojik kaynaklara dayanır. Modern yazarlar, bu kaynakları yeterince incelememiştir. Boutet, Druidik astrolojinin otantik yapısını ortaya koymaya çalışmıştır. Druidik astrolojinin özgünlüğünü anlamak için modern spekülasyonlardan uzak durulmalıdır (Boutet, 2010: 8).

9. Makalenin Amacı

Bu makale, Druidik astrolojinin tarihsel ve kültürel bağlamını incelemeyi hedefler. Kelt astrolojisinin özgün yapısını ortaya koyarak, modern yanlış anlamaları düzeltmeyi ve evrensel değerini vurgulamayı amaçlar. Makale, Kelt astrolojisini diğer Hint-Avrupa sistemleriyle karşılaştırır. Arkeolojik buluntular ve mitolojik kaynaklar, bu incelemenin temelini oluşturur. Druidik astroloji, doğayla uyumlu bir bilgelik sunar. Bu çalışma, Kelt mirasının modern dünyada yeniden canlanmasına katkıda bulunmayı hedefler. Makale, Druidik astrolojinin antik ve modern dünyadaki önemini aydınlatmayı amaçlar (Frawley, 2005: 7).

II. Gelişme: Druidik Astrolojinin Unsurları ve Etkileşimleri

1. Druidik Astrolojinin Temelleri

Druidik astroloji, Kelt kültürünün kozmolojik sistemidir. Bu sistem, yıldızları manevi rehberler olarak görerek doğayla uyumlu bir dünya görüşüne dayanır. Gökyüzü, Keltler için kutsal bir alan olarak kabul edilir. Yıldızlar, insan yaşamının

anlamını çözmeye kullanılır. Druidler, doğanın döngüleriyle uyumlu ritüeller geliştirmiştir. Bu ritüeller, astrolojik gözlemlerle desteklenmiştir. Coligny Takvimi, bu uygulamaların pratik bir örneğidir. Kelt astrolojisi, bireyin evrenle bağlantısını vurgular. Druidik astroloji, Keltlerin doğayla bütünlük manevi anlayışını yansıtır (Boutet, 2010: 20).

2. Beş Element ve Üç Nitelik

Beş element, evrenin temel yapı taşlarını temsil eder. Druidik astroloji, Vedik ve Yunan sistemleriyle ortak olan beş element ve üç nitelik sistemine dayanır. Ateş, su, hava, toprak ve eter, evrenin fiziksel ve manevi yönlerini ifade eder. Üç nitelik (hareket, sabitlik, dönüşüm), yaşamın dinamiklerini açıklar. Keltler, bu unsurları ritüellerde kullanmıştır. Bu sistem, evrenin bütüncül bir anlayışını sunar. Vedik astrolojiyle benzerlikler, ortak bir mirası gösterir. Beş element ve üç nitelik, Druidik astrolojinin temel taşlarını oluşturur (Frawley, 2005: 10).

3. Kelt Zodyak Sistemi

Kelt zodyağı, modern astrolojiden farklı bir ev sistemi kullanır. Keltler, Terazi'yi birinci ev, Akrep'i ikinci ev olarak kabul ederek zodyağı yeniden yorumlamıştır. Bu sistem, modern Koç-temelli zodyaktan farklıdır. Keltler, bu yapıyı doğayla uyumlu bir şekilde geliştirmiştir. Terazi'nin birinci ev olması, denge ve uyum vurgusunu yansıtır. Bu yaklaşım, astrolojik yorumlara yeni bir bakış açısı sunar. Vedik astrologlar da benzer bir görüşü paylaşmıştır. Kelt zodyak sistemi, Druidik astrolojinin özgünlüğünü ortaya koyar (Boutet, 2010: 25).

4. Hayvan Sembolizmi

Hayvan sembolleri, Kelt astrolojisinde önemli bir yer tutar. Koç ve Boğa gibi zodyak işaretleri, geniş bir mitolojik anlamlar yelpazesinin yalnızca bir parçasıdır. Keltler, hayvanları yıldızlarla ilişkilendirmiştir. Bu semboller, doğanın kutsal döngülerini temsil eder. Her hayvan, belirli bir manevi özelliği ifade eder. Mitolojik anlatılar, bu sembollerin derinliğini artırır. Kelt astrolojisi, bu sembollerle evreni anlamayı amaçlar. Hayvan sembolizmi, Kelt astrolojisinin mitolojik

zenginliğini yansıtır (Frawley, 2005: 12).

5. Ay Menzilleri

Kelt ay menzilleri, göksel döngüleri ifade eden bir sistemdir. Bu menziller, Vedik nakşatralara paralel bir yapı sunar ve manevi döngüleri temsil eder. Keltler, ayın evrelerini ritüellerle ilişkilendirmiştir. Her menzil, belirli bir yıldız grubuyla bağlantılıdır. Bu sistem, zamanın döngüsel doğasını vurgular. Coligny Takvimi, bu menzillerin pratik kullanımını gösterir. Vedik astrolojiyle benzerlikler, ortak bir mirası ortaya koyar. Ay menzilleri, Kelt astrolojisinin manevi derinliğini artırır (Boutet, 2010: 30).

6. Coligny Takvimi'nin Önemi

Coligny Takvimi, Kelt astrolojisinin temel kaynaklarından biridir. Druidlerin göksel döngüleri nasıl yapılandığı ve günlük yaşamda nasıl kullandığını gösterir. Takvim, ay menzillerini ve mevsimsel döngüleri içerir. Keltler, zamanı döngüsel bir bilinç olarak algılamıştır. Tarım ve ritüeller, bu takvime göre düzenlenmiştir. Arkeolojik bir buluntu olarak, Kelt astrolojisinin pratik yönlerini aydınlatır. Coligny Takvimi, Druidik astrolojinin zaman anlayışını belgeleyen eşsiz bir kaynaktır (Boutet, 2010: 15).

7. Yunan ve Babil Etkileşimleri

Kelt astrolojisi, diğer antik sistemlerle etkileşim içindedir. Kelt astrolojisi, Yunan ve Babil sistemleriyle etkileşimde olsa da kendine özgü özellikler taşır. Keltler, zodyak terimlerini Yunan öncesi dönemde geliştirmiştir. Babil astrolojisi, Kelt sistemine bazı unsurlar katmıştır. Ancak Kelt astrolojisi, bağımsız bir geleneğe sahiptir. Bu özgünlük, Keltlerin doğayla bağlantısını yansıtır. Kelt astrolojisi, antik dünyadaki etkileşimlerin özgün bir ürünüdür (Graves, 1990: 18).

8. Hitit ve Sümer Astrolojisi

Hitit ve Sümer astrolojisi, antik dünyanın az bilinen sistemleridir. Boutet, bu sistemlerin Druidik astrolojiyle bağlantılarını araştırarak antik astrolojinin evrensel bir çerçevesini ortaya koyar. Hititler ve Sümerler, yıldızları mitolojik anlatılarla ilişkilendirmiştir. Kelt astrolojisi, bu sistemlerle ortak unsurlar paylaşır. Örneğin, göksel olayların kehanetlerle bağlantısı her üç kültürde de görülür.

Bu bağlantılar, astrolojinin evrensel doğasını vurgular. Hitit ve Sümer astrolojisi, Druidik astrolojinin kökenlerini anlamada önemli ipuçları sunar (Boutet, 2010: 22).

9. Kelt Tanrı ve Tanrıçaları

Kelt mitolojisindeki tanrılar, astrolojik sembollerle bağlantılıdır. Bu tanrılar, gezegenler ve yıldızlarla ilişkilendirilerek Keltlerin kozmosu manevi bir sistem olarak algıladığını gösterir. Her tanrı, belirli bir göksel cisimle bağlantılıdır. Bu, Kelt mitolojisinin astrolojik bir boyutunu ortaya koyar. Örneğin, güneş ve ay, önemli tanrılarla ilişkilendirilmiştir. Keltler, bu bağlantıları ritüellerde kullanmıştır. Kelt tanrıları, Druidik astrolojinin mitolojik temelini güçlendirir (Frawley, 2005: 8).

10. Yıldızların Manevi Anlamı

Yıldızlar, Keltler için manevi rehberlerdir. Keltler, yıldızları atalarının kökeni ve ruhsal rehberler olarak görmüştür, bu da evrenle derin bir bağ kurmayı yansıtır. Yıldızlar, ruhsal yolculuğun aynaları olarak kabul edilir. Kelt mitolojisi, yıldızların insan yaşamına rehberlik ettiğini öğretir. Bu anlayış, Vedik astrolojiyle benzerlik gösterir. Druidler, yıldızların mesajlarını ritüellerde yorumlamıştır. Yıldızların manevi anlamı, Kelt astrolojisinin ruhsal derinliğini artırır (Boutet, 2010: 28).

11. Kozmik Zihin Kavramı

Kozmik zihin, evrenin bir bilinç alanıdır. Druidik astroloji, evreni bir kozmik zihin olarak algılar ve insanın bu zihinle bağlantısını vurgular. Bu, Vedik Purusha kavramıyla paralellik gösterir. Keltler, evrenin bir bütün olduğunu düşünmüştür. Yıldızlar, bu bütünün parçaları olarak görülür. İnsan, bu zihinle uyum içinde yaşamayı amaçlar. Druidik ritüeller, bu bağlantıyı güçlendirmiştir. Kozmik zihin, Druidik astrolojinin felsefi temelini oluşturur (Frawley, 2005: 14).

12. Tıbbi Astroloji

Tıbbi astroloji, sağlığı yıldızlarla ilişkilendirir. Druidik tıbbi astroloji, sağlık ve iyileşme süreçlerini göksel etkilerle bağlantılandırır. Keltler, bedensel ve manevi sağlığı bir bütün olarak görmüştür. Her gezegen, belirli bir sağlık alanını etkiler. Örneğin,

ay, duygusal dengeyle ilişkilendirilir. Bu sistem, Vedik ve Yunan tıbbi astrolojiyle benzerlikler taşır. Druidler, bu bilgiyi şifa ritüellerinde kullanmıştır. Tıbbi astroloji, Keltlerin bütüncül sağlık anlayışını yansıtır (Boutet, 2010: 35).

13. Yogic Uygulamalar

Druidik astroloji, yogic uygulamaları içerir. Bu uygulamalar, Vedik çakralar ve mantralarla benzerlik göstererek ruhsal gelişimi destekler. Keltler, yıldızlarla uyumlu meditasyonlar yapmıştır. Çakralar, göksel enerjilerle ilişkilendirilmiştir. Mantralar, bu enerjileri dengelemek için kullanılmıştır. Bu uygulamalar, bireyin kozmik zihinle bağlantısını güçlendirir. Yogic uygulamalar, Druidik astrolojinin manevi boyutunu zenginleştirir (Frawley, 2005: 16).

14. Renk ve Mücevherler

Renkler ve mücevherler, astrolojik araçlardır. Druidik astrolojide renkler ve mücevherler, iyileştirici araçlar olarak kullanılır ve Vedik astrolojiyle ortak bir mirası yansıtır. Her renk, belirli bir gezegenle ilişkilidir. Mücevherler, bu enerjileri dengelemek için kullanılır. Keltler, bu araçları ritüellerde uygulamıştır. Bu, astrolojinin pratik bir yönünü gösterir. Renk ve mücevherler, Druidik astrolojinin iyileştirici gücünü artırır (Boutet, 2010: 38).

15. Ağaç Sembolizmi

Ağaçlar, Kelt astrolojisinde kutsal sembollerdir. Her ağaç, belirli bir yıldız veya gezegenle ilişkilendirilerek doğanın kutsal döngülerini temsil eder. Keltler, ağaçları manevi rehberler olarak görmüştür. Her ağaç, belirli bir astrolojik anlam taşır. Bu semboller, ritüellerde kullanılmıştır. Ağaçlar, Kelt mitolojisinin temel bir parçasıdır. Ağaç sembolizmi, Kelt astrolojisinin doğayla bağlantısını güçlendirir (Graves, 1990: 20).

16. Yıldızlar ve Kehanetler

Meteorlar ve kuyruklu yıldızlar, göksel mesajlardır. Keltler, bu olayları dünyadaki önemli değişikliklerin habercisi olarak görmüştür. Meteorlar, tanrıların mesajları olarak kabul edilirdi. Kuyruklu yıldızlar, büyük değişimlerin işaretçisiydi. Druidler, bu olayları kehanetlerde yorumlamıştır. Bu, astrolojinin toplumsal rolünü gösterir. Yıldızlar ve kehanetler, Kelt astrolojisinin öngörü gücünü

yansıtır (Boutet, 2010: 40).

17. Orta Çağ Dönüşümü

Druidik astroloji, Orta Çağ'da dönüşmüştür. Hıristiyanlıkla etkileşime giren Kelt astrolojisi, bazı geleneklerini korumuştur. Hıristiyanlık, pagan ritüelleri baskılamıştır. Ancak, Kelt sembolleri ve takvimler gizlice devam etmiştir. Bu, Kelt mirasının direncini gösterir. Astroloji, dini anlatılarla uyumlu hale getirilmiştir. Orta Çağ, Druidik astrolojinin dönüşümüne tanıklık etmiştir (Frawley, 2005: 18).

18. Karşılaştırmalı Mitoloji

Karşılaştırmalı mitoloji, kültürler arası bağlantıları ortaya koyar. Georges Dumézil'in metodolojisi, Kelt ve diğer Hint-Avrupa astrolojilerinin ortak yönlerini açığa çıkarır. Bu yöntem, mitolojik sembollerin benzerliklerini analiz eder. Kelt ve Vedik sistemler, ortak bir mirası paylaşır. Astroloji, bu mirasın bir parçasıdır. Karşılaştırmalı mitoloji, Druidik astrolojinin evrensel bağlarını gösterir (Boutet, 2010: 45).

19. Modern Yeniden Canlanma

Druidik astroloji, modern çağda yeniden canlanmaktadır. Bu sistem, manevi arayışlar için bir ilham kaynağı olarak değer kazanır. Modern insanlar, doğayla bağlantıyı yeniden keşfetmektedir. Kelt astrolojisi, bu arayışa rehberlik eder. Arkeolojik buluntular, bu canlanmayı destekler. Druidik astroloji, modern dünyada manevi bir rehber olarak yeniden doğmaktadır (Frawley, 2005: 20).

III. Sonuç: Druidik Astrolojinin Mirası ve Geleceği

1. Evrensel Bağlantılar

Druidik astroloji, evrensel bir kozmolojik sistemdir. Vedik, Yunan ve diğer antik sistemlerle bağlantılı olan Druidik astroloji, astrolojinin kültürler arası doğasını gösterir. Keltler, yıldızları evrensel bir bilinç olarak görmüştür. Bu, diğer kültürlerle ortak bir mirası yansıtır. Astroloji, insanlığın ortak manevi arayışını ifade eder. Kelt sistemi, bu arayışa özgün bir katkı sunar. Druidik astroloji, evrensel bir bilgelik sisteminin parçasıdır (Boutet, 2010: 50).

2. Kelt Mirasının Önemi

Kelt mirası, doğayla uyumlu bir dünya görüşü sunar. Druidik astroloji, bu mirasın manevi ve

kozmozolojik derinliğini anlamada önemli bir anahtardır. Keltler, doğayı kutsal bir alan olarak görmüştür. Yıldızlar, bu anlayışın bir yansımasıdır. Modern dünya, bu mirastan ilham alabilir. Kelt mirası, Druidik astroloji aracılığıyla modern dünyaya rehberlik eder (Frawley, 2005: 22).

3. Doğu-Batı Köprüsü

Druidik astroloji, kültürler arası bir köprüdür. Vedik ve Yunan sistemleriyle benzerlikleri, insanlığın ortak manevi mirasını vurgular. Kelt astrolojisi, bu mirasa özgün bir katkı sunar. Yıldızlar, kültürleri birleştiren evrensel sembollerdir. Bu bağlantılar, astrolojinin evrensel doğasını gösterir. Druidik astroloji, Doğu ve Batı arasında manevi bir bağ kurar (Boutet, 2010: 52).

4. Yanlış Anlamaların Düzeltilmesi

Modern spekülasyonlar, Druidik astrolojiyi gölgelemiştir. Robert Graves gibi yazarların romantik yorumları, özgün Kelt astrolojisini çarpıtmıştır. Özgün kaynaklara odaklanmak gerekir. Arkeolojik buluntular, bu yanlış anlamaları düzeltebilir. Boutet, otantik bir anlayış sunar. Druidik astrolojinin özgünlüğü, modern yanlış anlamalardan arındırılmalıdır (Graves, 1990: 25).

5. Gelecek Araştırmalar

Druidik astroloji, daha derinlemesine incelenmelidir. Arkeolojik ve mitolojik kaynaklar, bu alanda yeni keşiflere olanak tanır. Coligny Takvimi gibi buluntular, daha fazla analiz gerektirir. Kelt astrolojisi, modern araştırmalar için zengin bir kaynaktır. Bu, Kelt mirasının anlaşılmasını derinleştirecektir. Gelecek araştırmalar, Druidik astrolojinin gizemlerini çözebilir (Boutet, 2010: 55).

6. Manevi ve Bilimsel Katkılar

Druidik astroloji, hem manevi hem bilimsel bir sistemdir. Yıldızlarla bağlantı, insanın evrendeki yerini anlamada güçlü bir araçtır. Keltler, bu bağlantıyı ritüellerle güçlendirmiştir. Modern dünya, bu anlayıştan ilham alabilir. Astroloji, bilim ve maneviyatı birleştirir. Druidik astroloji, modern dünyaya çok boyutlu bir ilham sunar (Frawley, 2005: 24). Druidik astroloji, antik bilgelikle modern dünyayı birleştirir. İnsanlığın kozmik bağlantısını hatırlatan bu sistem, manevi arayışlara

rehberlik eder. Kelt mirası, evrenle uyumlu bir yaşamı teşvik eder. Yıldızlar, bu yolculuğun rehberleridir. Modern dünya, bu bilgelikten öğrenmelidir. Druidik astroloji, insanlığın evrensel yolculuğuna ışık tutar (Boutet, 2010: 60).

Kaynaklar

Boutet, Michel (2010), *Druidical Astrology: A Study of Ancient Cosmology, Sacred Wisdom* Press, Paris.

Frawley, David (2005), *Astrology of the Seers*, Lotus Press, Wisconsin.

Graves, Robert (1990), *The White Goddess*, Faber and Faber, London.

DOĞUŞUN MUŞTULARI

Uyanırım her sabah gülerek ufuklara
Aydınlık gülüşlerim dolaşır kuytuları
Can suyu g/özyaşlarım körpe tomurcuklara
Sancılarım ruhumda doğuşun muştuları

Hakikat yollarında çeksem de bin bir sancı
Çilelere katlanmak olsa zehirden acı
Aslımı inkar edip olmam öze yabancı!
Beni benden alamaz insan bozuntuları...

Birleşsin bütün düşler, tamamlansın her yarım!
Eksilmesin hayalle süslü hiçbir kaldırım
Umut ağaçlarına düşmeden bir yıldırım
Kalbinde köklenmeden sök, at kuruntuları!

Aldığımız her nefes Hakk'tan bize hediye
İblis nefse insanlar boyun eğer ne diye!
Şu üç günlük dünyada düşünme tek saniye
Gerçek aşklar yerine sahte avuntuları

Gönülde bir yer buluş bu dünyada asıl iş!
Vahdete kanatlanmak kalpten kalbe yükseliş!
Birden bire ayrılış, birden Bir'e yöneliş
Özde birliğe çağrı gönül okuntuları

Yalan dünya ölümlü, ölüm ölümsüz gerçek
Ölümsüzlük yolunda yalan dünyadan el çek!
Dur/bilmez gönüllerde gülümse çiçek çiçek
Ömrünce yaşa, yaşat kutlu buyrultuları!

DUR/BİLMEZ (Bayram DURBİLMEZ)

Vefâtının 21. Yılında Son Şeyhül-Muharrirîn

Kabaklı Hoca; edebiyat tarihçisidir. Hukukçudur. Maârifçidir. Gazetecidir. Bu vasıflarıyla, Türk fikir hayatına iz bırakanlardandır.

Vefâtının onuncu yılı münasebetiyle yazdığım ve Çıngı Dergisi'nin Mart-Nisan 2011 tarihli nüshasında yayınlanan "Bir Kültür Adamı: Ahmet Kabaklı" başlıklı yazımda, şunları söylemişim:

"Cumhuriyet'in ilânından bir yıl sonra, 1924 yılında doğan Kabaklı Hoca, bütün ömrünü, Türk dilinin, Türk edebiyatının ve Türk kültürünün gelişmesi, güzelleşmesi ve dallanıp budaklanarak geleceğe gur bir şekilde intikal etmesi için harcamış hakikî bir "kültür adamı"dır.

Kabaklı Hoca; yetmiş yedi senelik hayatının her ânını, Türklüğün şahlanması uğruna değerlendirmiş ve nihâyet bu hizmetlerinden dolayı kendisine 1996'da "Şeyhül-Muharrirîn" beratı verilmiştir.

O; Türkçe'yi ve Türk edebiyatını gençlerimize sevdiren adamdır. O; Türkçe'nin, dünyanın birkaç imparatorluk dilinden biri olduğunun şuûrunda olarak onu geliştirmeyi hedef alan bir Türkçe sevdâlisidir.

O; yazı ve konferanslarıyla, Türklüğe hasım olan bütün emperyalist cereyanlarla mücadeleyi mukaddes bilen bir dâvâ adamıdır."

Bütün bunları, yazdığı değerli eserlerle de ortaya koymuş ve Türk milletinin hizmetine sunmuştur:

"Türk Edebiyatı (5 cilt), Kültür Emperyalizmi, Müslüman Türkiye, Mabet ve Millet, Mehmet Âkif, Yunus Emre, Mevlâna, Ejderha Taşı, Bizim Alkibiades, Ecurufya, Sohbetler (2 Cilt), Temellerin Duruşması, Güneydoğu Yakından, Şiir İncelemeleri, Doğudan Doğuş, Sultanüş-Şuara Necip Fâzıl, Şâiri Cihân Nedim, Charles Dickens'ten tercüme Pik Vik'in Maceraları".

Vefâtının 21. yılında, O'nun, 7 Nisan 1969 tarihli Devlet Gazetes'i'nin ikinci sayfasında yayınlanan "DEVLET" başlıklı, -ne kadar ileri görüşlü olduğunu ispat eden- yazısından bir bölümü takdirlerinize sunuyorum:

Diyor ki:

"Rusya, Kızıl Çin, Orta Doğu ve Balkanlarda

bugün 120 milyon Türk yaşıyor. Onlar, devletsiz oldukları için bugün esirdirler. Devletsiz, bayraksız, bahtsız, talihsizdirler. Yarın güçleneceğiz: Onları da devletler yapacağız. Başlarına devlet kuşu konduracağız. 15 yıla kalmadan yalnız bir tek Türkiye Cumhuriyeti değil, kardeş Türk Devletleri de olacak. Kıbrıs'ta bir devletin çekirdeği kuruluyor. Yakında başkaları da hazırlanacak. Türk genci buna inanmalıdır. Büyüme, çoğalma ülküsüne inanmalıdır. Bu dünyada hayat hakkı "iddia sahipleri"ndir. Ya büyüklük peşinde koşarsın, ya

batarsın...

Onun için devletini ululaman, böyle bir nimate sahip olduğunun şükürü ile başlaman lâzım. Osmanlı'nın kanunlar üstü töresi "Devlet-i ebed müddet" ülküsü idi. Bunun için milleti, devletin adı ile "Osmanlı" diye çağırması bile mânâlıdır. İnsanlar, hükûmetler evet fânidir; fakat devlet, ebedî ve kalıcıdır. Sen öleceksin, devlet yaşayacak. Şehit olacaksın, canlar bağışlayacaksın. Çünkü devletsiz şeref, devletsiz mülk, devletsiz istiklâl mümkün değildir."

Vefâtından sonra, Türk Edebiyatı Dergisi, Ahmet Kabaklı özel sayısı hazırlamıştı. Bu vesileyle; Mayıs 2001 tarihli Türk Edebiyatı Dergisi'nde, kendisine ithâf ettiğim "AĞLA YÜREĞİM, AĞLA" başlıklı şiirimi, O'nu, rahmetle anarak takdim ediyorum:

"Ağla yüreğim, ağla
Dünya sevdâlarına.
Şu geçen yıllarına
Ağla yüreğim, ağla!

Bir yıldız kaydı-göçtü
İlm-irfân yaydı-göçtü.
Bir dolunaydı-göçtü
Ağla yüreğim, ağla!

Çıkageldi Harput'tan;
Sesi, Dede Korkut'tan.
Duyuldu haber yurttan,
Ağla yüreğim, ağla!

Dağlandı dağ dağ, gönül;
Tutuştı çerağ, gönül.
Ördü aşktan ağ, gönül;
Ağla yüreğim, ağla!

Soldu bir yaprak daha
Kabardı toprak daha
Yanıp çarparak daha
Ağla yüreğim, ağla!

Alp idi, eren idi
Renk renk gül deren idi.
Kol-kanat geren idi
Ağla yüreğim, ağla!

Sular ummâna gider;
Âşık, cânana gider.
Kul, Yaradan'a gider;
Ağla yüreğim ağla!

Süz ey bulut, süz bizi!
Isıtır mı güz bizi!
Bıraktı öksüz bizi
Ağla yüreğim, ağla!

Kar yağar da baharda
Paklık olur civarda.
El aç, Rabb'e yalvar da
Ağla yüreğim, ağla!

Yoktur sevginin yeri;
Gizler toprak cevheri
Dünyadan gidenleri
Ağla yüreğim, ağla!

"Gün Işığı" hep ışıır;
Sularsa çağıltaşır.
Bu yol nice yük taşır
Ağla yüreğim, ağla!

Hele ardından bir bak:
Bu tabut değil, kundak.
Ağla, yeşersin toprak;
Ağla yüreğim, ağla!

Güven, bu söz erine;
Dön, günün seherine.
Böyle güzel birine,
Ağla yüreğim, ağla!"

(TÜRK EDEBİYATI DERGİSİ, MAYIS
2001, SF. 13).

Hakan
TOPUZOĞLU
Official

HAKAN TOPUZOĞLU
Grafiker